

Lleis

Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 21 de juliol del 2022 ha aprovat la següent:

Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família

Exposició de motius

Títol I. La persona

Capítol primer. La persona física

Article 1. Personalitat civil

Article 2. Commoriència

Article 3. Capacitat jurídica

Article 4. Persona menor d'edat

Article 5. Persona menor d'edat emancipada

Article 6. Formes d'emancipació

Article 7. Desaparició i declaració d'absència

Article 8. Declaració judicial de mort

Capítol segon. La provisió de suports per a l'exercici de la capacitat

Article 9. Mesures de suport

Article 10. Finalitat i exercici de les mesures de suport

Article 11. Mesures adoptades per la persona afectada

Article 12. Poder preventiu

Article 13. Provisió de suports per l'autoritat judicial

Article 14. Provisió preventiva de suports abans de la majoria d'edat

Article 15. Revisió de les mesures de suport

Article 16. Publicitat

Article 17. Actes realitzats sense suports

Capítol tercer. Les institucions de protecció o de suport a la persona

Secció primera. Disposicions generals

Article 18. Funcions i deure d'exercici

Article 19. Aptitud per exercir els càrrecs

Article 20. Causes d'inhabilitat absoluta

Article 21. Causes d'inhabilitat relativa

Article 22. Causes d'excusa

Article 23. Al·legació i apreciació de les excuses

Article 24. Remoció

Article 25. Cessament en els càrrecs

Article 26. Prohibicions

Article 27. Gratuïtat

Article 28. Privacitat

Article 29. Mesures de control

Secció segona. La tutela

Subsecció primera. Delació

Article 30. Persones que s'han de posar en tutela

Article 31. Delació pels progenitors	
Article 32. Tutela privada	
Article 33. Delació judicial	
Article 34. Administració patrimonial separada	
Subsecció segona. Constitució i exercici de la tutela	
Article 35. Legitimació per promoure la constitució de la tutela	
Article 36. Nomenament	
Article 37. Publicitat	
Article 38. Inventari	
Article 39. Gestió patrimonial	
Article 40. Exercici per pluralitat de persones i desacords	
Article 41. Rendició de comptes anuals	
Article 42. Responsabilitats	
Subsecció tercera. Contingut	
Article 43. Deure de cura i relació personal amb la persona tutelada	
Article 44. Representació legal i actes exclosos	
Article 45. Autorització judicial	
Article 46. Manca d'autorització	
Subsecció quarta. Extinció de la tutela	
Article 47. Causes	
Article 48. Declaració judicial	
Article 49. Rendició final de comptes	
Article 50. Reclamació de la rendició final de comptes	
Article 51. Aprovació dels comptes	
Article 52. Efectes de l'aprovació	
Secció tercera. Les curateles	
Article 53. Supòsits de curatela	
Article 54. Preexistència de tutela	
Article 55. Curatela de les persones menors d'edat emancipades	
Article 56. Curatela de les persones amb discapacitat	
Article 57. Refús de l'assistència	
Article 58. Curatela de la persona absent	
Article 59. Altres curateles de gestió patrimonial	
Article 60. Règim supletori	
Secció quarta. El defensor judicial	
Article 61. Procedència del nomenament	
Article 62. Nomenament	
Article 63. Funcions	
Secció cinquena. La guarda de fet	
Article 64. Supòsits d'actuació	
Article 65. Funcions	
Article 66. Reemborsament	
Article 67. Supervisió i rendició de comptes	
Secció sisena. La protecció patrimonial de les persones amb discapacitat	
Article 68. Concepte i finalitat del patrimoni protegit	
Article 69. Persona amb discapacitat beneficiària	
Article 70. Constitució	
Article 71. Aportacions posteriors	
Article 72. Administració	
Article 73. Supervisió i control	
Article 74. Extinció	
Article 75. Constància registral	

Títol II. La família

Capítol primer. El matrimoni

Secció primera. Sistema matrimonial

Article 76. El matrimoni

Article 77. Formes de matrimoni

Article 78. Efectes

Secció segona. La promesa de matrimoni

Article 79. Efectes de la promesa

Secció tercera. Requisits del matrimoni

Article 80. El consentiment

Article 81. Edat

Article 82. Aptitud per prestar el consentiment matrimonial

Article 83. Vincle previ

Article 84. Parentiu

Secció quarta. Expedient previ a la celebració del casament civil

Article 85. Contingut de l'expedient

Article 86. Resolució de l'expedient

Secció cinquena. Celebració del casament civil

Article 87. Competència

Article 88. Forma de celebració

Article 89. Casament en perill de mort

Secció sisena. El matrimoni canònic

Article 90. Expedient

Article 91. Efectes civils

Article 92. Eficàcia civil de les sentències canòniques

Article 93. Inscripció

Secció setena. Els efectes personals i patrimonials del matrimoni

Article 94. Equiparació jurídica dels cònjuges

Article 95. Deures recíprocs dels cònjuges

Article 96. Domicili familiar

Article 97. Direcció de la família

Article 98. Despeses familiars

Article 99. Contribució a les despeses familiars

Article 100. Responsabilitat

Article 101. Habitatge familiar

Secció vuitena. Les relacions patrimonials entre cònjuges

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 102. Règim econòmic matrimonial

Article 103. Inoposabilitat de la modificació del règim

Article 104. Negocis jurídics entre cònjuges

Subsecció segona. Les donacions per raó de matrimoni fora de capítols matrimonials

Article 105. Règim

Article 106. Eficàcia

Article 107. Revocació

Article 108. Nul·litat del matrimoni

Secció novena. Els capítols matrimonials

Article 109. Règim i requisits

Article 110. Forma i publicitat

Article 111. Capacitat

Article 112. Modificació

Article 113. Interdependència dels pactes capitulars

Article 114. Règim jurídic de les donacions capitulars

Article 115. Revocació	
Article 116. Ineficàcia	
Secció desena. El règim de separació de béns	
Article 117. Autonomia patrimonial	
Article 118. Determinació de les titularitats	
Article 119. Béns adquirits en proindivís	
Article 120. Comptes conjunts	
Article 121. Administració dels béns privatius	
Article 122. Compensació econòmica per raó del treball	
Article 123. Regles de càlcul	
Article 124. Forma de pagament de la compensació	
Article 125. Actes en perjudici del dret a la compensació	
Article 126. Extinció i liquidació	
Secció onzena. Els drets viduals familiars	
Article 127. Drets de predetracció	
Article 128. L'any de viduitat	
Secció dotzena. Crisis matrimonials i dissolució del matrimoni	
Subsecció primera. La nul·litat del casament civil	
Article 129. Causes de nul·litat del casament civil i legitimació	
Article 130. Convalidació del casament civil nul	
Article 131. Efectes de la declaració de nul·litat respecte dels fills i el contraent de bona fe	
Subsecció segona. La separació matrimonial	
Article 132. Causes de separació	
Article 133. Efectes	
Article 134. Reconciliació dels cònjuges separats	
Subsecció tercera. La dissolució del matrimoni	
Article 135. Causes de dissolució	
Article 136. Causes de divorci	
Secció tretzena. Efectes de la declaració de la nul·litat, la separació i el divorci	
Article 137. Pactes en previsió d'una ruptura matrimonial	
Article 138. Pactes fora de conveni regulador	
Article 139. Mesures provisionals	
Article 140. Atribució de la guarda i drets de relació personal	
Article 141. Exercici de l'autoritat parental	
Article 142. Ús de l'habitatge familiar	
Article 143. Pensió compensatòria	
Article 144. Compliment i modificació de les mesures	
Article 145. Extinció del règim econòmic matrimonial	
Article 146. Publicitat	
Capítol segon. Les unions estables de parella	
Secció primera. Disposicions generals	
Article 147. Requisits	
Article 148. Expedient previ i inscripció	
Article 149. Registre d'Unions Estables de Parella	
Secció segona. Relacions i efectes personals i patrimonials	
Article 150. Autonomia patrimonial i regulació de les relacions personals i patrimonials dels convivents	
Article 151. Direcció de la família i despeses familiars	
Article 152. Protecció de l'habitatge familiar	
Secció tercera. Extinció	
Article 153. Causes i formalització	
Article 154. Efectes de l'extinció	
Article 155. Drets del membre sobrevivent de la parella	

Capítol tercer. La filiació

Secció primera. Disposicions generals

Article 156. Classes de filiació

Article 157. Equiparació jurídica dels fills

Article 158. Efectes

Secció segona. La filiació per naturalesa i per reproducció assistida

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 159. Determinació de la filiació

Article 160. Filiació contradictòria

Article 161. Període legal de concepció

Article 162. Limitació d'efectes

Subsecció segona. Determinació de la filiació matrimonial

Article 163. Presumpció de paternitat matrimonial

Article 164. Fills concebuts abans del matrimoni dels progenitors

Article 165. Naixement abans del matrimoni

Article 166. Determinació de la filiació matrimonial en cas de fecundació assistida

Article 167. Determinació judicial de la filiació matrimonial

Article 168. Impugnació de la paternitat matrimonial

Article 169. Impugnació de la maternitat matrimonial

Subsecció tercera. Determinació de la filiació no matrimonial

Article 170. Mitjans de determinació

Article 171. Presumpció de paternitat extramatrimonial

Article 172. Determinació de la filiació extramatrimonial en cas de fecundació assistida

Article 173. Capacitat per al reconeixement

Article 174. Eficàcia

Article 175. Requisits de forma

Article 176. Determinació judicial de la filiació no matrimonial

Article 177. Impugnació de la paternitat no matrimonial

Article 178. Reconeixement viciat

Article 179. Impugnació de la maternitat no matrimonial

Subsecció quarta. Les accions de filiació

Article 180. Legitimació

Article 181. Acumulació de pretensions

Article 182. Mesures cautelars

Secció tercera. La filiació per adopció

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 183. Persones que poden adoptar

Article 184. Edat dels adoptants

Article 185. Persones que poden ser adoptades

Article 186. Persones que no poden ser adoptades

Article 187. Consentiment i dret a ser escoltat de l'adoptand

Article 188. Consentiment dels progenitors

Article 189. Prestació del consentiment

Article 190. Autorització judicial

Subsecció segona. La preadopció

Article 191. Finalitat i objecte

Subsecció tercera. Procediments de preadopció i d'adopció

Article 192. Diligències

Article 193. Mesura de preadopció

Article 194. Cessació de la mesura

Article 195. Proposta d'adopció

Article 196. Requisits de la proposta d'adopció

Article 197. Constitució de l'adopció
Article 198. Termini per constituir l'adopció
Subsecció quarta. Adopció internacional
Article 199. Adopció internacional de menors
Article 200. Tramitació de l'adopció per l'entitat pública
Article 201. Funcions d'intermediació
Subsecció cinquena. Efectes de l'adopció
Article 202. Publicitat i retroacció d'efectes
Article 203. Efectes de l'adopció
Article 204. Obligació d'informar el fill adoptat sobre l'adopció
Article 205. Cognoms i nom de la persona adoptada
Article 206. Extinció de l'adopció
Capítol quart. L'autoritat parental
Secció primera. Disposicions generals
Article 207. Subjectes
Article 208. Exercici
Article 209. Relacions personals
Article 210. Vida separada dels progenitors
Article 211. Desacords
Article 212. Funcions parentals en la família reconstituïda
Article 213. Deure d'informació
Article 214. Drets i deures dels progenitors i dels fills
Article 215. Intervenció judicial
Secció segona. La representació legal dels fills
Article 216. Àmbit
Article 217. Contraposició d'interessos
Secció tercera. Gestió del patrimoni dels fills
Article 218. Deure d'administració patrimonial i supòsits exclosos
Article 219. Destinació dels rendiments dels béns administrats
Article 220. Béns administrats pels fills
Article 221. Autorització judicial
Article 222. Autoritzacions alternatives
Article 223. Manca d'autorització
Article 224. Prohibicions
Article 225. Fi de l'administració
Secció quarta. Privació, recuperació, suspensió i extinció de l'autoritat parental
Article 226. Privació
Article 227. Recuperació
Article 228. Suspensió
Article 229. Extinció
Capítol cinquè. Els aliments familiars
Article 230. Contingut
Article 231. Quantia
Article 232. Característiques
Article 233. Persones obligades recíprocament
Article 234. Ordre de prelació dels obligats
Article 235. Pluralitat de persones obligades
Article 236. Dret a reclamar els aliments
Article 237. Pluralitat de persones amb dret a reclamar
Article 238. Compliment
Article 239. Actualització
Article 240. Garanties

Article 241. Pagament per tercers

Article 242. Extinció

Article 243. Subsidiarietat

Títol III. Normes de dret internacional privat

Capítol primer. Competència de les autoritats andorranes

Article 244. Competència de les autoritats andorranes per celebrar el casament civil

Article 245. Competència dels tribunals andorrans en matèria matrimonial

Article 246. Competència de les autoritats andorranes en matèria d'adopció

Capítol segon. Determinació de la llei aplicable

Article 247. Llei personal

Article 248. Matrimoni

Article 249. Filiació

Article 250. Adopció

Article 251. Relacions entre els progenitors i els fills

Article 252. Institucions de suport

Article 253. Aliments

Article 254. Unió estable de parella

Capítol tercer. Reconeixement d'actes i resolucions estrangers

Article 255. Adopcions constituïdes a l'estranger

Article 256. Filiació constituïda a l'estranger mitjançant gestació per substitució

Disposició addicional primera. Referències a la pàtria potestat, a les mesures paternofilials i a les unions civils

Disposició addicional segona. Terminologia relativa a les persones amb discapacitat

Disposició addicional tercera. Equiparació a efectes determinats del matrimoni i de la unió estable de parella

Disposició addicional quarta. Referències a l'adopció

Disposició addicional cinquena. Emissió de nous documents personals

Disposició addicional sisena. Participació en competicions esportives

Disposició transitòria primera. Institucions tutelars

Disposició transitòria segona. Representant de la persona absent

Disposició transitòria tercera. Criteris i barems de valoració

Disposició transitòria quarta. Unions civils

Disposició transitòria cinquena. Competència jurisdiccional, procediment i efectes en relació amb els matrimonis i les unions civils

Disposició transitòria sisena. Efectes de les unions estables de parella

Disposició transitòria setena. Règim d'adopció de persones majors d'edat

Disposició transitòria vuitena. Garanties dels internaments

Disposició derogatòria única

Disposició final primera. Modificació de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort

Disposició final segona. Modificació de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996

Disposició final tercera. Modificació de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil

Disposició final quarta. Modificació de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida

Disposició final cinquena. Modificació de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000

Disposició final sisena. Llibres del Registre Civil

Disposició final setena. Modificació de normes reglamentàries

Disposició final vuitena. Desenvolupament reglamentari

Disposició final novena. Tractats internacionals i convenis de col·laboració i adaptació de la normativa relativa a la verificació de la capacitat

Disposició final desena. Estudi relatiu als documents personals

Disposició final onzena. Textos consolidats

Disposició final dotzena. Entrada en vigor

Exposició de motius

I. Antecedents i finalitat de la Llei

La promulgació i entrada en vigor de la Constitució del Principat d'Andorra de l'any 1993 ha tingut repercussions en tot l'ordenament jurídic andorrà, i d'una manera molt significativa en la part del dret civil que constitueix el dret de la persona i de la família. El text constitucional, en efecte, ha facilitat l'aparició de noves modalitats de família i noves formes de relació personal i familiar que s'aparten de l'arquetip de família que encara predominava al Principat d'Andorra abans de la Constitució, arrelat en costums que s'havien perllongat en el decurs dels segles i que responia a unes formes d'organització de la vida familiar, social i econòmica que es trobaven ja en clara regressió en les darreres dècades.

Aquest fet explica que, un cop vigent la Constitució, el legislador andorrà mostrés aviat interès a iniciar la renovació del dret de la persona i de la família i anés acomodant pas a pas el dret andorrà tradicional als principis que inspiren el text constitucional i a una realitat social caracteritzada per una creixent heterogeneïtat de les famílies andorranes. En aquest sentit, citant només les normes més rellevants de rang legal, cal recordar l'aprovació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, modificada en diverses ocasions; la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996, posteriorment modificada i parcialment derogada; la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996; la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars; la Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella; la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils; la Llei 27/2017, del 30 de novembre, de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006; la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida, i la Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i els adolescents. Tota aquesta normativa, amb les seves disposicions reglamentàries de desenvolupament, han contribuït de manera decisiva a fer que el dret de la persona i de la família s'anés equiparant al dels països sociològicament i culturalment més propers al Principat d'Andorra.

La present Llei fa un salt qualitatiu en aquest procés evolutiu en aplegar en un cos legal unitari, amb tècnica codificadora, tota la normativa civil relativa a la persona i a la família i prefigurar així allò que seria el contingut d'un llibre relatiu a aquestes matèries en un codi civil. Aquest tipus d'exercici legislatiu contribueix a millorar l'ordenació sistemàtica de la matèria i a facilitar-ne la consulta als operadors jurídics, i esdevé també l'ocasió idònia per harmonitzar la presentació de la matèria regulada i completar-ne els continguts. La formulació d'un nou text legal, en aquest cas, no només serveix per salvar llacunes i esmenar els inevitables desajustos produïts per l'acumulació successiva de lleis sinó també, com direm, per implementar algunes convencions internacionals subscrites per l'Estat andorrà. Es pot dir, en resum, que aquesta Llei qualificada de la persona i de la família és en gran part una recopilació ordenada de tota la normativa avui vigent en la matèria, però també constitueix un pas endavant en el procés d'adaptació del dret de la persona i de la família a l'evolució de la societat andorrana. Això ha estat una opció deliberada, fruit de la voluntat de preservar tant com fos possible el dret heretat com a expressió fidel de la tradició jurídica andorrana però també de millorar-lo tècnicament i d'adaptar-lo de manera respectuosa als canvis socials.

II. El dret de la persona

Aquesta Llei consta de 256 articles, ordenats en títols, capítols i, quan ha estat necessari, seccions i subseccions. El títol primer es dedica a la persona física, com a eix central de l'ordenament jurídic civil, i s'hi inclouen les disposicions que regulen l'inici i l'extinció de la personalitat civil, la capacitat jurídica, l'estatut civil de les persones menors d'edat i emancipades, la provisió de suports per a les persones amb discapacitat i les institucions per mitjà de les quals es fa efectiva la protecció o el suport de caràcter personal i patrimonial. Per raons sistemàtiques, s'ha inserit també en aquesta seu la regulació dels efectes de la commoriència, així com el règim de protecció de les persones desaparegudes i els supòsits en què escau promoure la declaració judicial d'absència o de mort.

La novetat més rellevant d'aquesta part de la Llei és l'adequació del dret andorrà als principis rectors del Conveni de les Nacions Unides relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de

desembre del 2006, el qual, conjuntament amb el seu Protocol, van ser signats i ratificats per l'Estat andorrà en els anys 2007 i 2012 i que van entrar en vigor el 10 d'abril del 2014. El Conveni disposa que els Estats signants han de reconèixer que les persones amb discapacitat tenen capacitat jurídica en igualtat de condicions amb les altres en tots els aspectes de la vida. La implementació d'aquest principi ha implicat haver de suprimir la incapacitació o modificació judicial de la capacitat, eliminar les mesures que comportaven la substitució de la voluntat de les persones amb discapacitat i oferir a aquestes persones uns suports que garantissin l'exercici dels seus drets en igualtat de condicions.

En l'àmbit civil, la principal novetat d'aquesta implementació ha estat la supressió de la institució de la tutela i de l'autoritat parental prorrogada o rehabilitada com a tècniques de protecció de persones majors d'edat i l'articulació de la prestació de suports per a l'exercici de la capacitat de les persones amb discapacitat per mitjà de mesures voluntàries o, subsidiàriament, judicials, tot posant el centre de gravetat del sistema en la institució de la curatela. Tanmateix, la Llei pressuposa que a vegades la curatela no s'arribarà a constituir si la persona afectada ha atorgat poders preventius en previsió d'una futura necessitat de suport o també si la persona amb discapacitat ja és assistida satisfactòriament per mitjà d'un guardador de fet sense que hagin d'intervenir els tribunals. En tots els casos, les mesures de suport es caracteritzen per la seva gran plasticitat, perquè han d'adaptar-se a la situació concreta de la persona assistida, i han d'afavorir que aquesta persona desenvolupi el seu propi procés de presa de decisions. A vegades, si la persona amb discapacitat no pot formar la seva voluntat, el suport haurà de tenir caràcter representatiu, però sempre s'hauran de respectar els desitjos i preferències que eventualment hagués expressat la persona afectada.

Un cop definits en el capítol segon del títol primer els principis generals en matèria de provisió de suports, el capítol tercer desplega extensament la regulació de les diferents institucions de protecció o de suport a la persona. El capítol conté una primera secció de disposicions generals i a continuació la regulació separada de la tutela de menors, les curateles, el defensor judicial, la guarda de fet i els patrimonis protegits. La curatela, en particular, es presenta com una institució multifuncional, que es pot constituir no només com a mesura de suport a favor d'una persona amb discapacitat, sinó també en interès d'un menor emancipat o d'una persona absent, o com un instrument de defensa d'interessos i de gestió patrimonial en els supòsits en què les lleis així ho preveuen. Se suprimeix, però, la curatela de la persona pròdiga, entenent que l'ordenament ja disposa de mitjans per protegir els drets i expectatives de les persones que tenen o podrien tenir drets d'aliments respecte del pròdig, i que a vegades es podrà recórrer també a l'establiment de mesures de suport per afrontar les conseqüències d'aquesta patologia.

Finalment, és novetat també del dret andorrà de la persona la introducció dels patrimonis protegits. El patrimoni protegit és un patrimoni constituït amb aportacions d'una o diverses persones que queda afectat a satisfer les necessitats d'una persona amb discapacitat. El patrimoni és administrat per la persona que proposin els constituents i els béns o diners aportats no responen dels deutes de l'aportant ni dels del beneficiari, sinó només de les obligacions contraïdes per l'administrador per atendre les necessitats de la persona protegida.

III. El dret de la família

El títol II, que és el més extens atès el nombre de matèries que s'hi regulen, es dedica a la família, o potser millor, a les famílies, enteses omnicomprensivament, com a element bàsic de la societat, tal com disposa la Constitució andorrana. En primer lloc, s'incorpora a aquest títol la normativa de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, amb les seves modificacions i amb algunes adaptacions. El canvi més rellevant en aquest àmbit consisteix a eliminar la diferenciació terminològica entre les unions civils de persones del mateix sexe i els matrimonis civils de persones de sexe diferent. Tenint en compte que aquestes dues institucions de la Llei qualificada del matrimoni produeixen els mateixos efectes jurídics, s'ha optat per donar-los el mateix nom. Així doncs, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, l'ordenament jurídic andorrà reconeixerà dues formes de matrimoni: el casament civil, al qual poden accedir tant les parelles homosexuals com les heterosexuales, i el matrimoni canònic. Per tant, se suprimeix la possibilitat de celebrar unions civils en el futur, i es disposa que les que s'hagin constituït fins a l'actualitat es regiran en endavant per la normativa matrimonial d'aquesta Llei.

El capítol primer del títol segon, dedicat al matrimoni, presenta una ordenació seqüencial de la matèria que inclou, en seccions successives, tot el relatiu als trets essencials del sistema matrimonial andorrà, els efectes limitats de la promesa de matrimoni, els requisits del matrimoni i els impediments matrimonials, l'expedient previ, la celebració del casament civil, la rellevància civil del matrimoni canònic, els efectes personals i patrimonials del matrimoni, les relacions patrimonials entre cònjuges, els capítols matrimonials, el règim econòmic matrimonial, les causes de nul·litat, separació i dissolució del matrimoni i, finalment, els efectes de les crisis matrimonials.

En la regulació del matrimoni, el nou marc legal respecta els principis essencials establerts en la Llei qualificada del matrimoni, com ara el sistema matrimonial facultatiu de tipus llatí que permet contraure casament civil o matrimoni canònic amb els mateixos efectes, i la regulació del casament civil, que es manté dins d'uns paràmetres ajustats als valors actualment prevalents en el si de la societat andorrana. En aquesta regulació és remarcable la supressió de les proclames, amb manteniment però de l'expedient previ davant del Registre Civil a fi de verificar que no existeix cap impediment per celebrar el casament projectat. També es modifica el tractament de l'aptitud per prestar el consentiment matrimonial, aptitud que es presumeix i es referma amb la possibilitat que la persona amb discapacitat pugui disposar dels suports que li calguin, d'acord amb l'esperit de la reforma que es fa en matèria d'exercici de la capacitat jurídica.

Punt i apart mereix la introducció d'un sistema de separació i divorci no causals. La Llei abandona el tractament casuístic de l'accés a la separació i el divorci fins ara vigent i permet demanar-los sense al·legar cap causa ni exigir l'observança de períodes significatius d'espera. Es considera que la voluntat unilateral de qualsevol dels cònjuges de posar fi a la convivència és sempre expressió d'una crisi profunda en els vincles afectius que fonamenten el matrimoni i que això és suficient per obtenir la separació o el divorci sense necessitat de buscar culpables de la crisi de la parella ni haver de constatar per altres mitjans que el matrimoni està irremeiablement trencat. En la mateixa direcció, s'elimina la necessitat d'instar un primer procediment de separació matrimonial abans de demanar el divorci, amb tot el cost econòmic i emocional inherent a aquest doble tràmit. Ara, dependrà només d'un i altre cònjuge la decisió de demanar bé la separació o bé el divorci, o els dos pronunciaments consecutivament si així ho prefereixen.

La part relativa als efectes patrimonials del matrimoni es regula de forma extensa, tot aprofitant i actualitzant materials procedents de les lleis abans esmentades aprovades després de la Constitució, i també del Decret del 15 de novembre de 1975, de drets civils de la dona casada, i de costums andorrans que esdevenen ara preceptes legals. La Llei introdueix normes de règim primari, inspirades en el principi d'igualtat dels cònjuges, referides a la direcció de la família, la contribució a les despeses familiars, la responsabilitat derivada de les obligacions contretes per atendre les necessitats de la família i la protecció de l'habitatge familiar. Es regulen també els capítols matrimonials i el règim econòmic matrimonial de separació de béns, que com a règim legal supletori dels matrimonis andorrans, és l'instrument jurídic ordenador de la pràctica totalitat dels interessos econòmics de les famílies del país. En matèria de règim econòmic, la Llei ha descartat la introducció, encara que fos amb el caràcter de règim opcional, d'algun tipus de règim de comunitat universal, de comunitat de guanys o de participació en els guanys. Són règims que no tenen antecedents ni pràctica remarcable en la cultura jurídica del país i que tampoc no són objecte d'una demanda social significativa. Això no obsta, naturalment, al fet que els contraents o els cònjuges puguin pactar algun d'aquests règims, configurant-los autònomament o a partir de models comparats, de la manera que més convingui als seus interessos.

De la regulació del règim de separació de béns és destacable la introducció d'un dret a compensació econòmica per raó de treball, que s'estableix a favor del cònjuge que ha treballat per la casa substancialment més que l'altre o que ha treballat per a l'altre sense retribució o amb una retribució insuficient. La compensació es pot meritjar en cas de crisi matrimonial i també en cas de dissolució del matrimoni per mort, sempre i quan el cònjuge que ha treballat per a la casa o per a l'altre cònjuge no hagués estat ja compensat durant el matrimoni o per via successòria amb atribucions a títol lucratiu fetes a favor seu. La regulació de la compensació estableix regles per al seu càlcul basades en la comparació entre els guanys d'un i altre cònjuge durant el matrimoni i dona llibertat al batlle per concretar-ne l'import, dins de certs límits quantitatius, tot valorant la durada, intensitat i naturalesa de la dedicació familiar del cònjuge creditor.

Després de la regulació del règim econòmic s'ha ubicat la dels drets viduals de caràcter familiar, que bàsicament dota de forma de llei els costums vigents en aquesta matèria. Els drets viduals comprenen els anomenats drets de predetracció i l'any de viduitat, i en queda exclosa la quarta vidual, que es troba regulada com a dret successori en la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort. La Llei també ha prescindit de la regulació de l'usdefruit vidual capitular, tenint en compte la nova configuració dels pactes successoris de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort i el fet que es tracta d'una institució que respon a un model de successió contractual propi d'una economia rural poc desenvolupada i ja àmpliament superada per la situació socioeconòmica andorrana actual. Naturalment, si els cònjuges el volen pactar ho poden fer en capítols, encara que la institució estigui mancada de regulació. L'autonomia de la voluntat ja en determinarà el contingut i el règim jurídic.

El capítol relatiu al matrimoni es tanca amb la regulació dels efectes de les crisis matrimonials, un àmbit normatiu d'aplicació freqüent en el qual era recomanable reforçar l'autonomia privada dels cònjuges o futurs cònjuges i també introduir un major nivell de concreció de les mesures que pot adoptar l'autoritat judicial, sens perjudici de garantir-li un marge substancial de discrecionalitat. En aquest context, cal fer notar la regulació dels pactes en previsió d'una ruptura matrimonial, amb establiment de requisits formals i substantius rigorosos, en línia amb precedents comparats ben acreditats, i també dels pactes amistosos de separació fets fora de conveni regulador, dels quals es reconeix l'eficàcia vinculant si bé amb la previsió que se'n pugui demanar la revocació en un termini breu si no van ser signats amb assessorament independent per a cada cònjuge. Dels efectes de la crisi matrimonial, cal remarcar particularment la regulació de l'atribució de la guarda dels fills, en la qual s'explicita la preferència pel manteniment de les responsabilitats parentals compartides després del cessament de la convivència, la possibilitat d'assignar a un dels cònjuges l'ús temporal de l'habitatge familiar i la fixació més precisa dels criteris que cal ponderar per atribuir una pensió compensatòria al cònjuge més perjudicat per la ruptura. El capítol segon d'aquest títol es dedica a les unions estables de parella, que constitueixen una modalitat de família alternativa al matrimoni. La seva regulació respecta substancialment l'opció de política jurídica adoptada en la Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella, amb algunes millores tècniques i una sistematització més apropiada. La Llei segueix exigint, per raons ben atendibles de seguretat jurídica, que la unió es formalitzi, es faci pública amb una inscripció registral amb efectes constitutius i respongui a l'existència d'una vida en comú degudament acreditada. La regulació de les unions estables de parella parteix del criteri que la unió produeix efectes anàlegs al matrimoni pel que fa al desenvolupament de la vida familiar i les relacions econòmiques entre els convivents, i proposa en via de principi un marc més limitat de protecció dels convivents en cas de dissolució de la unió en vida dels dos membres de la parella, però cal tenir en compte que aquests han de pactar en conveni privat els drets, deures i efectes que han de regir la seva convivència i, per tant, poden decidir ampliar o restringir les conseqüències jurídiques del fet de conviure o de trencar la vida en comú.

A continuació del matrimoni i les unions estables, es presenta el règim jurídic de la filiació, que pot tenir lloc per naturalesa, per reproducció assistida o per adopció. En els tres casos el vincle de filiació produeix els mateixos efectes, però les regles que condueixen a la seva determinació són diferents. En matèria de filiació per naturalesa, la Llei respecta els principis que informen la normativa tradicional vigent al Principat d'Andorra, que aspira a que pugui concordar tant com sigui possible la filiació legal i la biològica, efecte que s'aconsegueix atribuint una legitimació i uns terminis amplis per a exercir les accions de filiació, particularment quan es tracta de reclamar-la. S'afavoreix també la determinació de la filiació amb l'extensió de la presumpció de paternitat al company de la mare que conviu amb ella en règim d'unió estable, atès que la convivència consta acreditada amb la inscripció registral de la unió. Si la concepció del fill ha tingut lloc per mitjà de tècniques de reproducció assistida, la Llei aprofita els mitjans de determinació de la filiació per naturalesa, però sense oblidar que quan la tècnica aplicada és heteròloga i no s'empren gàmetes de la parella per a la fecundació el fonament de la filiació és el consentiment de la dona gestant i, si escau, de la seva parella a la pràctica de la tècnica en qüestió.

En matèria d'adopció, la Llei reformula els requisits d'edat i de durada de la relació entre les dues persones adoptants en termes més igualitaris i més coherents amb la finalitat pretesa amb l'adopció, i introdueix, com permeten alguns ordenaments propers en el dret comparat, la possibilitat d'adoptar una persona

major d'edat, sempre que hagués hagut convivència durant la minoria d'edat amb la persona adoptant i s'haguessin mantingut els lligams afectius entre aquesta i la persona adoptada. En l'adopció dels menors desemparats, es regula la mesura de preadopció i se n'estableixen els pressupòsits, explicitant que es podrà acordar només si els progenitors o el tutor del menor ho sol·liciten i abandonen els seus drets o bé si s'acredita que no és possible o raonable la reintegració de la persona menor d'edat en la seva família d'origen. En aquests casos, un cop la resolució és ferma, es considera que el desemparament és definitiu i es pot procedir a la preadopció i posteriorment a l'adopció, sense haver d'obtenir de nou el consentiment dels progenitors. També és destacable, en seu d'adopció, la regulació dels requisits que s'han d'observar en les adopcions internacionals i les funcions que exerceix l'administració pública andorrana, per mitjà del Servei especialitzat d'adopcions que actua com a autoritat central, en compliment del Conveni de la Haia de 29 de maig de 1993, relatiu a la protecció dels infants i a la cooperació en matèria d'adopció internacional, conveni al qual l'Estat andorrà es va adherir a 1997 i que va entrar en vigor aquell mateix any. Finalment, per a totes les adopcions, es referma el dret de la persona adoptada a conèixer els seus orígens i la col·laboració dels òrgans administratius competents per fer possible aquest dret. En la mesura que aquest dret pressuposa el coneixement de la condició pròpia de persona adoptada, s'estableix que els pares adoptius tenen el deure d'assabentar el fill del fet de la seva adopció.

La regulació de l'autoritat parental –terme que substitueix el tradicional i avui ja anacrònic de pàtria potestat– emfatitza la naturalesa d'aquesta autoritat com a responsabilitat que s'exerceix en interès dels fills i amb respecte a la seva creixent autonomia. El dret andorrà presentava històricament dèficits significatius en aquest àmbit, que han estat progressivament superats. La Llei remarca ara que aquesta autoritat en via de principi s'ha d'exercir conjuntament per ambdós progenitors i estableix el deure d'informar i d'escollir els fills abans de prendre decisions que els afectin, d'acord amb la seva edat i capacitat natural i en tot cas a partir dels dotze anys. En matèria de gestió patrimonial, es formula una llista dels actes per a fer els quals els progenitors necessiten autorització judicial, però aquesta autorització es pot substituir pel consentiment del mateix fill a partir dels setze anys. També a partir d'aquesta edat el fill pot ja administrar autònomament els recursos que obtingui amb el seu treball. Una novetat destacable, amb la qual es reconeix la diversitat de models familiars presents en la societat actual, és l'atribució d'un àmbit d'actuació al cònjuge o parella d'un dels progenitors en cas que convisqui amb els fills d'aquest en una unitat familiar reconstituïda, és a dir, en una llar en la qual la parella conviu amb fills no comuns. La Llei permet en aquest cas que el dit cònjuge o parella pugui participar en la presa de decisions quotidianes o també urgents en cas de risc imminent per als menors que no siguin fills propis, i fins i tot, excepcionalment, assumir-ne la guarda i l'exercici de les responsabilitats parentals en cas de mort del progenitor, si es compleixen els requisits establerts per la norma.

El darrer capítol del títol II regula els aliments legals de naturalesa familiar. La Llei actualitza la normativa tradicional sobre la matèria, que té arrels remotes en el dret romà, amb algunes precisions introduïdes per una jurisprudència reiterada i addicions provinents de la Llei qualificada del matrimoni i de la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat.

IV. El dret internacional privat de la persona i de la família

El títol III de la Llei agrupa en tres capítols les normes de dret internacional privat que s'han considerat imprescindibles per determinar, en les relacions jurídiques que presenten punts de vinculació a altres ordenaments, el marc en el qual són competents les autoritats andorranes i el marc en el qual s'aplica el dret andorrà o es reconeixen els actes o resolucions que han tingut lloc en aplicació d'un dret estranger. Aquestes disposicions són molt necessàries, ja que una part important de la població del Principat d'Andorra està formada per persones que no tenen la nacionalitat andorrana. La delimitació de la competència de les autoritats andorranes s'ha centrat en aquells àmbits on la seva intervenció pot ser demanada o qüestionada amb més freqüència, com és el cas de la celebració del casament civil o el coneixement de les demandes en matèria matrimonial. La Llei ha uniformat la terminologia emprada quant al punt de connexió relatiu a la residència, optant pel criteri de la residència habitual, com a concepte estàndard en el dret internacional privat europeu, excepte quan es tracta de la competència de les autoritats andorranes en

matèria de casament civil i d'adopció, supòsits en els quals es demana que hi hagi residència legal, efectiva i permanent a Andorra.

V. Part final

La part final de la Llei està constituïda per sis disposicions addicionals, vuit disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dotze disposicions finals. La confecció d'una llei general de la persona i de la família amb novetats substancials en la regulació de l'autonomia personal, la capacitat de les persones i la vida familiar amb els seus efectes personals i patrimonials transcendeix a tot l'ordenament jurídic i ha provocat la necessitat d'adaptar o modificar un nombre substancial de lleis.

És el cas, en primer lloc, de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, l'exposició de motius de la qual ja advertia que la seva regulació hauria de ser imprescindiblement concordada amb la que fes un futur codi de família. La Llei 46/2014 es modifica ara per adaptar-la substantivament i terminològicament al nou tractament de la capacitat i règim de suports a les persones amb discapacitat, i s'aprofita l'avinentesa per introduir-hi algunes millores tècniques i desenvolupaments institucionals demanats per la pràctica dels operadors jurídics, especialment en l'àmbit judicial i notarial.

Es modifica també la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1966, amb la mateixa finalitat d'adequar-ne el contingut al nou model de suports a les persones amb discapacitat, atès que ara desapareixen les limitacions a la capacitat d'obrar i les institucions dites de substitució de la capacitat i s'introdueixen diverses modalitats de suports, voluntaris o judicials, que han de tenir accés al Registre. Ha calgut adaptar també la legislació registral a les reformes del règim de determinació de la filiació introduïdes per la present Llei, tant pel que fa a l'abast de la presumpció de paternitat com pel que fa a la pràctica dels reconeixements de filiació i al procediment de determinació de la filiació per mitjà de resolució dictada en un expedient registral. Particularment notable és la incorporació en la Llei del Registre Civil de sengles procediments per poder obtenir el canvi del nom o la rectificació de la menció registral del sexe a efectes d'adequar-los a la identitat de gènere viscuda per la persona afectada. La identitat de gènere és un tret essencial de la personalitat, consubstancial a la dignitat de la persona i en relació al qual aquesta s'ha de poder autodefinir. Això és també una exigència del dret al respecte de la vida privada de la persona, tal com ha declarat reiteradament el Tribunal Europeu de Drets Humans. Per a la rectificació de la menció registral del sexe, la regulació que ara s'introdueix requereix que la persona acreditï que porta un temps raonable essent conegut públicament i en el seu entorn familiar, professional o social proper amb la identitat que vol fer valer, en termes plenament conformes amb la jurisprudència del tribunal esmentat.

En matèria processal, es modifica la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, també arran de la implementació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006, que ha comportat la supressió del procediment de modificació de la capacitat i la seva substitució per un procediment per a la provisió de mesures de suport. Aquest procediment es configura preferentment com a procediment sense oposició, però que pot esdevenir contenciós si la persona amb discapacitat, el Ministeri Fiscal o altres compareixents s'oposen als suports sol·licitats. A banda d'aquest canvi, cal fer notar el desplaçament al codi processal, per raons sistèmiques, del procediment d'autorització judicial de l'internament involuntari amb finalitats terapèutiques, i l'addició de diverses matèries relacionades amb l'àmbit personal o familiar com a objecte del procediment de jurisdicció voluntària.

Hom pot fer esment també, finalment, de la modificació de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida, a fi de deixar clar que poden accedir-hi tant els cònjuges com les parelles no casades i que la seva pràctica, fins i tot com a fecundació post mortem, pot portar a l'establiment d'una filiació matrimonial respecte del cònjuge o d'una filiació extramatrimonial respecte de la parella no casada de la mare gestant.

Títol I. La persona

Capítol primer. La persona física

Article 1. *Personalitat civil*

1. La personalitat civil s'adquireix amb el naixement i s'extingeix amb la mort.
2. El concebut es considera nascut per a tots els efectes que li siguin favorables, si arriba a néixer amb vida, una vegada separat del cos matern.

Article 2. *Commorència*

En cas de mort de diverses persones en un mateix esdeveniment sense que es pugui establir l'ordre de la defunció es considera que han mort alhora i no hi ha successió o transmissió de drets entre elles. També s'entén que aquestes persones han mort alhora si llurs defuncions tenen unitat de causa o de circumstància i han transcorregut menys de setanta-dues hores entre elles.

Article 3. *Capacitat jurídica*

1. Totes les persones tenen capacitat jurídica per exercir els drets dels quals són titulars, d'acord amb la seva capacitat natural i amb el que estableix aquesta Llei.
2. El ple exercici de la capacitat jurídica s'adquireix amb la majoria d'edat, que s'assoleix als divuit anys. Per al còmput de l'edat es considera complet el dia del naixement.
3. Les persones majors d'edat amb discapacitat poden exercir la seva capacitat jurídica, quan sigui necessari, per mitjà de mesures de suport ordenades per la mateixa persona o proveïdes per l'autoritat judicial en el seu interès o per mitjà de suports de fet.
4. Les limitacions a l'exercici de la capacitat jurídica s'han d'interpretar d'una manera restrictiva, atenent la capacitat natural.

Article 4. *Persona menor d'edat*

1. La persona menor d'edat pot fer per ella mateixa, segons la seva edat i capacitat natural, els actes relatius als drets de la personalitat, llevat de disposició expressa de les lleis que els regulin, els actes relatius als béns o serveis propis de la seva edat, d'acord amb els usos socials, i tots els altres actes permesos per la llei.
2. L'interès superior de la persona menor d'edat ha de fonamentar tota decisió que afecti el seu àmbit personal o patrimonial.
3. La persona menor d'edat:
 - a) Ha de ser informada i escoltada abans que es prengui una decisió que l'afecti, d'acord amb la seva edat i capacitat natural i en tot cas si ha complert dotze anys.
 - b) Ha de donar el seu consentiment per a qualsevol acte jurídic del representant legal que l'obligui a realitzar alguna prestació de caràcter personal, si ha complert dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou co-neixement.

Article 5. *Persona menor d'edat emancipada*

1. La persona menor d'edat emancipada actua jurídicament com si fos major d'edat, però necessita l'assen-timent dels seus progenitors o, a manca d'aquests, del curador per fer els actes que estableix l'article 221 i per acceptar el càrrec d'administradora d'una societat. No cal l'assentiment per als actes relatius als béns i als drets adquirits per donació o a títol successori si el donant o el causant l'han exclòs expressament.
2. L'assentiment no es pot concedir de manera general, però es pot atorgar per a diversos actes de la mateixa naturalesa o referits a la mateixa activitat econòmica, encara que siguin futurs, especificant-ne les circumstàncies i característiques fonamentals.

3. La persona menor d'edat emancipada pot demanar autorització judicial per actuar tota sola en els casos d'impossibilitat o de desacord entre les persones que han de donar l'assentiment, o si aquestes persones no el donen sense causa justificada.

4. Els actes fets sense assentiment són anul·lables a instància del mateix menor en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la seva conclusió, amb el suport que necessiti, si escau, un cop arribi a la majoria d'edat, o a instància de la persona a qui correspongui assistir-lo pel període restant fins que arribi a la majoria d'edat.

Article 6. *Formes d'emancipació*

1. L'emancipació pot tenir lloc:

a) Per consentiment dels qui exerceixen l'autoritat parental o la tutela. Es requereix que la persona menor d'edat tingui almenys setze anys i la consenti. En cas de consentiment del titular de la tutela, cal, a més, autorització judicial obtinguda en procediment de jurisdicció voluntària, prèvia audiència del Ministeri Fiscal. L'emancipació per consentiment s'atorga en escriptura pública, i ha de ser comunicada d'ofici pel notari al Registre Civil.

b) Per resolució judicial, dictada en procediment de jurisdicció voluntària, a petició de la persona menor d'edat de més de setze anys, si hi ha causes que fan impossible la convivència amb els progenitors o amb el tutor, o que dificulten greument l'exercici de l'autoritat parental o de la tutela. En aquest procediment es requereix l'audiència prèvia de les persones que exerceixen l'autoritat parental o la tutela, així com del Ministeri Fiscal.

2. L'emancipació és irrevocable i s'ha d'inscriure en el Registre Civil. Mentre no s'hi inscriu, no produeix efectes contra tercers.

3. La persona menor d'edat de més de setze anys es considera emancipada si viu d'una manera econòmicament independent dels progenitors o del tutor amb el seu consentiment, el qual pot ser revocat. La persona menor d'edat de vida independent necessita l'assentiment dels seus progenitors o del seu tutor per als mateixos actes que el menor emancipat.

Article 7. *Desaparició i declaració d'absència*

1. En cas de desaparició d'una persona del seu lloc de residència i de manca de notícies sobre el seu parador, qualsevol persona amb un interès legítim o el Ministeri Fiscal poden sol·licitar a l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària, que nomeni un defensor judicial que representi la persona desapareguda en judici o tingui cura dels seus afers que no admetin demora, si no ha deixat un apoderat que se'n pugui fer càrrec.

2. Transcorregut el termini d'un any a comptar des de la data de la desaparició o d'aquella en què es tingueren les darreres notícies de la persona desapareguda, amb el dubte de si és viva, se'n pot instar la declaració judicial d'absència. El termini és de tres anys si la persona desapareguda va deixar un administrador dels seus béns i el mandat no s'ha extingit abans.

3. La declaració judicial d'absència es tramita en un procediment de jurisdicció voluntària a instàncies del cònjuge o persona convivent amb l'absent, dels seus descendents o ascendents, o del Ministeri Fiscal. En el mateix procediment s'ha de constituir la curatela de l'absent, que es regula pel que disposa l'article 58.

Article 8. *Declaració judicial de mort*

1. Es pot instar la declaració judicial de mort d'una persona que ha desaparegut del seu domicili o del darrer lloc conegut de residència, sense que se n'hagin tingut més notícies, si concorre alguna de les circumstàncies següents:

a) Que hagin transcorregut deu anys des de la data de la desaparició o de les darreres notícies.

b) Que hagin transcorregut cinc anys des de la data de la desaparició o de les darreres notícies, si en el moment de vèncer aquest termini el desaparegut hagués complert l'edat de 85 anys.

- c) Que hagin transcorregut dos anys des de la data de la desaparició, si aquesta hagués tingut lloc en circumstàncies de perill greu per a la vida.
2. També es pot instar la declaració judicial de mort de la persona desapareguda en un naufragi o sinistre de nau o aeronau, transcorregut un mes de la data de l'accident o de les darreres notícies del viatge, sempre que resulti acreditat que la persona es trobava a bord, que hi hagi evidències racionals d'absència de supervivents i que no s'hagin pogut identificar restes humanes de la mateixa.
3. La declaració judicial de mort es tramita en un procediment de jurisdicció voluntària a instàncies de qualsevol persona interessada o del Ministeri Fiscal. La resolució judicial ha d'indicar la data en què s'entén produïda la mort.

Capítol segon. La provisió de suports per a l'exercici de la capacitat

Article 9. *Mesures de suport*

1. Les persones majors d'edat amb discapacitat tenen dret a disposar dels suports necessaris per exercir la seva capacitat jurídica en condicions d'igualtat.
2. Les mesures de suport per a l'exercici de la capacitat jurídica poden tenir caràcter assistencial o representatiu i poden ser ordenades per la mateixa persona en previsió o apreciació de la concurrència de circumstàncies que les facin necessàries o proveïdes per l'autoritat judicial. El suport també pot ser prestat de manera informal per mitjà de la guarda de fet.

Article 10. *Finalitat i exercici de les mesures de suport*

1. Les mesures de suport s'adrecen a assistir la persona amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat i a possibilitar el ple desenvolupament de la seva personalitat. A aquest efecte, les persones que presten el suport han de procurar que la persona assistida pugui desenvolupar el seu propi procés de presa de decisions i han de respectar la seva voluntat i preferències tant com sigui possible.
2. En el procés de presa de decisions, les persones que presten el suport han de facilitar l'accés de la persona amb discapacitat a la informació rellevant, assistir-la de manera adaptada a les seves capacitats i evitar tota mena de pressió, coerció o influència indeguda.

Article 11. *Mesures adoptades per la persona afectada*

1. Qualsevol persona major d'edat o menor emancipada, en previsió de la concurrència futura de circumstàncies que puguin dificultar o impedir l'exercici per ella mateixa de la seva capacitat jurídica, pot atorgar en escriptura pública poders preventius i també proposar el nomenament o exclusió de persones per a exercir la curatela i adoptar disposicions sobre el seu contingut i funcionament en cas que calgui constituir-la. Aquestes disposicions poden incloure mesures de control per garantir el respecte a la seva voluntat i evitar les situacions d'abús, conflicte d'interessos i influència indeguda.
2. Si la persona major d'edat aprecia que té una necessitat de suport actual, també pot constituir en escriptura pública el règim de curatela escaient a les seves circumstàncies, fent els nomenaments i adoptant qualssevol de les disposicions a què es refereix l'apartat 1.
3. En cas que les mesures adoptades per la persona afectada siguin insuficients o esdevinguin inadequades i no es presti el suport necessari d'una altra manera idònia, l'autoritat judicial, a instància de les persones legitimades per a instar el procediment de provisió de mesures de suport, en pot acordar altres que les complementin o les substitueixin.

Article 12. *Poder preventiu*

1. En l'atorgament d'un poder, la persona poderdant pot estipular que el poder subsisteixi si en el futur necessita suport en l'exercici de la seva capacitat. La persona poderdant pot també disposar que el poder comenci a produir efectes a partir de la situació de necessitat i establir les circumstàncies que en determinin l'existència com també la manera d'acreditar-les. A aquest efecte es pot preveure que s'hagi d'atorgar acta notarial que, a més del judici del notari, incorpori un informe pericial que constati la necessitat de suport.

2. Els poders preventius s'han d'atorgar en escriptura pública i poden establir les facultats que tindrà la persona apoderada, donar instruccions per al seu exercici i incloure mitjans de supervisió, mecanismes de revisió i causes específiques d'extinció del poder, inclosa la remoció de la persona apoderada. També poden permetre la delegació de facultats per realitzar actes determinats i establir salvaguardes per a la prevenció d'abusos, influències indegudes i conflictes d'interessos.

3. Quan la persona poderdant es trobi en situació de no poder expressar la seva voluntat, la persona apoderada ha d'exercir el poder prenent les decisions que hauria pres la poderdant d'acord amb la millor interpretació possible de la seva voluntat i preferències.

4. Els poders preventius mantenen la seva eficàcia encara que es constitueixin altres mesures de suport de la persona poderdant. Les persones legitimades per instar el procediment de provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat i el curador, si n'hi ha, poden sol·licitar a l'autoritat judicial l'extinció dels poders preventius si concorre alguna causa de remoció prevista en el mateix poder o en la llei. Si els poders es van atorgar a favor del cònjuge o de la parella estable o de fet de l'atorgant, el cessament de la convivència determina també la seva extinció, llevat que sigui per causa d'internament del poderdant o altres circumstàncies que no impliquin trencament de la comunitat de vida.

5. Si el poder preventiu abasta tots els afers de l'atorgant, la persona apoderada, si sobrevé la situació de necessitat de suport, queda subjecta a les regles aplicables a la curatela en tot el que no s'hagi previst en el poder.

Article 13. *Provisió de suports per l'autoritat judicial*

1. Si la persona amb discapacitat té necessitat de suports per a l'exercici de la seva capacitat i no els ha previst o establert ella mateixa ni els presta satisfactòriament cap guardador de fet, els ha de proveir l'autoritat judicial mitjançant la constitució de la curatela o, si escau, el nomenament de defensor judicial.

2. Estan legitimats per instar la provisió judicial de suports la mateixa persona amb discapacitat, el seu cònjuge no separat legalment o de fet, la seva parella estable o de fet, els descendents, els ascendents, els germans, la persona que exerceixi la guarda de fet, el Ministeri Fiscal i el ministeri competent en matèria d'affers socials.

3. Qualsevol persona està facultada per posar en coneixement del Ministeri Fiscal els fets que puguin ser determinants d'una situació que requereixi l'adopció judicial de mesures de suport. Les autoritats i funcionaris públics que coneguin aquests fets per raó de l'exercici de les seves funcions tenen el deure de posar-los en coneixement del Ministeri Fiscal de manera immediata.

4. En la resolució de constitució del règim de suport s'han de tenir en compte la voluntat i les preferències de la persona amb discapacitat pel que fa al tipus i abast del suport i les persones que hauran de prestar-lo o quedar-ne excloses. Excepcionalment i de forma motivada, es pot prescindir de les disposicions prèvies o manifestacions de la persona assistida si s'acrediten circumstàncies greus desconegudes per ella que ho justifiquen o si hi ha risc d'abús, conflicte d'interessos o influència indeguda.

5. Les mesures de suport han de ser proporcionades a les necessitats de la persona amb discapacitat i s'han d'adaptar a la seva condició i circumstàncies personals.

Article 14. *Provisió preventiva de suports abans de la majoria d'edat*

1. Si és previsible que una persona menor d'edat amb discapacitat pugui necessitar suport per exercir la seva capacitat jurídica en arribar a la majoria d'edat, la mateixa persona assistida o les persones que exerceixen l'autoritat parental o la tutela poden sol·licitar a l'autoritat judicial, durant el darrer any de la minoria d'edat, la provisió preventiva de la curatela, que serà efectiva amb l'assoliment de la majoria d'edat.

2. L'autoritat judicial ha d'escoltar la persona menor d'edat en el procediment i atendre, si escau, la seva voluntat i preferències.

Article 15. *Revisió de les mesures de suport*

1. Si varien substancialment les circumstàncies que han determinat l'adopció de mesures de suport, aquestes han de ser revisades, sigui per ampliar-les, reduir-les o revocar-les. Tant en la provisió voluntària de suports per la mateixa persona afectada com en la provisió judicial es poden preveure circumstàncies o terminis per a la revisió de les mesures i la forma de dur-les a terme. En tot cas, les mesures que hagin estat objecte de provisió judicial s'han de revisar d'ofici cada tres anys.

2. La revisió de les mesures de suport pot ser demanada per les persones legitimades per instar-ne la provisió i per la que presta el suport, i té lloc seguint el mateix procediment.

3. La revisió de les mesures de suport produeix efectes des de la fermesa de la resolució que l'ordena i no afecta l'eficàcia dels actes realitzats amb anterioritat.

Article 16. *Publicitat*

1. L'atorgament dels poders preventius, les mesures de suport proposades preventivament o adoptades per la persona que les necessiti i les acordades per l'autoritat judicial s'han de comunicar al Registre Civil per a la seva constància registral. Mentre no s'hi inscriguin, no produeixen efectes contra tercers que en desconeguin l'existència.

2. Les mesures de suport es poden fer constar també, si escau, en el Registre de Societats Mercantils i en altres en què sigui oportú per garantir la protecció patrimonial de la persona que se'n beneficia.

Article 17. *Actes realitzats sense suports*

1. Els actes i contractes conclusos per una persona amb discapacitat prescindint dels suports establerts per al seu atorgament quan fossin necessaris són anul·lables en el termini de quatre anys des de la seva celebració.

2. Estan legitimats per impugnar-los la mateixa persona amb discapacitat amb el suport que necessiti, els seus hereus en cas de mort abans del transcurs del termini legal i la persona nomenada per prestar-li suport. A manca d'aquesta persona, l'acció pot ser exercida també pel guardador de fet o pel Ministeri Fiscal.

Capítol tercer. Les institucions de protecció o de suport a la persona**Secció primera. Disposicions generals****Article 18.** *Funcions i deure d'exercici*

1. Els titulars de càrrecs en institucions de protecció o de suport han d'exercir les seves funcions en interès de les persones posades en tutela o curatela per al compliment de les finalitats respectives.

2. Les funcions de protecció o de suport constitueixen un deure, llevat dels casos d'inhabilitat absoluta o relativa i dels que permeten excusar-se'n. El seu exercici té caràcter personalíssim, sense perjudici de la possibilitat d'atorgar poders per a la realització d'actes concrets o per a diversos actes de la mateixa naturalesa o referits a la mateixa activitat econòmica.

Article 19. *Aptitud per exercir els càrrecs*

1. Poden ser titulars de càrrecs en les institucions de protecció o de suport les persones físiques que puguin complir adequadament les funcions del càrrec en exercici de la seva capacitat i no incorrin en cap de les causes d'inhabilitat que preveuen els articles següents.

2. També poden ser titulars de càrrecs les persones jurídiques sense ànim de lucre que tinguin per objecte la protecció de les persones menors d'edat o la prestació de suport a les persones amb discapacitat, i que estiguin acreditades pel Govern, sempre que designin una persona física que les representi en l'exercici d'aquestes funcions i que compleixi amb les condicions previstes a l'apartat anterior.

Article 20. Causes d'inhabilitat absoluta

No poden ser nomenades per ser titulars de càrrecs en les institucions de protecció o de suport i, si ho han estat, han de cessar en el seu exercici:

- a) Les persones que, per resolució judicial, han estat privades o suspeses de l'exercici de l'autoritat parental, o que han estat remogudes de càrrecs de protecció o de suport o privades de la guarda.
- b) Les persones que compleixen una pena privativa de llibertat i les condemnades per qualsevol delictes que faci suposar fonamentadament que no desenvoluparan el càrrec de forma correcta, mentre no hagin estat rehabilitades.

Article 21. Causes d'inhabilitat relativa

Tampoc no poden ser titulars de càrrecs en les institucions de protecció o de suport:

- a) Les persones excloses de la tutela pels progenitors o pel darrer d'ells que ha exercit l'autoritat parental o excloses de la curatela per la mateixa persona a qui s'ha de donar suport.
- b) Les persones designades o nomenades per a l'exercici d'un càrrec de protecció o de suport que tinguin o puguin tenir conflictes d'interessos amb la persona que ha de ser posada o es troba en tutela o en curatela.
- c) La persona que té una enemistat personal manifesta amb la persona que ha de ser posada o es troba en tutela o en curatela.

Article 22. Causes d'excusa

Poden excusar-se d'exercir els càrrecs en les institucions de protecció o de suport:

- a) Les persones que han complert setanta anys o que pateixen una malaltia o discapacitat greu de caràcter permanent.
- b) Les persones que no tenen cap relació amb la persona posada en tutela o en curatela.
- c) Les persones amb una ocupació professional que pugui afectar el bon exercici de les funcions de protecció o de suport.
- d) Les persones que ho justifiquin per trobar-se en una situació que faci inviable l'exercici adient de les funcions de protecció o de suport.

Article 23. Al·legació i apreciació de les excuses

1. L'excusa s'ha d'al·legar davant l'autoritat judicial que ha nomenat el titular del càrrec de protecció o de suport en el termini de quinze dies hàbils, a comptar del moment en què es té coneixement del nomenament.
2. Si la causa que fonamenta l'excusa ha sobrevingut posteriorment al nomenament, s'ha d'al·legar davant l'autoritat judicial en el termini més breu possible. En aquest cas, la persona titular del càrrec està obligada a exercir les seves funcions mentre no sigui acceptada l'excusa. L'autoritat judicial, simultàniament a l'acceptació de l'excusa, ha de nomenar una altra persona per exercir el càrrec.
3. Quan no s'accepta un càrrec de protecció o de suport i es desestima l'excusa que fonamenta la manca d'acceptació, el designat ha d'indemnitzar pels danys i perjudicis que es puguin derivar de la demora del nou nomenament i que se li puguin imputar.

Article 24. Remoció

1. Procedeix decretar la remoció del titular d'un càrrec de protecció o de suport si la seva continuïtat en el càrrec es considera contrària als interessos de la persona en tutela o en curatela.
2. La remoció es decreta per resolució judicial dictada d'ofici o a instàncies del Ministeri Fiscal, de la mateixa persona posada en tutela o en curatela o de qualsevol altra persona interessada, després d'escoltar el parer del titular del càrrec i de les altres persones que l'autoritat judicial consideri convenients en interès de la persona a qui es presta protecció o suport.

3. Un cop decretada judicialment la remoció, es procedeix de forma immediata a nomenar una altra persona per a l'exercici del càrrec.

Article 25. Cessament en els càrrecs

1. Són causes que determinen el cessament dels titulars dels càrrecs en les institucions de protecció o de suport:

- a) La mort, la declaració de mort o d'absència o, en el cas de les persones jurídiques, la seva dissolució.
- b) La pèrdua sobrevinguda d'aptitud per exercir el càrrec o l'adveniment d'una causa d'inhabilitació absoluta o relativa.
- c) L'excusa per causa sobrevinguda admesa per resolució judicial.
- d) La remoció del càrrec.

2. L'adveniment d'una causa de cessament en els càrrecs d'una institució de protecció o de suport s'ha de posar en coneixement de l'autoritat judicial sense demora pel mateix titular del càrrec, si és possible, o per les persones obligades a promoure la constitució del règim de protecció o de suport. Mentre no siguin nomenats els càrrecs suplents, la persona cessant, llevat del cas d'impossibilitat, té el deure de continuar realitzant els actes indispensables de la seva funció.

Article 26. Prohibicions

Es prohibeix als titulars dels càrrecs en les institucions de protecció o de suport:

- a) Realitzar actes de transmissió o d'adquisició de béns o drets a títol oneros amb la persona en tutela o en curatela, tant de forma directa com per mitjà de persona interposada.
- b) Adquirir per ells mateixos o per persona interposada qualsevol dret de crèdit contra la persona en tutela o en curatela.
- c) Exercir les funcions del seu càrrec en els actes que la persona en tutela o en curatela atorgui o en els litigis que tingui amb el cònjuge o la parella del dit titular del càrrec, o amb qualsevol dels seus parents en línia recta per consanguinitat o afinitat fins al quart grau.

Article 27. Gratuïtat

1. Les persones titulars dels càrrecs de protecció o de suport exerceixen els seus càrrecs de manera gratuïta, llevat dels casos en què s'estableixi expressament una remuneració. Tanmateix, aquestes persones tenen dret al reemborsament de despeses i a la indemnització pels danys patits en l'exercici de les seves funcions a càrrec del patrimoni de la persona en tutela o en curatela.

2. Les persones legitimades per designar tutor o curador poden fixar una remuneració per a les persones que exerceixen els càrrecs de protecció o de suport. També la pot establir l'autoritat judicial en nomenar els càrrecs si el patrimoni de la persona assistida ho permet.

Article 28. Privacitat

Les persones titulars dels càrrecs de protecció o de suport han de respectar i protegir la privacitat de la informació personal i patrimonial i les dades confidencials de la persona en tutela o en curatela.

Article 29. Mesures de control

1. Les funcions de protecció i de suport s'exerceixen sota la vigilància del Ministeri Fiscal, que actua d'ofici o a instància de qualsevol persona interessada.

2. L'autoritat judicial, d'ofici, a instància del Ministeri Fiscal o de la persona en tutela o en curatela, pot ordenar en qualsevol moment les mesures que cregui necessàries per al control del bon funcionament de la tutela o la curatela.

Secció segona. La tutela

Subsecció primera. Delació

Article 30. *Persones que s'han de posar en tutela*

S'han de posar en tutela les persones menors d'edat no emancipades que no estiguin en autoritat parental o que es trobin en situació de desemparament en els supòsits previstos en la Llei qualificada dels drets dels infants i els adolescents.

Article 31. *Delació pels progenitors*

1. Mitjançant escriptura pública, testament, codicil o pacte successori, els progenitors que estan en ple exercici de l'autoritat parental poden designar tutors i substituïts en el càrrec per als seus fills menors d'edat no emancipats i també excloure persones determinades de la tutela.

2. En cas de concurrència de nomenaments o exclusions per part dels progenitors, prevalen les disposicions preses pel progenitor que ha exercit l'autoritat parental en darrer lloc.

3. Si es constitueix la tutela, l'autoritat judicial ha de nomenar les persones designades en l'acte de delació voluntària. No obstant això, pot prescindir de les disposicions adoptades pels progenitors si considera que no són conformes a l'interès superior de la persona menor d'edat o que concorren altres causes que ho justifiquen, amb informe previ del Ministeri Fiscal.

Article 32. *Tutela privada*

1. A petició dels progenitors, en els termes que estableix l'apartat 1 de l'article 31, o de dos parents en la línia recta ascendent si els progenitors no haguessin fet delació de la tutela ni previsions sobre això, l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària i amb informe previ del Ministeri Fiscal, pot autoritzar la constitució d'un consell de tutela per gestionar una empresa familiar en la qual tingui participació la persona tutelada, amb les facultats que siguin escaients, o per supervisar l'administració del tutor.

2. El consell de tutela ha d'estar integrat per un mínim de tres persones i per un màxim de cinc que reuneixin els requisits d'aptitud que exigeix aquesta Llei per a l'exercici del càrrec de tutor, nomenades per l'autoritat judicial d'acord amb l'establert a l'apartat 3 de l'article 31.

3. Les persones que formen el consell de tutela han de prestar les garanties que assenyali l'autoritat judicial per tal d'assegurar l'exercici correcte de les seves funcions abans de prendre possessió del càrrec i tenen dret a percebre remuneració si escau d'acord amb l'establert a l'apartat 2 de l'article 27.

4. L'autoritat judicial, a instància del Ministeri Fiscal o de les persones indicades a l'apartat 1, pot decretar l'extinció del consell de tutela si l'interès de la persona tutelada ho exigeix o si els seus membres no compleixen de forma correcta les funcions pròpies del càrrec.

Article 33. *Delació judicial*

1. Si els progenitors no han fet ús de la facultat de designació de tutor o les persones designades no arriben a exercir els càrrecs, la delació de la tutela correspon a l'autoritat judicial en procediment de jurisdicció voluntària.

2. L'autoritat judicial nomena tutora la persona que per la seva situació personal i patrimonial i per altres circumstàncies concurrents considera més apta per a l'exercici de la tutela. En el cas dels germans, s'ha de nomenar el mateix tutor o tutors per a tots, llevat que circumstàncies especials aconsellin nomenar-ne de diferents.

Article 34. *Administració patrimonial separada*

1. En constituir la tutela, l'autoritat judicial pot separar la tutela de la persona i la de l'administració patrimonial, designar els titulars d'ambdós càrrecs i fixar-ne l'àmbit d'actuació. També ho pot fer en el decurs de la tutela si s'esdevenen circumstàncies que ho fan necessari.

2. La persona que ha fet una donació o disposició successòria a favor de la persona en tutela pot nomenar un administrador dels béns atribuïts i establir les seves facultats, que resten excloses de les funcions del tutor, excepte en relació amb els actes que excedeixen les facultats conferides a l'administrador. A manca de previsions establertes pel donant o pel causant, s'apliquen a l'administrador les normes relatives a la tutela.

Subsecció segona. Constitució i exercici de la tutela

Article 35. *Legitimació per promoure la constitució de la tutela*

1. Estan obligats a promoure la constitució de la tutela els ascendents, els germans majors d'edat i la persona o institució que estigui exercint la guarda de la persona menor d'edat. Si no ho fan, responen dels danys i perjudicis ocasionats a la persona que ha de ser posada en tutela.

2. Les autoritats administratives i judicials que per raó de l'exercici de les seves funcions tinguin coneixement que una persona menor d'edat ha de ser posada en tutela han de demanar de forma immediata la seva constitució o, si escau, disposar-la d'ofici.

3. Qualsevol persona que tingui coneixement de la necessitat de constitució d'una tutela ha de posar-ho en coneixement de l'autoritat judicial o del Ministeri Fiscal.

Article 36. *Nomenament*

1. La tutela es constitueix per resolució judicial dictada en procediment de jurisdicció voluntària, amb audiència prèvia de la persona menor d'edat si té més de dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement, i de les altres persones que l'autoritat judicial cregui convenients. El mateix procediment se segueix si el tutor anteriorment nomenat cessa en les seves funcions i s'ha de nomenar un nou tutor.

2. Un cop efectuat el nomenament, l'autoritat judicial dona possessió del càrrec a la persona que ha d'exercir la tutela.

Article 37. *Publicitat*

Les resolucions judicials sobre els càrrecs tutelars, tan bon punt són fermes, s'han de comunicar d'ofici al Registre Civil per a la seva constància registral.

Article 38. *Inventari*

1. El tutor ha de fer un inventari judicial complet del patrimoni inicial de la persona tutelada, encara que existeixi dispensa de prendre'l, amb intervenció del Ministeri Fiscal i de les persones que l'autoritat judicial consideri que cal citar, dins els seixanta dies naturals següents a la presa de possessió del càrrec. Aquest termini pot ser objecte de pròrroga per causa justa fins a un màxim de seixanta dies més. La mateixa obligació, ha de complir el tutor respecte dels béns que adquireixi posteriorment la persona tutelada.

2. Mentre no s'enllesteix l'inventari, el tutor sols pot realitzar els actes de gestió que no admetin demora.

Article 39. *Gestió patrimonial*

El tutor està obligat a adoptar les mesures següents amb càrrec al patrimoni de la persona tutelada:

a) Invertir els diners que formen part del patrimoni de la persona tutelada, excepte les quantitats necessàries per atendre les despeses ordinàries de la tutela, en dipòsits bancaris, en préstecs amb interès i garantia real o en béns prudencialment segurs.

b) Dipositar o tenir en lloc segur els valors, les joies, les obres d'art i altres objectes valuosos que formen part del patrimoni de la persona tutelada i posar el fet en coneixement de l'autoritat judicial.

c) Si en el patrimoni hi ha títols al portador, el tutor ha de convertir-los en títols nominatius a favor de la persona tutelada, llevat que l'autoritat judicial estableixi una altra garantia.

d) Subscriure una pòlissa d'assegurança per tal de garantir les responsabilitats derivades de l'exercici de la tutela, si el valor del patrimoni és superior a l'equivalent de cent cinquanta vegades el salari mínim mensual.

Article 40. *Exercici per pluralitat de persones i desacords*

1. En el cas que hi hagi més d'un tutor, tots actuen de forma conjunta, llevat que s'estableixi expressament el contrari en la resolució judicial de constitució de la tutela, però qualsevol d'ells pot fer els actes que, d'acord amb les circumstàncies, es pot considerar normal que siguin fets per un sol tutor, i també els de necessitat urgent.
2. Els desacords entre els tutors s'han de resoldre en un procediment de jurisdicció voluntària, amb l'audiència prèvia dels tutors i de la persona menor d'edat si té més de dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.
3. Si hi ha un administrador patrimonial el tutor s'ocupa només del contingut personal de la tutela. Les decisions que concerneixen tant l'àmbit personal com el patrimonial s'han de prendre d'acord amb el que disposa l'apartat 1.

Article 41. *Rendició de comptes anuals*

1. El tutor ha d'informar sobre la situació personal de la persona tutelada i ha de retre comptes de la seva gestió en qualsevol moment a instàncies de l'autoritat judicial o en els terminis establerts en la resolució de la constitució de la tutela i, com a mínim, un cop cada any natural.
2. La persona tutelada ha de ser escoltada en l'acte d'aprovació dels comptes si té més de dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.

Article 42. *Responsabilitats*

1. El tutor ha d'exercir les seves funcions amb la diligència d'una persona responsable.
2. El tutor respon davant la persona tutelada pels danys i perjudicis ocasionats per l'incompliment o pel compliment defectuós de les seves obligacions que li sigui imputable.
3. L'acció de responsabilitat prescriu al cap de tres anys, a comptar de l'aprovació dels comptes finals de la tutela o a partir de la majoria d'edat de la persona tutelada.

Subsecció tercera. Contingut

Article 43. *Deure de cura i relació personal amb la persona tutelada*

1. El tutor ha de tenir cura de la persona menor d'edat i ha de proporcionar-li aliments i una formació integral.
2. La persona menor d'edat ha de respectar el tutor i aquest ha de conviure amb ella, llevat que s'autoritzi judicialment que la persona menor d'edat resideixi en un lloc diferent, amb audiència prèvia d'aquesta darrera si té més de dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.
3. El tutor ha de consultar la persona menor d'edat abans de realitzar actes importants que afectin la seva persona o els seus béns si té més de dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement. L'assentiment de la persona tutelada no allibera el tutor de les seves responsabilitats.

Article 44. *Representació legal i actes exclosos*

1. El tutor és el representant legal de la persona tutelada davant de terceres persones. S'exceptuen de la representació legal els actes que per disposició de la llei pot realitzar la persona menor per ella mateixa i els actes relatius als béns exclosos de l'administració del tutor.
2. Si el tutor permet de forma expressa o tàcita que la persona tutelada menor d'edat però major de 15 anys exerceixi una professió o activitat, aquesta pot realitzar tots els actes necessaris per a l'exercici regular d'aquesta professió o activitat i administrar els béns que adquireixi com si s'hagués emancipat.

Article 45. *Autorització judicial*

El tutor necessita autorització judicial per dur a terme els actes establerts a l'article 221, amb els mateixos requisits i en els mateixos termes amb què la poden obtenir els progenitors en l'exercici de la seva autoritat.

Article 46. Manca d'autorització

1. Els actes realitzats pel tutor sense haver obtingut l'autorització judicial poden ser anul·lats a instància de la persona tutelada, dins del termini de caducitat de quatre anys a comptar del moment en què és emancipada o arriba a la majoria d'edat. Durant la minoria d'edat, també poden ser impugnats per un nou tutor, si ha estat nomenat, o per un defensor judicial designat a aquest efecte. En cas de mort de la persona tutelada, l'acció es transmet als seus hereus pel temps que manqui per completar el que tenia el causant.

2. L'acte pot quedar convalidat amb posterioritat a la seva realització si obté l'aprovació judicial, que pot tenir lloc a sol·licitud del tutor abans que s'hagi interposat l'acció de nul·litat, fins i tot en el tràmit de rendició de comptes i revisió periòdica de les gestions efectuades.

Subsecció quarta. Extinció de la tutela**Article 47. Causes**

La tutela s'extingeix per:

- a) La majoria d'edat o l'emancipació de la persona tutelada, sense perjudici de les mesures de suport per a l'exercici de la seva capacitat que s'hagi pogut proveir de manera preventiva.
- b) L'adopció de la persona tutelada.
- c) La recuperació de l'autoritat parental, si la tutela es va constituir per la seva privació o suspensió.
- d) La mort o la declaració de mort o d'absència de la persona tutelada.

Article 48. Declaració judicial

El tutor i la persona tutelada han de comunicar a l'autoritat judicial la causa que determina l'extinció de la tutela en el termini més breu possible. També pot fer aquesta comunicació qualsevol persona interessada.

Article 49. Rendició final de comptes

1. En acabar la tutela o quan es produeix el cessament de la persona que exercia el càrrec, el tutor ha de retre comptes finals justificats de la seva gestió a l'autoritat judicial en el termini de sis mesos, prorrogables si concorre una justa causa per un altre període de tres mesos, i ha de posar el patrimoni a disposició de la persona tutelada, dels seus hereus o del nou tutor.

2. Si el cessament es produeix per defunció, els hereus del tutor han de retre comptes en els terminis esmentats, que es computen des de l'acceptació de l'herència.

Article 50. Reclamació de la rendició final de comptes

1. La rendició final de comptes pot ser requerida per la persona tutelada o, si escau, pel seu representant legal o els seus hereus i pel Ministeri Fiscal.

2. L'acció de reclamació prescriu al cap de tres anys, a comptar del venciment del termini establert per a la rendició.

3. Les despeses necessàries de la rendició de comptes van a càrrec del patrimoni de la persona tutelada.

Article 51. Aprovació dels comptes

1. L'autoritat judicial ha d'aprovar els comptes o denegar-ne l'aprovació després d'haver escoltat la persona tutelada o els seus hereus o, si escau, el nou tutor, curador o defensor judicial, i pot practicar abans de l'aprovació les diligències que consideri pertinents.

2. El ròssec dels comptes finals merita interessos legals a favor del tutor des que n'ha requerit pagament a la persona obligada un cop aprovats els comptes i previ lliurament del patrimoni. Si el ròssec és desfavorable al tutor, merita interessos legals des del moment de l'aprovació dels comptes.

Article 52. *Efectes de l'aprovació*

1. L'aprovació dels comptes per l'autoritat judicial no impedeix l'exercici de les accions que recíprocament puguin correspondre, per raó de la tutela, al tutor i a la persona tutelada o als seus hereus.
2. L'acció de responsabilitat prescriu al cap de tres anys, a comptar de l'aprovació del compte final.
3. Si l'acció es fonamenta en un fet delictiu, el termini de prescripció és el que estableix la legislació penal pel fet delictiu si és superior al que preveu l'apartat anterior.

Secció tercera. Les curateles

Article 53. *Supòsits de curatela*

1. S'ha de constituir la curatela respecte de les persones següents:
 - a) Les persones menors d'edat emancipades, si els progenitors han mort o han quedat impeditos per prestar l'assistència prescrita per la llei.
 - b) Les persones amb discapacitat que requereixin aquesta modalitat de suport per a l'exercici de la seva capacitat.
 - c) Les persones declarades absents.
2. També es pot constituir una curatela en els casos següents:
 - a) Per a salvaguardar els interessos d'una persona concebuda.
 - b) Quan l'herència es defereix a favor de persones inicialment incertes o, si escau, mentre l'herència es troba jacent.
 - c) Per a la gestió del patrimoni fundacional, en les fundacions en període de constitució, si manca el nomenament de la persona encarregada de dur-la a terme.
 - d) Per a la gestió de fons de subscripció per a finalitats d'interès general de caràcter temporal, si manquen les persones gestores o no exerceixen les seves funcions.
 - e) Per a l'administració d'un patrimoni protegit, en cas que manqui la persona administradora o aquesta no exerceixi les seves funcions, mentre no es nomeni un nou administrador.

Article 54. *Preexistència de tutela*

Si ha de ser posada en curatela una persona que ha estat abans en tutela, el càrrec de curador es defereix a la persona o persones que han exercit el de tutor, tret que l'autoritat judicial disposi altrament, amb audiència prèvia de la persona interessada i informe del Ministeri Fiscal.

Article 55. *Curatela de les persones menor d'edat emancipades*

La curatela de les persones menors d'edat emancipades només s'ha de constituir, a instància seva, quan calgui l'assentiment del curador en els supòsits establerts a l'article 5.

Article 56. *Curatela de les persones amb discapacitat*

1. La curatela de les persones amb discapacitat es constitueix per la mateixa persona afectada o per l'autoritat judicial d'acord amb l'establert als articles 11, 13 i 14.
2. La curatela abasta les funcions de suport en l'esfera personal o patrimonial establertes en l'escriptura pública o la resolució judicial de la seva constitució.
3. Si la curatela inclou la representació de la persona en curatela, la resolució judicial ha de determinar els àmbits concrets en què podrà ser assumida.
4. El curador té el deure de mantenir contacte personal amb la persona a qui presta suport i ha d'exercir el càrrec amb la diligència d'una persona responsable. Si ha d'exercir funcions d'administració patrimonial té els deures d'inventari, d'adopció de mesures de garantia de la gestió i de rendició de comptes establerts

per a la tutela i necessita autorització judicial per dur a terme els mateixos actes subjectes a aquesta autorització en la tutela.

5. En la constitució del règim de suport i en qualsevol moment durant la seva vigència l'autoritat judicial pot adoptar les salvaguardes i mesures de control oportunes per a garantir els drets, la voluntat i les preferències de la persona en curatela. També pot exigir al curador que, dins de les seves funcions, informi periòdicament de la situació personal o patrimonial de la persona assistida.

6. La curatela s'extingeix per mort o declaració de mort o d'absència de la persona assistida i per resolució judicial si s'acredita que ja no és necessària aquesta modalitat de suport.

Article 57. Refús de l'assistència

Si el curador de la persona amb discapacitat o de la declarada pròdiga refusa, sense causa justificada, prestar l'assentiment en algun acte que el requereixi, la persona posada en curatela pot demanar l'autorització judicial per a actuar tota sola.

Article 58. Curatela de la persona absent

1. La curatela de la persona absent es constitueix en el mateix procediment de jurisdicció voluntària en què es declara la situació d'absència. Inscrita en el Registre Civil la declaració d'absència, queden extingits tots els poders atorgats per la persona absent.

2. El curador assumeix les funcions de conservació, administració i defensa del patrimoni de la persona absent i les altres que li confereixi la resolució de declaració d'absència en atenció a les circumstàncies concurrents. En qualsevol cas, el curador necessita autorització judicial per disposar dels béns no consumibles o no deteriorables.

3. El curador té dret al reemborsament de despeses i a la indemnització dels danys patits en exercici de les seves funcions i, si així ho estableix l'acte o la resolució judicial de constitució, a ser remunerat a càrrec del patrimoni administrat. Ha de retre comptes de la seva gestió amb la periodicitat que ordeni l'autoritat judicial i en tot cas quan s'extingeix la curatela.

4. La curatela s'extingeix per mort o declaració de mort de la persona absent i per resolució judicial si la persona interessada reapareix i es troba en condicions de gestionar el seu patrimoni.

Article 59. Altres curateles de gestió patrimonial

1. Els supòsits de curatela establerts a l'apartat 2 de l'article 53 es constitueixen per resolució judicial dictada en procediment de jurisdicció voluntària a instàncies de les persones amb interès legítim o també, si cal protegir l'interès de persones no nascudes o menors o l'interès general, del Ministeri Fiscal.

2. El curador assumeix les funcions de defensa d'interessos i de gestió patrimonial establertes per la llei i la resolució judicial.

Article 60. Règim supletori

Són aplicables supletòriament a les curateles les disposicions establertes per a la tutela que siguin compatibles amb l'establert en l'acte o resolució judicial de constitució del règim i siguin conformes a les seves respectives finalitats.

Secció quarta. El defensor judicial

Article 61. Procedència del nomenament

Procedeix el nomenament de defensor judicial en els casos següents:

- a) Si hi ha un conflicte d'interessos entre la persona titular d'un càrrec en una institució de protecció o de suport i la persona assistida.
- b) Mentre no es constitueix la institució de protecció o de suport, si ho exigeixen les circumstàncies de la persona que ha de ser assistida.

c) Si la institució de protecció o de suport esdevé inoperant, mentre no acabi la causa o no siguin designades altres persones per exercir-ne els càrrecs.

d) En els altres casos que preveu la llei.

Article 62. *Nomenament*

El nomenament de defensor judicial es fa per resolució judicial dictada en procediment de jurisdicció voluntària, d'ofici o a instàncies del Ministeri Fiscal, de la persona titular del càrrec de protecció o de suport, de la persona assistida o de qualsevol persona amb un interès legítim, i ha de recaure en la persona que l'autoritat judicial consideri més escaient per a l'exercici del càrrec en atenció a les circumstàncies que determinen el seu nomenament.

Article 63. *Funcions*

L'actuació del defensor judicial s'ha de concretar en l'acte o actes que n'han determinat el nomenament i ha de retre comptes de la seva gestió a l'autoritat judicial una vegada acabada.

Secció cinquena. La guarda de fet

Article 64. *Supòsits d'actuació*

És guardadora de fet la persona que exerceix funcions de protecció d'una persona menor d'edat o de suport d'una persona amb discapacitat sense un títol formal que legítimi la seva actuació mentre no es constitueix un règim formal de protecció o de suport o torna a ser operatiu el règim existent.

Article 65. *Funcions*

1. El guardador de fet ha de tenir cura de la persona en guarda i actuar sempre en benefici d'aquesta. Si assumeix la gestió patrimonial, s'ha de limitar a dur a terme actes de conservació.

2. Si concorren circumstàncies que ho fan aconsellable, l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària, li pot atribuir funcions tutelars o autoritzar-lo per representar la persona en guarda en els termes que la resolució estableixi. En el procediment ha de ser escoltada la persona en guarda, si escau, i els titulars dels càrrecs de protecció o de suport, si hi són i és possible.

3. Mentre dura la guarda, el guardador de fet ha de complir els deures i obligacions que li siguin imposats per resolució judicial i, subsidiàriament, els establerts per la llei per als titulars de càrrecs de protecció o de suport.

4. Els actes que el guardador de fet duu a terme amb extralimitació de funcions són anul·lables a instàncies de la mateixa persona en guarda o dels titulars dels càrrecs de protecció o de suport, si la persona en guarda ha sofert perjudici, en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què són realitzats. Els tercers de bona fe que han contractat amb el guardador de fet poden exigir al guardador la indemnització de danys i perjudicis per raó de l'anul·lació del contracte.

Article 66. *Reemborsament*

El guardador de fet té dret al reemborsament de les despeses realitzades i a la indemnització pels danys patits per la seva actuació, sempre que no li siguin imputables, a càrrec del patrimoni de la persona en guarda.

Article 67. *Supervisió i rendició de comptes*

1. L'autoritat judicial, en qualsevol moment, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal o de qualsevol persona amb interès legítim, pot establir salvaguardes i requerir el guardador de fet perquè informi de la seva actuació i en rendeixi comptes.

2. En acabar la guarda, atesa la seva durada, l'autoritat judicial, d'ofici o a sol·licitud de la persona assistida, del seu representant legal o dels seus hereus pot ordenar que el guardador rendeixi comptes finals de la seva gestió.

Secció sisena. La protecció patrimonial de les persones amb discapacitat

Article 68. *Concepte i finalitat del patrimoni protegit*

1. El patrimoni protegit és un patrimoni autònom, sense personalitat jurídica, que no respon de les obligacions de la persona amb discapacitat que n'és beneficiària ni tampoc de les de la persona constituent o de les que hi hagin fet aportacions. Tanmateix, les aportacions fetes a un patrimoni protegit després de la data del fet o de l'acte del qual neixi un crèdit no perjudiquen els creditors de la persona que les va fer, si manquen altres recursos per cobrar-lo. Tampoc no perjudiquen els legítimaris.

2. El patrimoni protegit es constitueix amb l'aportació per la persona constituent de béns i drets a títol gratuït que queden afectats, amb els seus rendiments i subrogats, a la satisfacció de les necessitats vitals d'una persona amb discapacitat, que n'és beneficiària.

3. Es consideren despeses per atendre les necessitats vitals de la persona amb discapacitat, a més de les que es poden fer en concepte d'aliments familiars d'acord amb l'apartat 1 de l'article 230, les adreçades a facilitar la prestació dels suports i ajustos raonables que necessiti la persona amb discapacitat, a afavorir la millora de les seves capacitats i a potenciar la seva autonomia i vida independent, així com la seva inclusió educativa i sociolaboral i el gaudi d'activitats culturals i de lleure.

Article 69. *Persona amb discapacitat beneficiària*

1. Poden ser beneficiàries de patrimonis protegits les persones amb discapacitat següents, reconegudes pel Govern d'acord amb la normativa vigent:

- a) Les persones amb discapacitat intel·lectual.
- b) Les persones amb discapacitat física o sensorial greu i les que es troben en situació de dependència greu.

2. La valoració i qualificació del grau de discapacitat i de la situació de dependència s'ha de fer d'acord amb els criteris i barems establerts reglamentàriament.

3. Per exercir tots els drets i facultats que els corresponguin en relació amb el patrimoni protegit, les persones beneficiàries poden actuar elles mateixes si tenen capacitat suficient, eventualment amb els suports dels quals estiguessin proveïdes, o bé fer-ho per mitjà dels seus representants legals o designats en poder preventiu.

4. Un patrimoni protegit pot tenir com a beneficiàries una pluralitat de persones amb discapacitat.

Article 70. *Constitució*

1. Qualsevol persona física o jurídica pot constituir un patrimoni protegit.

2. La constitució del patrimoni protegit, si no la duu a terme la mateixa persona amb discapacitat que n'és beneficiària, requereix l'acceptació d'aquesta, manifestada d'acord amb el que estableix l'apartat 3 de l'article 69.

3. Si els representants legals de la persona beneficiària menor d'edat no accepten la constitució del patrimoni protegit o les aportacions successives que s'hi vulguin fer, la persona constituent o aportant pot adreçar-se al Ministeri Fiscal, que ha d'instar l'autoritat judicial a ordenar allò que sigui procedent, d'acord amb l'interès superior de la persona menor d'edat. Si s'autoritza la constitució del patrimoni, la seva administració no pot recaure en cap representant legal que s'hi hagi oposat.

4. El patrimoni protegit es constitueix per mitjà d'escriptura pública que ha d'incloure almenys:

- a) La identificació i circumstàncies de la persona constituent i de la persona o persones amb discapacitat beneficiàries.
- b) La voluntat de la persona constituent de constituir un patrimoni protegit i d'afectar els béns i drets que l'integren a la satisfacció de les necessitats vitals de la persona o persones amb discapacitat.
- c) L'inventari dels béns i drets que constitueixen inicialment el patrimoni protegit.

- d) La determinació de la persona o persones encarregades de l'administració del patrimoni i les regles d'administració, com també, si escau, les que es considerin necessàries per a la seva fiscalització.
- e) La determinació de la persona o les persones davant de les quals s'haurà de retre comptes en cas de conflicte d'interessos.
- f) La denominació del patrimoni protegit.
- g) L'acceptació de la persona o persones beneficiàries.
- h) Qualsevol altra disposició que es consideri oportuna i conforme a dret.

Article 71. Aportacions posteriors

Les aportacions successives de béns i drets al patrimoni protegit s'han de formalitzar en escriptura pública, amb la identificació dels aportants i l'acceptació dels beneficiaris. L'administració resta sotmesa al que s'hagi establert a l'escriptura de constitució.

Article 72. Administració

1. L'administració del patrimoni protegit correspon a la persona física o jurídica designada en l'escriptura pública de constitució. La persona constituent pot ser administradora del patrimoni protegit si no n'és la beneficiària. Si la persona designada no pot o no vol acceptar el càrrec, renuncia a continuar en el seu exercici o cessa en el càrrec per una altra causa i no s'ha previst cap substitució que sigui efectiva, la persona beneficiària, actuant per ella mateixa amb els suports que eventualment necessiti o per mitjà de representant, pot sol·licitar a l'autoritat judicial el nomenament d'una altra persona idònia. També ho pot sol·licitar el Ministeri Fiscal, cas en el qual la persona beneficiària o els seus representants hauran de ser escoltats en el procediment.

2. L'administració comporta el deure d'assegurar una bona gestió dels béns i els drets que integren el patrimoni protegit, mantenir-ne la productivitat i aplicar-los a la satisfacció de les necessitats vitals de la persona beneficiària, amb observança de les regles establertes en l'acte de constitució del patrimoni o, subsidiàriament, de les mesures per garantir la gestió del patrimoni d'una persona en tutela establertes a l'article 39.

3. A l'administrador del patrimoni protegit li són d'aplicació les normes d'aptitud, inhabilitat, excusa i remoció per a l'exercici de funcions de protecció o de suport.

4. L'administració comporta la legitimació activa i passiva per defensar processalment el patrimoni protegit i per contreure obligacions a càrrec del patrimoni a fi de complir la seva finalitat.

5. Si les regles d'administració establertes en l'acte de constitució no serveixen adequadament la seva finalitat, l'autoritat judicial pot modificar-les en resolució motivada a petició del Ministeri Fiscal o de la persona beneficiària, actuant per ella mateixa amb els suports que eventualment necessiti o per mitjà de representant.

Article 73. Supervisió i control

1. En l'escriptura pública de constitució del patrimoni protegit es poden designar persones que en supervisin l'administració i adoptar les mesures de control de la gestió i de l'administració que es considerin convenients. A les persones que es fan càrrec de la supervisió o del control els són d'aplicació les mateixes normes d'inhabilitat, aptitud, excusa i remoció dels càrrecs de protecció o de suport que hagin d'exercir facultats d'administració patrimonial.

2. L'administrador té l'obligació de retre comptes anualment davant les persones següents:

- a) La persona beneficiària o els representants legals o designats en poder preventiu.
- b) Les persones encarregades de supervisar l'administració i, si s'ha previst en l'escriptura pública de constitució, la persona constituent del patrimoni protegit o els seus hereus.

3. En cas de discrepància en l'administració o en el rendiment de comptes efectuat per l'administrador, les persones esmentades a l'apartat 2, si consideren que es posa en perill el patrimoni protegit o no es compleix

la seva finalitat, han de posar-ho en coneixement del Ministeri Fiscal per tal que demani a l'autoritat judicial que proveeixi el necessari per salvaguardar el patrimoni protegit i garantir la seva finalitat.

Article 74. *Extinció*

1. El patrimoni protegit s'extingeix per les causes següents:

- a) Mort o declaració de mort de la persona beneficiària.
- b) Pèrdua de la condició de persona amb discapacitat.
- c) Renúncia de totes les persones beneficiàries.
- d) Compliment d'alguna condició resolutòria establerta a l'escriptura de constitució.
- e) Esgotament de tots els seus béns i drets.

2. A instància de la persona constituent o dels seus hereus, l'autoritat judicial pot disposar l'extinció del patrimoni protegit si la persona beneficiària incorre en qualsevol dels supòsits que constituïrien causa legal de desheretament d'un legitimari o en altres situacions de desconsideració greu envers el constituent, degudament objectivades i acreditades.

3. L'extinció del patrimoni protegit comporta:

- a) La seva liquidació, que correspon a la persona encarregada de l'administració, llevat que l'escriptura de constitució estableixi altrament.
- b) La rendició de comptes finals de la gestió per l'administrador, davant la persona beneficiària o els seus hereus.

4. La persona que ha liquidat el patrimoni protegit ha de donar al romanent la destinació establerta en l'escriptura de constitució, que pot incloure la reversió dels béns a la persona constituent o als seus hereus. Si la destinació no havia estat establerta o no es pot complir, el romanent ha de ser adjudicat a la persona constituent o als seus hereus. En cas que hagi de succeir el Govern, s'ha d'adjudicar el romanent a una entitat sense ànim de lucre que tingui la finalitat de facilitar atenció i suport a les persones amb discapacitat.

Article 75. *Constància registral*

1. S'han d'inscriure en el Registre Civil, al marge de la inscripció de naixement de l'administrador, les facultats que aquest té atorgades per a la gestió del patrimoni protegit d'acord amb l'escriptura de constitució o resolució judicial que les hagi modificat, com també el nom de la persona o persones beneficiàries.

2. El béns i drets que integren el patrimoni protegit i que siguin susceptibles de constància registral s'han d'inscriure en el registre corresponent amb la denominació del patrimoni que consta en l'escriptura de constitució, fent-hi constar les facultats de gestió conferides a l'administrador.

Títol II. La família

Capítol primer. El matrimoni

Secció primera. Sistema matrimonial

Article 76. *El matrimoni*

Totes les persones tenen dret a contreure matrimoni i a fundar una família, d'acord amb les disposicions d'aquesta Llei.

Article 77. *Formes de matrimoni*

1. Es reconeixen les formes de matrimoni següents:

- a) El casament civil.
- b) El matrimoni canònic.

2. El matrimoni, celebrat sota la forma de casament civil, té els mateixos requisits i efectes quan ambdós contraents són persones del mateix o de diferent sexe.

Article 78. Efectes

El casament civil i el matrimoni canònic produeixen els mateixos efectes.

Secció segona. La promesa de matrimoni**Article 79. Efectes de la promesa**

1. La promesa de matrimoni no obliga a contreure matrimoni ni atorga acció per exigir les prestacions convingudes en el cas que no s'arribi a celebrar, amb independència de quina en sigui la causa.

2. L'incompliment sense justa causa de la promesa de matrimoni, feta per una persona major d'edat, produeix només l'obligació de rescabalar l'altra part de les despeses fetes i de les obligacions concretes en consideració a la promesa.

3. L'acció prescriu en el termini d'un any, comptat des de la negativa a la celebració del matrimoni o del fet determinant de la no celebració.

Secció tercera. Requisits del matrimoni**Article 80. El consentiment**

1. No hi ha matrimoni vàlid sense consentiment matrimonial.

2. La condició, el termini o el mode en el consentiment matrimonial es consideren sempre com a no posats.

Article 81. Edat

No poden contreure matrimoni les persones menors de divuit anys.

Article 82. Aptitud per prestar el consentiment matrimonial

1. Els contraents han de tenir aptitud per poder prestar consentiment matrimonial i ús de raó suficient en l'acte de contreure matrimoni. A aquests efectes i quan sigui necessari, les persones amb discapacitat tenen dret a la provisió de suports que facilitin l'emissió, interpretació i recepció del consentiment matrimonial i la persona titular del Registre Civil pot requerir-ne l'aplicació.

2. L'aptitud per prestar el consentiment matrimonial es presumeix. Si la persona que vol contreure matrimoni es troba en un estat de salut que li pot impedir prestar consentiment matrimonial tot i la provisió de suports, la persona titular del Registre Civil ha de sol·licitar un dictamen mèdic sobre la seva aptitud per prestar-lo.

Article 83. Vincle previ

No es pot contreure matrimoni quan un dels cònjuges o tots dos estan lligats per un vincle matrimonial precedent o per un vincle d'unió estable de parella amb una altra persona.

Article 84. Parentiu

1. No poden contreure matrimoni entre ells:

- a) Els parents en línia recta per consanguinitat o per adopció.
- b) Els parents en línia col·lateral per consanguinitat fins al tercer grau.
- c) Els adoptats amb els seus germans adoptius.

2. L'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària i prèvia audiència del Ministeri Fiscal, pot dispensar, amb justa causa i a petició de part, de l'impediment de parentiu en línia col·lateral en tercer grau i dels que es deriven de l'adopció.

3. El còmput del parentiu es fa d'acord amb el que disposa la Llei de la successió per causa de mort.

Secció quarta. Expedient previ a la celebració del casament civil

Article 85. *Contingut de l'expedient*

1. Les persones que desitgen contreure casament civil han de promoure un expedient, personalment o per mitjà d'una persona amb un poder notarial especial, davant el Registre Civil. Aquest expedient ha de comprendre:

- a) Un escrit, signat per ambdós contraents, en què s'ha de fer constar el nom, els cognoms, l'estat civil, el lloc i la data de naixement, la nacionalitat, la residència i el domicili de cada un dels contraents, i el nom i els cognoms dels seus progenitors, així com el lloc on se celebrarà el casament, i en el qual han de manifestar la seva voluntat de casar-se.
- b) El certificat de naixement dels futurs contraents.
- c) Un document acreditatiu de l'estat civil.
- d) Els documents que acrediten el domicili i la residència efectiva dels contraents.

2. Si els futurs contraents no poden acreditar documentalment el seu estat civil, la persona titular del Registre Civil els ha de demanar que aportin altres proves que l'acreditin.

Article 86. *Resolució de l'expedient*

L'autorització o la denegació de la celebració del casament es regeix per les normes de la Llei del Registre Civil.

Secció cinquena. Celebració del casament civil

Article 87. *Competència*

1. El casament civil se celebra públicament en presència de dos testimonis majors d'edat i davant del cònsol major de la parròquia en què un dels contraents tingui la residència, o en què ambdós contraents hagin escollit celebrar el casament, o davant de notari andorrà també elegit pels contraents.

2. El cònsol major pot delegar les seves funcions en la celebració del casament civil en el cònsol menor o en un membre del Consell de Comú de la parròquia.

Article 88. *Forma de celebració*

1. El cònsol, el seu delegat o el notari, en presència dels dos testimonis i dels contraents, llegeix en veu alta els articles 94 i 95 d'aquesta Llei i pregunta als contraents si desitgen casar-se.

2. Després que els contraents han expressat, verbalment o, en cas de no poder parlar, per signes equivalents, el consentiment matrimonial, el cònsol, el seu delegat o el notari els declara units per casament civil.

3. El cònsol, el seu delegat o el notari, els contraents i els testimonis signen tot seguit l'acta de casament civil, en dos exemplars, segons el model establert.

4. Un exemplar de l'acta de casament és tramès pel cònsol, el seu delegat o el notari al Registre Civil el primer dia hàbil següent a la celebració del casament. L'altre exemplar es conserva als arxius del Comú o de la notaria corresponent.

Article 89. *Casament en perill de mort*

1. En cas d'imminent perill de mort d'un dels contraents, qualsevol cònsol, persona delegada per ell o notari pot autoritzar el casament civil i procedir a la seva celebració en presència de dos testimonis, sense necessitat de tramitar l'expedient previ. En aquest cas, cal la declaració jurada dels contraents en què manifestin que no hi ha cap impediment entre ells que no sigui dispensable d'acord amb les disposicions d'aquesta Llei. Si el perill de mort deriva de malaltia o de l'estat físic d'algun dels contraents, cal també dictamen mèdic previ del metge forense o d'un altre metge, llevat d'impossibilitat acreditada. En aquest darrer cas, caldrà aportar el dictamen abans de la inscripció del casament en el Registre Civil.

2. En cas que el cònsol, el seu delegat o el notari considerin que hi ha algun motiu raonable per no autoritzar el casament, ho han de posar immediatament en coneixement de la persona titular del Registre Civil, la qual ha de resoldre en el termini màxim de tres dies hàbils, amb aplicació de les normes de la Llei del Registre Civil.

Secció sisena. El matrimoni canònic

Article 90. *Expedient*

Les persones que volen contreure matrimoni canònic han d'acreditar prèviament davant de l'autoritat eclesiàstica competent per celebrar el matrimoni, mitjançant els documents oportuns, la seva edat, el seu estat civil i l'absència d'impediments per a la validesa civil del matrimoni.

Article 91. *Efectes civils*

El matrimoni canònic produeix plens efectes civils des que se celebra i es regeix per les disposicions del títol II d'aquesta Llei, llevat dels articles 129 i 130, relatius a les causes de nul·litat i a la convalidació del casament nul.

Article 92. *Eficàcia civil de les sentències canòniques*

A sol·licitud de qualsevol de les parts davant de l'autoritat judicial civil competent, les sentències o altres resolucions canòniques fermes i definitives relatives a la dissolució o nul·litat del vincle matrimonial tenen plena eficàcia civil d'acord amb l'ordenament jurídic del Principat d'Andorra, sense necessitat de tramitar un procediment d'exequàtur.

Article 93. *Inscripció*

L'obligació i el procediment per a la inscripció del matrimoni canònic en el Registre Civil es regulen per les normes de la Llei del Registre Civil.

Secció setena. Els efectes personals i patrimonials del matrimoni

Article 94. *Equiparació jurídica dels cònjuges*

1. Els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures.
2. Els drets i deures que la Llei deriva del matrimoni són irrenunciables.

Article 95. *Deures recíprocs dels cònjuges*

La celebració del matrimoni origina el vincle conjugal i una comunitat de vida en la qual els cònjuges s'han de respectar i ajudar mútuament, viure junts, guardar fidelitat i actuar sempre en interès de la família.

Article 96. *Domicili familiar*

1. Els cònjuges determinen de comú acord el domicili familiar. En cas de discrepància, qualsevol d'ells pot demanar a l'autoritat judicial que el determini, tenint en compte l'interès familiar.
2. Es presumeix que els cònjuges conviuen en el domicili familiar.
3. Cadascun dels cònjuges pot establir, a més, un domicili propi quan sigui necessari per al seu treball o per a una gestió adequada dels seus interessos, sense que això suposi un trencament del deure de convivència.

Article 97. *Direcció de la família*

1. La direcció de la família correspon als dos cònjuges de comú acord, tenint sempre en compte l'interès de tots els seus membres. Cap dels cònjuges no es pot atribuir la representació de l'altre, si no li ha estat conferida.
2. Qualsevol dels cònjuges està legitimat per atendre les necessitats i les despeses familiars ordinàries de la família, d'acord amb els usos i el seu nivell de vida.

3. En relació amb les necessitats que no es poden qualificar d'ordinàries, els cònjuges només estan legítimats per realitzar actes en interès de la família:

- a) Si han obtingut el consentiment de l'altre cònjuge o una autorització judicial en procediment de jurisdicció voluntària.
- b) Si es tracta d'una despesa urgent i l'altre cònjuge es troba en la impossibilitat de donar el seu consentiment.

Article 98. *Despeses familiars*

1. Són despeses familiars les destinades a cobrir les necessitats de la família, com són les originades en concepte d'aliments, en el sentit més ampli, les de conservació i manteniment de l'habitatge familiar i altres béns d'ús comú, i les atencions de previsió, d'acord amb el nivell de vida de la família i els usos socials en el lloc de la seva residència.

2. No tenen la consideració de despeses familiars les que responen a l'interès particular d'un dels cònjuges, ni les derivades de la gestió i defensa dels béns privatis, ni les de manteniment dels fills no comuns si no conviuen amb els cònjuges.

Article 99. *Contribució a les despeses familiars*

1. Els cònjuges han de contribuir al sosteniment de les despeses familiars en la forma convinguda i, a manca de pacte, amb els recursos procedents de la seva activitat o dels seus béns, en proporció als seus ingressos i, si aquests no són suficients, en proporció als seus patrimonis. També hi poden contribuir amb la realització de treball domèstic o amb prestacions professionals en interès de la família.

2. L'incompliment per un dels cònjuges de l'obligació de contribuir legítima l'altre per demanar a l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària, que després d'escoltar sumàriament l'altre cònjuge adopti les mesures escaients per tal de fer efectives les contribucions pendents i assegurar el pagament de les contribucions futures. Aquestes mesures poden ser modificades.

3. Als efectes de l'atenció de les despeses familiars, cadascun dels cònjuges pot demanar a l'altre informació adequada dels seus béns, ingressos i deutes.

Article 100. *Responsabilitat*

1. Els cònjuges responen solidàriament de les obligacions concretes per atendre les necessitats ordinàries de la família i les extraordinàries que estableix l'apartat 3 de l'article 97.

2. En els casos de compres a terminis o préstecs, els cònjuges només responen amb el caràcter de deutors solidaris si tots dos hi han prestat el seu consentiment.

Article 101. *Habitatge familiar*

1. El cònjuge titular de l'habitatge familiar o dels béns mobles d'ús ordinari no pot, sense el consentiment exprés de l'altre cònjuge, disposar del seu dret ni realitzar cap altre acte jurídic sobre aquests béns o sobre quotes indivises dels mateixos que comprometi de forma immediata o eventual l'allotjament de la família.

2. Si no és possible obtenir el consentiment de l'altre cònjuge, o aquest es nega de forma injustificada a donar-lo, l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària, pot autoritzar l'acte projectat en interès de la família.

3. L'acte realitzat per un dels cònjuges sense el consentiment de l'altre, o sense l'autorització judicial supletòria, pot ser anul·lat a instàncies de l'altre cònjuge en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què en tingui coneixement. No escau la impugnació enfront de l'adquirent de bona fe i a títol oneros.

4. Si el cònjuge que ha fet l'acte dispositiu ha declarat falsament que l'altre cònjuge el consent, l'adquirent pot resoldre el contracte.

Secció vuitena. Les relacions patrimonials entre cònjuges

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 102. *Règim econòmic matrimonial*

1. El règim econòmic matrimonial és el convingut en capítols matrimonials.
2. A manca de pacte, o en cas d'ineficàcia dels capítols, el règim econòmic matrimonial és el de separació de béns.

Article 103. *Inoposabilitat de la modificació del règim*

La modificació del règim econòmic matrimonial realitzada durant el matrimoni o les liquidacions practicades pels cònjuges no perjudiquen els drets adquirits per terceres persones abans de la inscripció de la modificació en el Registre Civil.

Article 104. *Negocis jurídics entre cònjuges*

1. Els cònjuges es poden transmetre béns i drets per qualsevol títol i dur a terme entre ells tot tipus d'actes i negocis jurídics.
2. En cas d'impugnació judicial, correspon als cònjuges la prova del caràcter oneros de la transmissió.

Subsecció segona. Les donacions per raó de matrimoni fora de capítols matrimonials

Article 105. *Règim*

Les donacions atorgades en consideració al matrimoni fora de capítols matrimonials per un dels futurs contraents a favor de l'altre, les recíproques entre ells o les atorgades per terceres persones a favor d'un dels contraents o d'ambdós es regeixen per les normes generals sobre donacions, llevat el que disposen els articles següents.

Article 106. *Eficàcia*

Llevat de pacte en contrari, l'eficàcia de les donacions per raó de matrimoni resta sotmesa a la celebració del matrimoni.

Article 107. *Revocació*

Les donacions es poden revocar si el matrimoni no s'ha celebrat en el termini d'un any des del lliurament de la cosa donada. També es poden revocar per incompliment de càrregues i per ingratitud del donatari.

Article 108. *Nul·litat del matrimoni*

En cas de nul·litat del matrimoni, són revocables les donacions fetes al cònjuge que hagin estat de mala fe, si bé mantenen la seva eficàcia els drets adquirits a títol oneros i de bona fe per terceres persones sobre els béns donats.

Secció novena. Els capítols matrimonials

Article 109. *Règim i requisits*

1. En capítols matrimonials es pot pactar un règim econòmic matrimonial diferent del legal supletori, atorgar pactes successoris, fer donacions i estipular tot allò que es consideri adient, àdhuc per als supòsits de ruptura matrimonial, en aquest cas amb els requisits que estableix l'article 137.
2. Els capítols matrimonials es poden atorgar i modificar abans o després de la celebració del matrimoni. Els atorgats abans esdevenen eficaços des de la celebració del matrimoni i caduquen en el cas de no celebrar-se el matrimoni en el termini d'un any a comptar de la data de l'atorgament.

Article 110. *Forma i publicitat*

Els capítols matrimonials i les seves modificacions s'han d'atorgar en escriptura pública i s'han d'inscriure al Registre Civil de conformitat amb allò que disposa la Llei del Registre Civil.

Article 111. Capacitat

Poden atorgar capítols matrimonials les persones que poden contreure matrimoni, amb els suports que s'hagin pogut constituir per a l'exercici de la seva capacitat jurídica si són necessaris per a les estipulacions que s'hi pretenguin incloure.

Article 112. Modificació

Els cònjuges poden modificar en qualsevol moment el seu règim econòmic matrimonial. La modificació o la resolució dels pactes successoris s'ha de fer d'acord amb la Llei de la successió per causa de mort.

Article 113. Interdependència dels pactes capitulars

Els actes realitzats de forma directa o per persona interposada que persegueixen una derogació, disminució o perjudici de l'heretament o de les donacions atorgades en capítols matrimonials poden ser impugnats com a fraudulents a instàncies de qualsevol perjudicat en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què se'n tingui coneixement.

Article 114. Règim jurídic de les donacions capitulars

1. Les donacions atorgades pels progenitors en capítols matrimonials a favor dels fills comuns, sense especificació de la contribució de cadascun dels progenitors, es presumeixen fetes en proporció a la quantia del patrimoni dels donants al temps de la donació.

2. Els béns donats conjuntament als contraents o als cònjuges en capítols matrimonials pertanyen a tots dos en proindivís ordinari i a parts iguals, llevat que el donant ho disposi altrament.

Article 115. Revocació

Les donacions atorgades en capítols matrimonials únicament són revocables per incompliment de les càrregues imposades al donatari, si bé poden ser reduïdes en cas d'inoficiositat legitimària. L'acció revocàtoària s'ha d'exercitar en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de l'incompliment de la càrrega.

Article 116. Ineficàcia

Els capítols matrimonials queden sense efecte si el matrimoni és declarat nul, si hi ha separació judicial dels cònjuges o si el matrimoni es dissol per divorci, amb excepció dels pactes convinguts en previsió d'una crisi matrimonial, del reconeixement de fills fet per qualsevol dels cònjuges i dels pactes successoris, els quals mantenen la seva eficàcia en els termes establerts per la Llei de la successió per causa de mort.

Secció desena. El règim de separació de béns**Article 117. Autonomia patrimonial**

1. En el règim de separació de béns els cònjuges conserven la titularitat exclusiva dels béns que ja tenien en iniciar-se el règim i dels que adquireixen durant el matrimoni per qualsevol títol.

2. Cada cònjuge té les facultats de gaudi, administració i disposició dels seus béns propis, dins els límits que estableix la Llei.

Article 118. Determinació de les titularitats

1. Els béns adquirits a títol oneros per un cònjuge durant el matrimoni pertanyen a qui consti com el seu titular. Si es prova que la contraprestació satisfeta per adquirir-los pertanyia a l'altre cònjuge, es presumeix que ha estat donada.

2. Els béns mobles de valor ordinari i ús familiar, adquirits a títol oneros durant el matrimoni, es presumeix que pertanyen a ambdós cònjuges per meitats indivises, sense que prevalgui contra aquesta presumpció la mera prova de la seva titularitat formal.

3. En cas de dubte insalvable sobre la titularitat de béns o drets, es presumeix que correspon a ambdós cònjuges per meitats indivises. S'exceptuen els béns mobles d'ús personal d'un dels cònjuges que no siguin de valor extraordinari i els que estiguin destinats directament a l'exercici de la seva professió o ofici.

Article 119. Béns adquirits en proindivís

Els béns adquirits pels cònjuges en proindivís durant el matrimoni resten subjectes a les normes generals sobre comunitat de béns i cadascun dels cònjuges pot demanar-ne, en qualsevol moment, la divisió d'acord amb les normes sobre l'extinció de la comunitat.

Article 120. Comptes conjunts

1. Si els cònjuges són titulars d'un compte conjunt, els diners dipositats pertanyen a cada cònjuge en els termes que hagin convingut o, en defecte de pacte, en proporció a les quantitats que hi hagin aportat. A manca de prova, s'aplica la presumpció de l'apartat 3 de l'article 118.

2. Els creditors de qualsevol dels cònjuges titulars d'un compte conjunt, en cas de deutes privatis, sols poden embargar la meitat del ròssec que presenta el compte, sense perjudici de les accions que puguin exercitar el cònjuge no deutor respecte de la suma embargada o els creditors en relació amb la resta del ròssec.

Article 121. Administració dels béns privatis

Els cònjuges administren els respectius patrimonis privatis sense cap intervenció de l'altre cònjuge.

Article 122. Compensació econòmica per raó del treball

1. El cònjuge que ha treballat per la casa substancialment més que l'altre o que ha treballat per a l'altre sense retribució o amb una retribució insuficient té dret a una compensació econòmica per raó d'aquest treball si en el moment de l'extinció del règim o del cessament efectiu de la convivència l'altre ha obtingut un increment patrimonial superior d'acord amb el que estableix aquesta secció.

2. Per determinar la quantia de la compensació econòmica per raó de treball, s'ha de tenir en compte la durada i la intensitat de la dedicació, atesos els anys de convivència i, concretament, en el cas del treball domèstic, el fet que hagi inclòs la criança de fills comuns o no o l'atenció personal a altres membres de la família que convisinquin amb els cònjuges.

3. La compensació econòmica per raó del treball té com a límit la quarta part de la diferència entre els increments dels patrimonis dels cònjuges.

4. En cas d'extinció del règim de separació per mort, el cònjuge supervivent pot reclamar la compensació econòmica per raó de treball com a dret personalíssim, sempre que els drets que el causant li hagi atribuït, en la successió voluntària o en previsió de la seva mort, o els que li pertocuin en la successió intestada, no cobreixin l'import que li correspondria.

5. Els cònjuges poden pactar en escriptura pública l'increment, reducció o exclusió de compensació econòmica per raó del treball.

Article 123. Regles de càlcul

1. Els increments dels patrimonis dels cònjuges es calculen d'acord amb les regles següents:

a) El patrimoni de cadascun dels cònjuges està integrat pels béns que tingui en el moment de l'extinció del règim una vegada deduïdes les càrregues que els afectin i les obligacions. S'hi ha d'afegir el valor dels béns dels quals hagi disposat a títol gratuït, calculat en el moment de transmetre'ls, excloses les liberalitats d'ús.

b) S'ha de descomptar del patrimoni de cadascun dels cònjuges el valor dels béns que tenia en començar el règim i que conserva en el moment que s'extingeix o bé els seus subrogats, una vegada deduïdes les càrregues que els afectin, i també el valor dels adquirits a títol gratuït durant la vigència del règim i les indemnitzacions per danys personals, exclosa la part corresponent al lucre cessant durant el temps de convivència.

2. Les atribucions patrimonials que el cònjuge deutor hagi fet al cònjuge creditor durant la vigència del règim s'imputen a la compensació pel valor que tenen en el moment de l'extinció del règim.

Article 124. Forma de pagament de la compensació

1. La compensació s'ha de pagar en diners, llevat que les parts acordin una altra cosa. No obstant això, per causa justificada i a petició de qualsevol de les parts o dels hereus del cònjuge deutor, l'autoritat judicial en pot ordenar el pagament total o parcial amb béns.

2. A petició del cònjuge deutor o dels seus hereus, l'autoritat judicial pot ajornar el pagament de la compensació o ordenar que es faci a terminis, amb un venciment màxim de tres anys i la meritació de l'interès legal a comptar del reconeixement, i pot també ordenar la constitució de garanties a favor del cònjuge creditor.

Article 125. Actes en perjudici del dret a la compensació

1. Si en el patrimoni del cònjuge deutor no hi ha béns suficients per satisfer la compensació econòmica per raó del treball, el creditor pot demanar la reducció o la supressió de les donacions i les atribucions particulars en pacte successori fetes per aquell durant la vigència del règim, començant per la més recent, seguint per la següent més recent i així successivament, per ordre invers de data. La reducció s'ha de fer a prorrata si la data és la mateixa o és indeterminada. El creditor també pot impugnar els actes a títol onerosos fets pel deutor en frau del seu dret.

2. Les accions a què fa referència l'apartat 1 caduquen al cap de quatre anys de l'extinció del règim i no són procedents quan els béns estiguin en poder de terceres persones adquirents a títol onerosos i de bona fe.

Article 126. Extinció i liquidació

1. El règim econòmic matrimonial de separació de béns s'extingeix en cas de separació judicial, de dissolució o de declaració de nul·litat del matrimoni, i en cas que els cònjuges acordin la seva substitució durant el matrimoni per un altre règim de béns.

2. La liquidació del règim de separació de béns s'ha de practicar per acord entre els cònjuges o del sobre-vivent d'ambdós amb els hereus del premort. A manca d'acord, la liquidació, inclosa la reclamació de la compensació per raó de treball, si escau, s'ha de fer:

- a) En el procediment de família que causa l'extinció del règim.
- b) En el procediment adreçat a obtenir l'eficàcia civil de sentències o altres resolucions canòniques relatives a la dissolució o nul·litat del vincle matrimonial.
- c) Si el règim s'extingeix per mort, en el procediment civil ordinari.

3. En cas d'extinció del règim de separació per mort, la pretensió per a reclamar la compensació econòmica per raó de treball prescriu al cap de tres anys de la mort del cònjuge.

Secció onzena. Els drets viduals familiars**Article 127. Drets de predetracció**

Corresponen al cònjuge supervivent, no separat legalment o de fet, sense que es computin en el seu haver hereditari, els béns d'ús personal o professional, la roba, el mobiliari i els estris que integren l'aixovar de l'habitatge familiar. S'exclouen del dret de predetracció els objectes artístics o de caràcter familiar de valor extraordinari en relació amb el cabal hereditari propietat del premort.

Article 128. L'any de viduitat

1. Durant l'any següent a la mort d'un dels cònjuges, el supervivent no separat legalment ni de fet, que no sigui usufructuari universal del patrimoni del premort, té dret a continuar usant l'habitatge familiar i a ser alimentat a càrrec d'aquest patrimoni.

2. El cònjuge supervivent perd l'any de viduitat si en el seu transcurs es torna a casar, passa a viure maritalment amb una altra persona o abandona o negligeix greument els fills comuns sotmesos a l'autoritat parental. En cap cas el cònjuge supervivent resta obligat a retornar els aliments percebuts.

Secció dotzena. Crisis matrimonials i dissolució del matrimoni

Subsecció primera. La nul·litat del casament civil

Article 129. *Causes de nul·litat del casament civil i legitimació*

1. És nul el casament civil celebrat:

- a) Sense consentiment matrimonial.
- b) Quan el consentiment estigui viciat per manca de suficient discerniment o s'hagi prestat amb error sobre la identitat de la persona o sobre alguna qualitat personal que, per la seva entitat, hagués estat determinant per a la prestació del consentiment.
- c) Quan el consentiment estigui viciat per manca de llibertat per haver-se prestat per violència o por greu provinent d'una causa externa, encara que no s'hagi provocat intencionadament.
- d) Entre persones afectades per algun dels impediments establerts als articles 81, 83 i 84, llevat que hagin estat dispensats.
- e) Sense la intervenció del cònsol, el seu delegat o el notari o sense la presència dels testimonis.
- f) Sense l'autorització establerta a l'article 86.

2. L'acció per demanar la nul·litat del matrimoni correspon als cònjuges, al Ministeri Fiscal o a qualsevol altra persona amb un interès directe i legítim, amb les excepcions següents:

- a) En cas de nul·litat per manca d'edat, durant la minoria d'edat del contraent només poden exercitar l'acció els seus representants legals i el Ministeri Fiscal.
- b) En els casos de consentiment prestat amb manca de discerniment o viciat, només pot exercitar l'acció el cònjuge que ha patit el vici o la manca, si escau amb els suports que necessiti.

Article 130. *Convalidació del casament civil nul*

El casament civil que sigui nul es convalida si els contraents conviuen durant un any a comptar:

- a) De la seva majoria d'edat, quan s'hagin casat invàlidament per raó de l'impediment d'edat establert a l'article 81.
- b) Del moment en què el contraent recuperi el discerniment, s'esvaeixi l'error o cessi la violència o la por a què es refereixen les lletres b) i c) de l'apartat 1 de l'article 129.

Article 131. *Efectes de la declaració de nul·litat respecte dels fills i el contraent de bona fe*

La declaració de nul·litat del casament civil no invalida els efectes produïts respecte dels fills nascuts del mateix i del contraent o contraents de bona fe. La bona fe es presumeix.

Subsecció segona. La separació matrimonial

Article 132. *Causes de separació*

Es decreta judicialment la separació, qualsevol que sigui la forma de celebració del matrimoni:

- a) A petició d'ambdós cònjuges o d'un amb el consentiment de l'altre, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni. La demanda ha d'anar acompanyada d'una proposta de conveni regulador d'acord amb les normes de la Llei del Codi de procediment civil.
- b) A petició d'un sol cònjuge, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni. No és necessari el transcurs d'aquest termini per interposar la demanda quan s'acrediti l'existència d'un risc greu per al cònjuge demandant o per als seus fills. La demanda ha d'anar acompanyada d'una proposta fonamentada de les mesures que hagin de regular els efectes derivats de la separació.

Article 133. Efectes

La presentació de la demanda de separació suposa la suspensió de la comunitat de vida generada pel matrimoni i, per tant, interromp l'obligació dels cònjuges de viure junts i el deure de fidelitat. També comporta la revocació dels poders que s'haguessin atorgat els cònjuges entre si i posa fi a la possibilitat de vincular béns de l'altre en virtut de la potestat domèstica.

Article 134. Reconciliació dels cònjuges separats

Els cònjuges poden, de comú acord, posar fi al procés en què es pretén la separació o fer cessar els efectes del conveni esmentat a la lletra a) de l'article 132 o de la sentència de separació, mitjançant declaració expressa formulada davant de l'autoritat judicial que conegui o hagi conegut del litigi.

Subsecció tercera. La dissolució del matrimoni**Article 135. Causes de dissolució**

El matrimoni vàlidament contret, qualsevol que sigui la seva forma de celebració, es dissol per les causes següents:

- a) Per la mort d'un dels cònjuges.
- b) Per la declaració de mort d'un dels cònjuges.
- c) Per la declaració d'absència d'un dels cònjuges, si així ho ha sol·licitat l'altre en el procediment per a la declaració.
- d) Pel divorci.

Article 136. Causes de divorci

Es decreta judicialment el divorci, a petició d'un dels cònjuges, d'ambdós o d'un amb el consentiment de l'altre, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni, amb la mateixa excepció i els mateixos requisits exigits a l'article 132 respecte del conveni regulador o de la proposta de mesures que n'hagin de regular els efectes.

Secció tretzena. Efectes de la declaració de la nul·litat, la separació i el divorci**Article 137. Pactes en previsió d'una ruptura matrimonial**

1. Els cònjuges o futurs cònjuges poden atorgar pactes en previsió d'una ruptura matrimonial en capítols matrimonials o en escriptura pública. Si són prematrimonials, caduquen si el matrimoni no se celebra en el termini d'un any.

2. El notari, abans d'autoritzar l'escriptura, ha d'informar per separat cadascun dels atorgants sobre l'abast dels canvis que es pretenen introduir amb els pactes respecte al règim legal supletori. També els ha d'advertir del deure recíproc de proporcionar-se informació suficient sobre el seu patrimoni, ingressos i expectatives econòmiques, si aquesta informació és rellevant amb relació al contingut dels pactes. La càrrega d'acreditar que l'altra part disposava d'aquesta informació correspon a qui pretengui fer valer el pacte.

3. Els pactes d'exclusió o limitació de drets han de tenir caràcter recíproc i precisar amb claredat els drets que limiten o als quals es renuncia.

4. Els pactes que en el moment que se'n pretén el compliment siguin greument perjudicials per a un cònjuge no són eficaces si aquest acredita que han sobrevingut circumstàncies rellevants imprevistes que no es podien preveure raonablement en el moment que es van atorgar.

5. Els cònjuges poden exigir el compliment d'aquests pactes en el procediment de família corresponent i també, si escau, en sol·licitar l'adopció de mesures provisionals.

Article 138. Pactes fora de conveni regulador

Els pactes acordats entre cònjuges després del trencament de la convivència fora de conveni regulador i sense assistència lletrada independent per a cadascun d'ells es poden deixar sense efecte, a instància de

qualsevol d'ells, durant els tres mesos següents a la data de l'acord i, com a màxim, fins al moment de la contestació de la demanda o de la reconvençió en el procés matrimonial.

Article 139. *Mesures provisionals*

1. L'autoritat judicial, a instància del cònjuge que es proposi formular o hagi formulat demanda de nul·litat, de separació o de divorci, o del cònjuge demandat, apreciant la necessitat i la urgència del cas i tenint en compte els interessos familiars més necessitats de protecció, pot disposar les mesures provisionals que consideri oportunes, d'acord amb la Llei del Codi de procediment civil.

2. En particular, l'autoritat judicial pot adoptar mesures relatives a:

- a) La separació personal dels cònjuges i l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar, fixant la data en què el cònjuge a qui no s'assigna l'ús l'ha d'abandonar.
- b) La guarda i el règim d'exercici de l'autoritat parental respecte dels fills menors i la manera com aquests s'han de relacionar amb el progenitor amb qui no conviuen.
- c) La distribució del deure d'aliments a favor dels fills i, si escau, la fixació d'aliments provisionals a favor d'un dels cònjuges.
- d) La fixació d'aliments per als fills majors d'edat o emancipats que no tinguin recursos econòmics propis i conviuen amb algun dels progenitors.
- e) El règim de tinença i administració dels béns en comunitat.
- f) Les garanties adequades per assegurar el compliment de les mesures adoptades.

3. Si escau, l'autoritat judicial pot també prohibir a un dels cònjuges entrar en contacte amb l'altre o amb els seus fills, en cas de perill greu per a la seva integritat física o psicològica, i adoptar mesures per evitar el desplaçament o la retenció il·lícits dels fills, si hi ha el risc.

Article 140. *Atribució de la guarda i drets de relació personal*

1. La nul·litat del matrimoni, la separació o el divorci no alteren les responsabilitats dels progenitors envers els fills. Aquestes responsabilitats mantenen el seu caràcter compartit i, tant com sigui possible, s'han de seguir exercint conjuntament.

2. La guarda dels fills s'atribueix i s'exerceix de la manera com els progenitors han acordat en conveni regulador degudament aprovat o, a manca d'acord, en els termes que estableixi l'autoritat judicial, preferentment de manera compartida i sempre atenent l'interès superior dels menors.

3. El conveni regulador o la resolució judicial han de determinar de quina manera els progenitors poden comunicar amb els seus fills i tenir-los en companyia si no en tenen atribuïda la guarda o durant els períodes de temps en què l'estigui exercint l'altre progenitor. També han de fixar, si escau a l'interès dels fills, el seu règim de comunicació amb els avis, que han de ser prèviament escoltats.

4. L'autoritat judicial pot variar les modalitats d'exercici, limitar i, excepcionalment, fins i tot suspendre els drets de relació personal a què es refereix l'apartat 3, si la part que els té atribuïts incompleix de manera greu o reiterada els seus deures o si el manteniment inalterat de la relació pot perjudicar l'interès dels fills.

Article 141. *Exercici de l'autoritat parental*

L'autoritat parental sobre els fills menors comuns és exercida pels progenitors conjuntament, llevat que per acord d'ambdós en el conveni regulador o per resolució judicial motivada se n'estableixi l'exercici d'una altra manera.

Article 142. *Ús de l'habitatge familiar*

1. Els cònjuges poden acordar l'atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar amb el seu parament de la manera que considerin escaient.

2. A manca d'acord, o si l'acord no és aprovat, l'autoritat judicial pot, ateses les circumstàncies, atribuir l'ús de l'habitatge familiar i del seu parament a un dels progenitors, sigui perquè li ha estat atribuïda la guarda dels fills o, si la guarda és compartida o no hi ha fills menors, per la seva major necessitat. L'atribució de l'ús de l'habitatge per raó de major necessitat té caràcter temporal i se n'ha de fixar la durada. Si escau, l'autoritat judicial pot establir una compensació a favor del titular de l'habitatge durant el període en què hagi de cedir-ne l'ús.

3. Si el cònjuge que ha de cedir l'ús pot assumir el pagament dels aliments dels fills i, si escau, de la pensió compensatòria de l'altre cònjuge en una quantitat que cobreixi suficientment les necessitats d'habitatge d'aquests, pot sol·licitar que no s'adopti aquesta mesura o que s'hi posi fi.

4. Si els cònjuges posseeixen l'habitatge familiar per un títol diferent del de propietat, els efectes d'una eventual atribució de l'ús queden limitats pel que resulti del títol. Si l'habitatge pertany a un tercer, en pot reclamar la restitució.

Article 143. *Pensió compensatòria*

1. El cònjuge que, com a conseqüència de la ruptura de la convivència, experimenti un desequilibri econòmic en relació amb l'altre que impliqui un empitjorament respecte a la seva situació anterior en el matrimoni té dret a una pensió compensatòria que no excedeixi el nivell de vida de què gaudia durant el matrimoni ni el que pugui mantenir el cònjuge obligat al pagament, tenint en compte el dret d'aliments dels fills, que és prioritari.

2. A manca d'acord, la pensió es pot atorgar només per un període limitat, i per fixar-ne l'import i la durada s'han de valorar especialment les circumstàncies següents:

- a) La posició econòmica dels cònjuges, tenint en compte, si escau, la compensació econòmica per raó de treball o altres atribucions derivades de la liquidació del règim econòmic matrimonial.
- b) L'atribució de l'ús de l'habitatge, si escau, al cònjuge creditor, si l'habitatge pertany en tot o en part al cònjuge deutor.
- c) L'edat i l'estat de salut dels cònjuges.
- d) La qualificació professional dels cònjuges i les probabilitats d'accés a un lloc de treball.
- e) La durada del matrimoni i de la convivència conjugal.
- f) La dedicació passada i futura dels cònjuges a la família.

3. La pensió fixada es pot modificar per alteracions substancials dels recursos econòmics d'un i altre cònjuge a fi de disminuir-ne l'import si millora la situació econòmica de qui la percep o empitjora la de qui la paga, i també es poden modificar les seves bases d'actualització i les garanties per pagar-la.

4. La pensió fixada pot ser substituïda, mitjançant un conveni acordat en qualsevol moment, per la constitució d'un vitalici, d'un usdefruit sobre determinats béns o pel lliurament d'un capital en béns o en diners.

5. El dret a la pensió s'extingeix pel cessament de la causa que el va motivar, pel compliment del termini fixat, per haver contret el creditor nou matrimoni o per viure conjugalment amb una altra persona. No s'extingeix per la mort del deutor, però els seus hereus poden sol·licitar judicialment la reducció o la supressió de la pensió, si el cabal hereditari no pot satisfer el deute o la pensió afecta els drets legítims.

6. En cas de nul·litat del matrimoni, té dret a la pensió compensatòria el cònjuge de bona fe en els termes previstos en aquest article.

Article 144. *Compliment i modificació de les mesures*

1. En tràmit d'execució de sentències fermes i definitives de separació, de nul·litat o de divorci, l'autoritat judicial que les ha dictat adopta totes les mesures pertinents per garantir el compliment de les disposicions d'aquesta secció i els termes de les dites sentències.

2. Les mesures regulades en aquesta secció es poden modificar, per acord de les parts, dins les seves facultats d'actuació, o mitjançant una resolució judicial posterior si han canviat substancialment les circumstàncies concurrents en el moment d'adoptar-les. El conveni regulador i la sentència poden preveure anticipadament les modificacions escaients.

Article 145. *Extinció del règim econòmic matrimonial*

La sentència ferma de nul·litat del matrimoni, de separació o de divorci determina l'extinció del règim econòmic del matrimoni. Tanmateix, els efectes de l'extinció es retrotreuen al moment d'interposició de la demanda o, si així ho acorda l'autoritat judicial a petició d'un dels cònjuges o dels seus hereus, a la data del cessament efectiu de la convivència.

Article 146. *Publicitat*

Les sentències o les altres resolucions judicials que es dicten en els processos de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni es comuniquen d'ofici al Registre Civil.

Capítol segon. Les unions estables de parella

Secció primera. Disposicions generals

Article 147. *Requisits*

Dues persones que conviuen com a parella en una relació d'afectivitat anàloga a la matrimonial poden constituir una unió estable de parella si compleixen els requisits següents:

- a) Ser majors d'edat i no tenir vincles de parentiu en línia recta per consanguinitat o adopció o en línia col·lateral per consanguinitat fins al tercer grau.
- b) No estar unides per matrimoni o per unió estable de parella a una altra persona.
- c) Acreditar que han estat convivint maritalment de manera estable, notòria i ininterrompuda durant almenys un any o bé que tenen un fill comú.
- d) Tenir almenys una d'elles la nacionalitat andorrana o la seva residència legal, efectiva i permanent al Principat d'Andorra.
- e) Inscriure la unió en el Registre d'Unions Estables de Parella.

Article 148. *Expedient previ i inscripció*

1. Per constituir la unió estable de parella cal promoure un expedient previ davant el Registre d'Unions Estables de Parella. Els convivents han de presentar una sol·licitud acompanyada dels documents següents:

- a) Certificat de naixement dels dos membres de la parella i, si escau, dels fills comuns.
- b) Certificat d'estat civil.
- c) Còpia del passaport o del document d'identitat en vigor.
- d) Certificat de residència dels dos membres de la parella. Queden exemptes de complir aquest requisit documental les persones de nacionalitat andorrana.
- e) Declaració jurada de convivència.
- f) Declaració jurada de dos testimonis conforme tenen constància de la convivència duradora de la parella.
- g) Conveni privat signat pels convivents, en el qual regulin la relació personal i patrimonial derivada de la convivència, els drets i deures respectius i els efectes que eventualment hagi de produir el cessament de la unió.

2. A efectes d'acreditar la veracitat de la convivència, la persona encarregada del Registre pot entrevistar-se, de manera reservada i per separat, amb cadascun dels convivents.

3. La unió estable de parella queda constituïda amb la seva inscripció registral i produeix els seus efectes, entre els membres de la parella, des del dia en què s'ha practicat. Respecte de tercers, la unió estable no més produeix efectes havent transcorregut un període de sis mesos a comptar de la data de la inscripció.

Article 149. *Registre d'Unions Estables de Parella*

1. El Registre d'Unions Estables de Parella, a càrrec de la persona titular del Registre Civil, té per finalitat incoar l'expedient previ de constitució de les unions estables de parella, acreditar la seva existència i extinció i lliurar-ne testimoni fefaent mitjançant certificació.

2. La persona encarregada del Registre certifica que s'ha constituït o extingit la unió estable de parella, segons resulti de la inscripció o cancel·lació registral, a petició de qualsevol dels membres de la parella o de persona que justifiqui tenir-hi un interès legítim.

3. L'organització, la gestió, l'estructura, el funcionament i la publicitat del Registre d'Unions Estables de Parella, en el que no estigui previst per aquesta Llei, es determinen reglamentàriament.

Secció segona. Relacions i efectes personals i patrimonials

Article 150. *Autonomia patrimonial i regulació de les relacions personals i patrimonials dels convivents*

1. Els convivents en unió estable de parella conserven el domini, el gaudi i l'administració dels seus respectius béns.

2. Els convivents en unió estable de parella pacten per mitjà de conveni privat els drets, deures i efectes de la relació mentre dura la convivència i també per al cas de l'extinció de la unió.

Article 151. *Direcció de la família i despeses familiars*

La direcció de la família, la contribució dels convivents al sosteniment de les despeses familiars i la seva responsabilitat envers les obligacions concretes per atendre les necessitats de la família resten sotmeses a allò que estableixen els articles 97 a 100.

Article 152. *Protecció de l'habitatge familiar*

Els actes de disposició de l'habitatge familiar o dels béns mobles d'ús ordinari per part del seu titular resten sotmesos a allò que estableix l'article 101.

Secció tercera. Extinció

Article 153. *Causas i formalització*

1. La unió estable de parella s'extingeix per les causes següents:

- a) Per comú acord dels convivents.
- b) Per voluntat unilateral d'un dels convivents, notificada fefaentment a l'altre.
- c) Per mort o declaració de mort d'un dels convivents.

2. En cas que els convivents decideixin de mutu acord posar fi a la seva relació, han d'instar la cancel·lació de la inscripció de la unió al Registre d'Unions Estables de Parella aportant l'acord d'extinció formalitzat fefaentment.

3. Si un dels convivents decideix posar fi a la unió estable de parella per voluntat unilateral, ha de notificar-ho fefaentment a l'altre i instar simultàniament la cancel·lació de la inscripció en el Registre d'Unions Estables de Parella trametent una còpia de la notificació.

4. L'extinció de la unió en vida dels convivents produeix efectes entre ambdós des de la data del seu acord o de la notificació de la voluntat unilateral feta per un d'ells a l'altre. Respecte de terceres persones, produeix efectes des de la data de la cancel·lació registral de la inscripció.

5. En cas d'extinció de la unió estable de parella per causa de defunció o declaració de mort d'un dels seus membres, el sobrevivent ha de trametre un certificat de la defunció o de la declaració de mort al Registre d'Unions Estables de Parella. També ho pot fer qualsevol altra persona interessada.

Article 154. *Efectes de l'extinció*

1. L'extinció de la unió estable de parella implica la revocació dels poders que qualsevol dels convivents de la parella ha atorgat a favor de l'altre.

2. Si la unió cessa en vida dels convivents, cal atènyer-se a les disposicions dels articles 139 a 141, 122 a 125 i 142 en relació amb, respectivament, les mesures provisionals, les mesures respecte dels fills, l'atribució de compensació per raó de treball i, només en interès dels fills menors, si escau, l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar. L'adopció d'aquestes mesures i la liquidació de les relacions patrimonials entre els convivents, si escau, es tramiten pel procediment de família regulat a la Llei del Codi de procediment civil.

3. Els exconvivents no poden tornar a constituir una unió estable de parella amb una altra persona fins que no s'hagi cancel·lat la inscripció de la unió anterior en el Registre d'Unions Estables de Parella. Són nuls els actes que contravinquin aquesta prohibició.

Article 155. *Drets del membre sobrevivent de la parella*

1. Si l'extinció de la unió estable de parella es produeix per causa de mort d'un dels convivents, el sobrevivent té els drets de predetracció i de l'any de viduitat que estableixen els articles 127 i 128.

2. El convivent sobrevivent de la unió estable de parella té el dret de subrogació que estableix la Llei d'arrendaments de finques urbanes, si el difunt era l'arrendatari de l'habitatge.

Capítol tercer. La filiació**Secció primera. Disposicions generals****Article 156.** *Classes de filiació*

La filiació pot tenir lloc per naturalesa, per reproducció assistida i per adopció.

Article 157. *Equiparació jurídica dels fills*

La filiació per naturalesa, per reproducció assistida i per adopció, tant matrimonial com extramatrimonial, produeix els mateixos efectes.

Article 158. *Efectes*

1. La filiació determina els cognoms del fill, l'autoritat parental, els aliments i els drets successoris que estableix la llei entre els progenitors i els fills.

2. Els progenitors poden acordar l'ordre dels cognoms de tots els seus fills al temps de la inscripció del naixement o de l'adopció del primer fill.

3. Els fills, en arribar a la majoria d'edat o en ser emancipats, poden alterar l'ordre dels seus cognoms.

Secció segona. La filiació per naturalesa i per reproducció assistida**Subsecció primera. Disposicions generals****Article 159.** *Determinació de la filiació*

La filiació materna resulta del part i de la identitat del fill nascut. La filiació, tant paterna com materna, es pot establir per matrimoni o unió estable de parella amb la mare gestant, per reconeixement, per expedient registral o per sentència.

Article 160. *Filiació contradictòria*

La determinació de la filiació no produeix cap mena d'efecte mentre n'hi hagi una altra de contradictòria.

Article 161. *Període legal de concepció*

El període legal de concepció comprèn els primers cent vint dies del període de gestació, que es presumeix de tres-cents dies, llevat que proves concloents demostrin que aquest període ha estat més llarg.

Article 162. *Limitació d'efectes*

1. Si la declaració de filiació es fonamenta en una sentència penal ferma per causa de les relacions que han originat la filiació o per haver estat determinada judicialment amb oposició d'algun dels progenitors, els seus efectes es limiten, a petició del representant legal del fill o a petició del propi fill major d'edat o emancipat, a la mera determinació de la filiació, sense perjudici de deixar subsistent l'obligació dels progenitors de prestar aliments al fill.

2. El fill ha d'exercir la facultat que li atribueix l'apartat 1 dins dels quatre anys següents a l'arribada a la majoria d'edat, i pot deixar sense efectes aquestes limitacions, si van ser interessades pel seu representant legal, en qualsevol moment a partir dels setze anys.

Subsecció segona. Determinació de la filiació matrimonial**Article 163. *Presumpció de paternitat matrimonial***

1. Es presumeixen fills del marit els nascuts després de la celebració del matrimoni i dins dels tres-cents dies següents a la separació, judicial o de fet, dels cònjuges o a la dissolució o declaració de nul·litat del matrimoni.

2. Si dins dels tres-cents dies següents a la dissolució o nul·litat del matrimoni hi ha hagut un nou matrimoni de la mare, es presumeix que els nascuts després de la celebració d'aquest matrimoni són fills del primer marit, llevat que es pugui establir, per mitjà d'un expedient registral, que els cònjuges havien estat separats, per qualsevol motiu, durant almenys els tres-cents dies previs al naixement, cas en el qual preval la presumpció de paternitat del segon marit.

Article 164. *Fills concebuts abans del matrimoni dels progenitors*

1. Si el fill ha nascut dins dels cent vuitanta dies següents a la celebració del matrimoni, el marit pot deixar sense efecte la presumpció de paternitat per mitjà d'una declaració autèntica de desconeixement de la paternitat que ha d'entrar en el Registre Civil en el termini dels sis mesos següents al naixement.

2. No és eficaç la declaració a què fa referència l'apartat anterior si de l'expedient registral resulta que el marit ha reconegut expressament o de forma tàcita la seva paternitat, si coneixia l'embaràs abans de la celebració del matrimoni o si s'ha comportat com a pare des de la naixença del fill.

Article 165. *Naixement abans del matrimoni*

1. Els fills nascuts abans del matrimoni dels progenitors tenen, des de la data de la celebració del matrimoni, la condició de fills matrimonials, sempre que la filiació s'hagi determinat legalment.

2. La impugnació d'aquesta filiació es regeix per les normes de la filiació no matrimonial.

Article 166. *Determinació de la filiació matrimonial en cas de fecundació assistida*

1. Els fills nascuts de la fecundació assistida de la mare, practicada amb el consentiment del seu cònjuge, home o dona, són fills matrimonials del dit cònjuge, àdhuc en cas que la fecundació hagi tingut lloc després de la seva mort, sempre que s'hagin complert els requisits de temps i forma establerts per la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

2. El marit o la muller de la mare gestant poden deixar sense efecte la determinació de la paternitat o de la maternitat per mitjà d'una declaració autèntica que ha d'entrar en el Registre Civil en el termini dels sis mesos següents al naixement i pot també impugnar-la, d'acord amb els articles 168 i 169, si la concepció del fill no va ser consentida o no va tenir lloc d'acord amb els requisits previstos a la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

Article 167. *Determinació judicial de la filiació matrimonial*

1. L'acció de reclamació de la filiació matrimonial pot ser exercida pel pare, per la mare i pel fill durant tota la seva vida.
2. Si el fill ha mort abans de transcórrer el termini de caducitat de dos anys a comptar de la seva majoria d'edat, de l'extinció de les mesures de suport necessàries per a la reclamació de la filiació en cas de discapacitat o del descobriment de les proves en les quals es pot fonamentar la reclamació, l'acció pot ser exercida pels seus descendents o els seus hereus dins el temps que resti per completar aquest termini.

Article 168. *Impugnació de la paternitat matrimonial*

1. El marit pot impugnar la paternitat matrimonial determinada per mitjà de presumpció, però no quan ha consentit la fecundació assistida de l'esposa d'acord amb els requisits de l'apartat 1 de l'article 166.
2. El marit ha d'exercitar l'acció d'impugnació en el termini de caducitat de dos anys comptadors des de la data en què conegui el naixement del fill o els fets que posen en dubte la seva paternitat o que un tercer hagi cohabitat amb la mare durant el període de concepció del fill.
3. El fill pot interposar l'acció d'impugnació de la paternitat matrimonial en el termini de caducitat de dos anys a comptar de la seva majoria d'edat, de l'extinció de les mesures de suport necessàries per a la impugnació en cas de discapacitat o del descobriment de les proves en què es fonamenta la impugnació. En el cas de minoria d'edat o discapacitat del fill que no li permeti impugnar per ell mateix, poden interposar l'acció la mare o la persona que presta suport al fill en el seu interès i representació durant el termini de dos anys a partir de la data de naixement del fill o del descobriment de les proves en què es fonamenta la impugnació.

Article 169. *Impugnació de la maternitat matrimonial*

1. La mare pot exercir l'acció d'impugnació de la maternitat matrimonial en els casos de suposició de part o de no ser certa la identitat del fill en el termini de caducitat de dos anys a comptar de la data de naixement del fill o del descobriment de les proves en què es fonamenta la impugnació. En cas de comaternitat, la pot exercir en els mateixos terminis la mare no gestant si l'embaràs no va tenir lloc per fecundació assistida o es va produir sense el seu consentiment a la pràctiques de les tècniques.
2. La mateixa acció pot ser exercida pel fill en el termini de caducitat de dos anys, a comptar de la seva majoria d'edat, de l'extinció de les mesures de suport necessàries per a la impugnació en cas de discapacitat o del descobriment de les proves en què fonamenta la impugnació. En el cas de minoria d'edat o discapacitat del fill que no li permeti impugnar per ell mateix, poden interposar l'acció, en el seu interès i representació, l'altre progenitor o la persona que presta suport al fill.

Subsecció tercera. *Determinació de la filiació no matrimonial***Article 170.** *Mitjans de determinació*

La filiació no matrimonial es pot establir:

- a) Per unió estable de parella amb la mare gestant.
- b) Per reconeixement de la paternitat o la maternitat.
- c) Per expedient registral.
- d) Per sentència ferma.
- e) Respecte de la mare, per constància de la filiació materna en la inscripció de naixement del fill.

Article 171. *Presumpció de paternitat extramatrimonial*

1. Es presumeixen fills de l'home convivent en unió estable de parella amb la mare els nascuts després de la constitució de la unió i dins dels tres-cents dies següents a la separació de fet dels convivents o a l'extinció de la unió.

2. En cas de conflicte de presumpcions pel fet que la mare hagi contret matrimoni o hagi constituït una nova unió estable després de la separació de fet o de l'extinció de la unió, s'aplica el que disposa l'apartat 2 de l'article 163.

3. Si el fill ha nascut dins dels cent vuitanta dies següents a la constitució de la unió estable de parella, el convivent en unió estable amb la mare pot deixar sense efecte la presumpció de paternitat per mitjà d'una declaració autèntica de desconeixement de la paternitat en els termes i amb els límits establerts per l'article 164.

Article 172. *Determinació de la filiació extramatrimonial en cas de fecundació assistida*

1. Els fills nascuts de la fecundació assistida de la mare, practicada amb el consentiment de la seva parella, home o dona, són fills de la dita parella, sempre que el consentiment s'hagi prestat d'acord amb els requisits establerts per la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

2. Aquesta paternitat o maternitat pot quedar determinada per qualsevol dels mitjans establerts a les lletres a), b), c) i d) de l'article 170, segons escaigui. Si queda determinada per raó de l'existència d'una unió estable de parella amb la mare gestant, la parella de la mare pot deixar sense efecte la determinació de la filiació per mitjà d'una declaració autèntica al Registre Civil, d'acord amb l'establert a l'apartat 2 de l'article 166, i pot també impugnar-la, si la concepció del fill no va ser consentida o no va tenir lloc d'acord amb els requisits previstos a la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

Article 173. *Capacitat per al reconeixement*

1. Tenen capacitat per al reconeixement de la paternitat les persones majors de catorze anys i, per al de la maternitat, la mare des que s'acrediti el fet del part, sigui quina sigui la seva edat.

2. Si l'autor del reconeixement és una persona menor d'edat no emancipada o una persona amb discapacitat respecte de la qual s'han establert mesures de suport i necessita aquest suport per fer el reconeixement, caldrà per a la seva validesa l'assentiment del progenitor o progenitors que exerceixen l'autoritat parental o del tutor, o la intervenció del curador o persona que presta el suport.

Article 174. *Eficàcia*

1. Per a l'eficàcia del reconeixement d'una persona major d'edat o emancipada s'exigeix el seu consentiment, amb el suport, si escau, del curador o persona que l'assisteix en cas de discapacitat. Si tot i amb el suport la persona reconeguda no pot donar el consentiment ella mateixa per raó de la seva discapacitat, caldrà l'aprovació judicial del reconeixement en procediment de jurisdicció voluntària.

2. Per a l'eficàcia del reconeixement d'una persona menor d'edat que no es faci en el termini establert per la inscripció de naixement, s'exigeix el consentiment de l'altre progenitor si és conegut o, si no és possible, el del seu representant legal. A manca d'aquest consentiment, caldrà l'aprovació judicial del reconeixement en procediment de jurisdicció voluntària, havent estat escoltat el progenitor o representant.

Article 175. *Requisits de forma*

1. El reconeixement de la filiació no matrimonial s'ha de fer en l'acta de naixement d'acord amb els requisits que estableix la Llei del Registre Civil, en document públic, en testament o en el conveni privat atorgat pels convivents d'una unió estable de parella en el qual regulen les seves relacions personals i patrimonials.

2. L'autor del reconeixement no pot manifestar en l'acte de reconeixement la identitat de l'altre progenitor, llevat que aquesta identitat s'hagi determinat legalment de forma prèvia.

Article 176. *Determinació judicial de la filiació no matrimonial*

1. El fill pot exercir l'acció de reclamació de la filiació no matrimonial durant tota la seva vida. Si el fill ha mort abans de transcórrer el termini de caducitat de dos anys a comptar de la seva majoria d'edat, de l'extinció de les mesures de suport necessàries per a la reclamació de la filiació en cas de discapacitat o del descobriment de les proves en les quals es pot fonamentar la reclamació, l'acció pot ser exercida pels seus descendents o els seus hereus dins el temps que resti per completar aquest termini.

2. El pare i la mare poden exercir, durant tota la seva vida, l'acció de reclamació de la paternitat o maternitat, si no la poden reconèixer o quan el reconeixement no ha estat eficaç per manca dels consentiments que exigeix l'article 174.

3. Als efectes de l'exercici de l'acció de reclamació de la filiació no matrimonial, es presumeix la paternitat de l'home que ha conviscut amb la mare en el període comprès entre els tres-cents i els cent vuitanta dies anteriors a la naixença del fill, llevat de proves concloents que demostrin que el període de gestació ha estat més llarg, cas en que la presumpció es podrà estendre al període dins del qual la concepció raonablement es va produir.

Article 177. *Impugnació de la paternitat no matrimonial*

1. En l'exercici de l'acció d'impugnació de la paternitat no matrimonial el demandant ha de provar que l'autor del reconeixement no és biològicament pare del fill reconegut.

2. No s'admet l'exercici de l'acció d'impugnació fonamentada exclusivament en la fecundació assistida de la mare o en la manca de descendència biològica del fill respecte del pare, si la tècnica reproductiva s'ha practicat amb el consentiment exprés del pare formalitzat amb els requisits previstos en la legislació vigent en matèria de reproducció humana assistida.

3. L'acció d'impugnació de la paternitat no matrimonial pot ser exercida pel pare, per la mare i pel fill en el termini de dos anys comptadors des de l'establiment de la filiació que s'impugna, o en el seu cas des del moment en què es conegui l'establiment de la filiació o apareguin noves proves contràries a la paternitat.

4. En el cas del fill, l'acció caduca al cap de dos anys comptadors des de la majoria d'edat, de l'extinció de les mesures de suport necessàries per a la impugnació en cas de discapacitat o del descobriment de les proves en les quals es pot fonamentar la impugnació.

Article 178. *Reconeixement viciat*

1. L'autor del reconeixement pot impugnar-lo quan s'ha fet amb violència, intimidació, error o engany.

2. L'acció caduca al cap de dos anys, que es compten, en cas d'error, des de l'atorgament del reconeixement, i en els altres casos, des que cessa el vici, i pot ser exercida pels seus descendents si l'autor del reconeixement mor abans de transcórrer els dos anys, durant el termini que resta.

Article 179. *Impugnació de la maternitat no matrimonial*

La mare i el fill poden exercir l'acció d'impugnació de la maternitat no matrimonial en els casos de suposició de part o de no ser certa la identitat del fill, d'acord amb els requisits i els terminis que estableix l'article 169.

Subsecció quarta. Les accions de filiació

Article 180. *Legitimació*

1. En els processos sobre reclamació i impugnació de la filiació han de ser demandades les persones la paternitat, la maternitat o la filiació de les quals sigui reclamada o estigui legalment determinada. Si qualsevol d'elles ha mort, la demanda s'ha d'adreçar contra els seus hereus.

2. Les accions d'impugnació previstes en aquesta secció es transmeten indistintament als descendents i hereus del legitimat.

Article 181. *Acumulació de pretensions*

L'exercici de l'acció de reclamació de la filiació permet l'acumulació de l'acció d'impugnació de la filiació contradictòria. En aquest cas, són preeminents les regles de legitimació i durada de l'acció de reclamació.

Article 182. *Mesures cautelars*

1. Mentre dura el procés sobre filiació, l'autoritat judicial pot adoptar, amb l'audiència prèvia de les parts que puguin resultar afectades, a menys que raons d'urgència aconsellin prescindir d'aquest tràmit, les mesures de protecció que consideri convenientes sobre la persona i els béns del fill menor d'edat o major amb mesures de suport per a l'exercici de la seva capacitat.

2. Si s'exercita una acció de reclamació de la paternitat o la maternitat, també es poden acordar aliments provisionals a favor del fill a càrrec del presumpte pare o mare.

Secció tercera. La filiació per adopció

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 183. *Persones que poden adoptar*

1. Només poden ser adoptants dues persones casades, dues persones que formin una unió estable de parella o que convisquin com a parella de fet, o bé una persona sola.

2. En l'adopció per dues persones, cal que hagin transcorregut cinc anys des de la celebració del matrimoni o des de la inscripció registral com a unió estable de parella, o bé que els adoptants acreditin cinc anys de convivència estable. No es requereix el transcurs d'aquest període en l'adopció per una persona sola del fill del seu cònjuge o parella.

3. L'adopció per persona sola no s'admet si aquesta està casada i no separada o si conviu en relació de parella, llevat que adopti el fill de la seva parella o que aquesta estigui impossibilitada de manifestar la seva voluntat.

4. L'adoptant o adoptants han de complir el requisit d'edat establert per l'article 184 i tenir capacitat i aptitud suficients per assumir les responsabilitats que comporta l'adopció. No han d'haver estat suspesos o privats de l'autoritat parental ni remoguts de l'exercici de funcions de protecció o de suport a les persones, i han de complir els requisits que es determinin reglamentàriament.

Article 184. *Edat dels adoptants*

1. Els adoptants han d'haver complert els vint-i-cinc anys, llevat que es tracti de l'adopció d'un parent orfe o del fill del cònjuge o de la parella, casos en els quals és suficient ser major d'edat. En l'adopció per dues persones, n'hi ha prou que un dels adoptants hagi complert vint-i-cinc anys.

2. En tot cas hi ha d'haver una diferència d'edat de com a mínim quinze anys entre els adoptants i la persona que ha de ser adoptada. Aquesta diferència queda reduïda a deu anys en el cas que s'adopti el fill del cònjuge o la parella.

Article 185. *Persones que poden ser adoptades*

1. Poden ser adoptades les persones menors d'edat no emancipades en els casos següents:

- a) Si els seus progenitors, o un d'ells en els supòsits de l'apartat 1 de l'article 188, han consentit vàlidament l'adopció.
- b) En cas d'orfenesa, si l'adoptant o un dels adoptants és parent del menor fins al quart grau de consanguinitat o afinitat o està exercint el càrrec de tutor.
- c) Si s'ha adoptat respecte d'elles la mesura de preadopció per resolució judicial ferma.

2. Poden també ser adoptades les persones menors d'edat emancipades o majors d'edat que tinguin, com a màxim, vint-i-cinc anys d'edat en el moment de la presentació de la sol·licitud d'adopció, sempre que durant la seva minoria d'edat hagués existit una situació de convivència estable amb l'adoptant de, com a mínim, tres anys, i es pugui acreditar que s'han mantingut els vincles afectius fins al moment de l'adopció.

3. En la constitució de l'adopció, s'ha de procurar no separar els germans.

Article 186. *Persones que no poden ser adoptades*

No poden ser adoptades:

- a) Les persones majors d'edat o les menors emancipades, excepte en el supòsit previst a l'apartat 2 de l'article anterior.
- b) Els descendents.
- c) Els parents fins al segon grau de la línia col·lateral per consanguinitat i per afinitat.

Article 187. *Consentiment i dret a ser escoltat de l'adoptand*

L'adoptand ha de consentir l'adopció si ha complert dotze anys i ha de ser escoltat si n'ha complert deu o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.

Article 188. *Consentiment dels progenitors*

1. L'adopció d'una persona menor d'edat ha de ser consentida pel progenitor o progenitors respecte dels quals la filiació estigui legalment determinada, llevat que:

- a) Es trobin impeditos de manifestar la seva voluntat fins i tot comptant amb la provisió de suports.
- b) Hagin estat privats de l'autoritat parental.
- c) La resolució que va acordar l'acolliment preadoptiu, en cas d'haver-n'hi, hagi esdevingut ferma.

2. En el cas d'adopció de persones majors d'edat o de persones menors d'edat emancipades, no és necessari el consentiment dels progenitors, però han de ser escoltats per l'autoritat judicial sempre que no hagin estat privats de l'autoritat parental.

Article 189. *Prestació del consentiment*

1. El consentiment a l'adopció s'ha de donar davant l'autoritat judicial o davant el ministeri competent en matèria d'affers socials, si la persona menor d'edat li ha estat confiada. També es pot formalitzar vàlidament a l'estranger en una ambaixada o consolat andorrans davant l'agent diplomàtic o l'agent consular competent.

2. El consentiment a l'adopció pot ser retractat durant els trenta dies naturals següents a la seva formulació. La retractació s'ha de fer personalment davant l'autoritat que l'havia rebut.

Article 190. *Autorització judicial*

1. L'autoritat judicial pot autoritzar l'adopció si estima abusiva la negativa oposada per ambdós progenitors o per un d'ells, si els progenitors s'han desinteressat del fill que ha de ser adoptat fins al punt de comprometre la seva salut o moralitat.

2. L'adopció de persones majors d'edat o menors emancipades ha de ser autoritzada en procediment de jurisdicció voluntària substanciat en la jurisdicció civil, sempre que s'acrediti el compliment dels requisits previstos a l'apartat 2 de l'article 185 i s'efectuï el tràmit previst a l'apartat 2 de l'article 188.

Subsecció segona. La preadopció

Article 191. *Finalitat i objecte*

1. La preadopció és una mesura que té per finalitat verificar que la persona menor d'edat s'integra correctament en la família de la persona o persones que l'han d'adoptar i que la convivència és beneficiosa per a l'adoptand i s'efectua amb l'atribució als adoptants de la guarda i les funcions parentals respecte de la persona menor d'edat que ha de ser adoptada.

2. La mesura de preadopció s'acorda en els casos següents:

- a) Quan no és possible o raonable la reintegració de la persona menor d'edat en la seva família d'origen i es considera que el més favorable al seu interès és la plena integració en una altra família mitjançant l'adopció.
- b) Quan els progenitors o titulars de la tutela ho sol·liciten a l'autoritat competent i fan abandó dels drets i dels deures inherents a llur condició.

3. La preadopció exclou el retorn de la persona menor d'edat a la família d'origen i finalitza amb l'adopció o amb la negativa a constituir-la. En aquest darrer cas, els seus efectes queden cancel·lats retroactivament.

Subsecció tercera. Procediments de preadopció i d'adopció

Article 192. *Diligències*

1. En el procediment d'adopció d'una persona menor d'edat, l'autoritat judicial pot ordenar la pràctica de les diligències i de les proves pericials que estimi oportunes a fi d'assegurar que la preadopció i l'adopció, o el cessament de la preadopció si escau, respecten les condicions legals i resulten beneficiosos per a la persona menor d'edat.

2. Totes les actuacions previstes a l'apartat anterior s'han de practicar amb la màxima discreció, evitant que la família d'origen conegui la família adoptiva.

3. En el procediment d'adopció d'una persona major d'edat o menor emancipada, l'autoritat judicial pot ordenar la pràctica de les diligències que estimi oportunes a fi d'assegurar que l'adopció compleix els requisits establerts a l'apartat 2 de l'article 185.

Article 193. *Mesura de preadopció*

1. La mesura de preadopció és acordada per l'autoritat judicial, amb previ informe del Ministeri Fiscal, a instància del ministeri competent en matèria d'affers socials.

2. La constitució de la preadopció requereix el consentiment de la persona menor que ha de ser adoptada, si ha complert dotze anys, i el de la persona o persones que l'han d'acollir amb vista a la seva adopció. L'autoritat judicial ha d'escoltar també els progenitors que no estiguin privats de l'autoritat parental o el tutor, si escau, i l'adoptand menor de dotze anys si té prou coneixement.

3. Si els progenitors o el tutor es troben en parador desconegut, o si no es presenten, tot i haver estat degudament citats, l'autoritat judicial pot prescindir del tràmit i dictar la resolució que autoritza la preadopció.

4. La resolució que autoritza o denega la preadopció és susceptible d'apel·lació a un sol efecte.

Article 194. *Cessació de la mesura*

La cessació de la mesura de preadopció és acordada per l'autoritat judicial d'ofici, amb informe previ del Ministeri Fiscal, o a instància del ministeri competent en matèria d'affers socials, de les persones preadoptants o de la mateixa persona menor d'edat. L'autoritat que adopta la mesura ha d'escoltar les persones interessades que no hagin promogut la sol·licitud de cessació de la mesura.

Article 195. *Proposta d'adopció*

1. La proposta d'adopció d'una persona menor d'edat és promoguda davant de l'autoritat judicial pel ministeri competent en matèria d'affers socials. Ha d'anar acompanyada dels informes i documents que es creguin oportuns, en particular de l'informe psicosocial emès pel servei especialitzat d'adopcions del Govern.

2. La proposta pot ser directament promoguda pels adoptants, sense l'informe psicosocial referit a l'apartat anterior, si l'adoptand:

a) És orfe i parent de l'adoptant o un dels adoptants fins al quart grau de consanguinitat o està posat en tutela de l'adoptant o adoptants.

b) És fill del cònjuge o parella de l'adoptant.

3. Si l'adoptant o un dels adoptants ha mort, es pot constituir l'adopció, amb efectes respecte del difunt, sempre que aquest hagués acollit la persona menor d'edat en preadopció i hagués donat el seu consentiment a l'adopció davant de l'autoritat judicial o bé en escriptura pública o en testament. La constitució d'aquesta adopció té lloc sense perjudici de la possibilitat d'iniciar, si escau, un nou procés de valoració de la situació familiar sobrevinguda a fi d'adoptar les mesures que calguin en interès de la persona menor.

Article 196. *Requisits de la proposta d'adopció*

La proposta d'adopció ha d'expressar en tots els casos:

- a) Les condicions personals, familiars, socials i econòmiques dels adoptants i les seves relacions amb l'adoptand.
- b) Si els progenitors de l'adoptand han donat el seu consentiment a l'adopció o es troben en alguns dels supòsits en què se'n pot prescindir.

Article 197. *Constitució de l'adopció*

1. L'autoritat judicial ha d'autoritzar l'adopció o bé denegar-la per resolució motivada. En l'adopció d'una persona menor d'edat, cal un informe previ del Ministeri Fiscal.
2. La resolució que autoritza o denega l'adopció és susceptible d'apel·lació a un sol efecte.

Article 198. *Termini per constituir l'adopció*

Ha de transcórrer un mínim de sis mesos entre la data en què esdevé ferma la preadopció i la data en què s'autoritza l'adopció.

Subsecció quarta. Adopció internacional

Article 199. *Adopció internacional de menors*

1. L'adopció internacional ha de respectar els principis dels convenis de drets fonamentals relatius als infants, les normes convencionals i les normes de dret internacional privat que siguin aplicables.
2. En l'adopció internacional s'ha de garantir:
 - a) Que hi intervé una autoritat competent.
 - b) Que es respecta el principi de subsidiarietat de l'adopció internacional.
 - c) Que l'adopció respon a l'interès del menor.
 - d) Que el menor pot ésser adoptat.
 - e) Que els consentiments requerits es donen lliurement, sense rebre cap mena de contraprestació, co-neixent les conseqüències i els efectes que en deriven.
 - f) Que l'adopció no comporta un benefici material indegut per a les persones responsables del menor o per a qualsevol altra persona.
 - g) Que el menor, si té prou coneixement, serà escoltat.
3. No es poden iniciar tràmits per a adoptar menors en països en situació de conflicte bèl·lic o desastre natural.

Article 200. *Tramitació de l'adopció per l'entitat pública*

1. L'entitat pública competent només ha de tramitar les adopcions de menors originaris dels països en els quals quedi suficientment garantit el respecte als principis i a les normes de l'adopció internacional i la intervenció deguda dels seus organismes administratius i judicials.
2. Per garantir el ple respecte als drets dels menors, en el cas d'adopcions internacionals, l'entitat pública competent exerceix les funcions següents:
 - a) Adoptar mesures per evitar lucre indeguts i impedir pràctiques contràries a l'interès del menor.
 - b) Reunir i conservar la informació relativa als adoptats i als seus orígens i garantir-ne l'accés, si la llei ho permet.
 - c) Facilitar i seguir els procediments d'adopció.

d) Assessorar sobre l'adopció i, si cal i en la mesura permesa per la llei, fer el seguiment de les adopcions, si ho exigeix el país d'origen de la persona que es vol adoptar.

e) Seleccionar les persones i les famílies sol·licitants tot valorant-ne la idoneïtat d'acord amb els criteris i els processos que més afavoreixin l'èxit del procés adoptiu.

f) Determinar el perfil del menor en concordança amb el de la persona o la família adoptant, per facilitar l'encaix del menor i l'èxit de l'adopció.

Article 201. *Funcions d'intermediació*

Només pot intervenir amb funcions d'intermediació per a l'adopció internacional l'entitat pública competent, a través del servei especialitzat d'adopcions. No obstant això, el ministeri competent pot acreditar entitats col·laboradores per a l'exercici d'aquestes funcions en els termes i amb el compliment dels requisits que s'estableixin per reglament.

Subsecció cinquena. Efectes de l'adopció

Article 202. *Publicitat i retroacció d'efectes*

1. L'adopció queda constituïda una vegada esdevé ferma la resolució judicial que l'autoritza, però retrotreu els efectes favorables a la persona adoptada al dia en què es va presentar la sol·licitud d'adopció.

2. L'adopció, un cop vàlidament constituïda, s'ha d'inscriure al Registre Civil.

Article 203. *Efectes de l'adopció*

1. L'adopció confereix a la persona adoptada una filiació que substitueix la filiació original i implica la formació de vincles de parentiu amb la família de l'adoptant o adoptants i l'extinció dels vincles entre la persona adoptada i la seva família d'origen. S'exceptuen d'aquesta extinció els casos següents:

a) En l'adopció del fill del cònjuge o la parella es manté el parentiu amb la família del dit cònjuge o parella i també, en cas que hagués estat determinada la filiació respecte de l'altre progenitor i el vincle de filiació s'hagués extingit per mort, amb la família d'aquest darrer.

b) En l'adopció del menor orfe per parents fins al quart grau de consanguinitat, es manté el parentiu respecte de la branca familiar del progenitor o progenitors substituïts per l'adopció.

2. Els adoptants de persones menors d'edat no emancipades exerceixen l'autoritat parental sobre l'adoptat d'acord amb les disposicions del Capítol quart del Títol II.

3. L'adoptat té dret a conèixer la identitat dels seus progenitors biològics. Els òrgans competents, seguint el procediment que es determini reglamentàriament i amb prèvia notificació a les persones afectades, han de prestar, a través dels seus serveis especialitzats, l'assessorament i l'ajuda necessària per fer efectiu aquest dret i, si fos adient i possible ateses les circumstàncies, per facilitar el contacte personal amb membres de la família d'origen o obtenir informació biogenètica dels progenitors que pugui ser rellevant per raons de salut de l'adoptat.

Article 204. *Obligació d'informar el fill adoptat sobre l'adopció*

Els adoptants han de fer saber al fill que el van adoptar, tan aviat com aquest tingui prou maduresa o, al més tard, quan compleixi dotze anys, llevat que aquesta informació sigui contrària a l'interès superior del menor.

Article 205. *Cognoms i nom de la persona adoptada*

1. L'adopció confereix a la persona adoptada els cognoms dels adoptants.

2. Si té menys d'un any, l'autoritat judicial pot acordar modificar el seu nom a instància dels adoptants. Si té més d'un any, es dona preferència al nom d'origen, llevat de casos excepcionals en els quals el canvi de nom ha d'anar necessàriament acompanyat d'una valoració psicosocial de les afectacions que podria suposar un canvi de nom en la persona menor d'edat, realitzada pel ministeri competent en matèria d'affers socials. Si la persona menor d'edat té més de dotze anys, el seu consentiment és imprescindible.

3. La persona adoptada major d'edat o la persona menor d'edat emancipada pot conservar els cognoms d'origen si així ho sol·licita en el moment de l'adopció.

Article 206. *Extinció de l'adopció*

1. L'adopció és irrevocable.

2. L'autoritat judicial, amb previ informe del Ministeri Fiscal, pot acordar l'extinció de l'adopció a demanda del pare o mare per naturalesa que, sense culpa, no hagi pogut intervenir en l'expedient de constitució de l'adopció. La demanda s'ha d'interposar dins dels dotze mesos següents a la constitució de l'adopció, i no es pot estimar en cap cas si l'extinció sol·licitada perjudica greument la persona adoptada menor d'edat.

Capítol quart. *L'autoritat parental***Secció primera.** *Disposicions generals***Article 207.** *Subjectes*

1. Els progenitors tenen l'autoritat parental respecte als fills menors d'edat no emancipats.

2. En defecte o per absència o impossibilitat d'un progenitor, l'autoritat parental correspon exclusivament a l'altre.

Article 208. *Exercici*

1. L'autoritat parental és exercida conjuntament pels progenitors de forma personal en benefici dels fills per facilitar el ple desenvolupament de la seva personalitat i proporcionar-los una formació general i professional adequada a les seves aptituds, d'acord amb les possibilitats i mitjans de què disposin.

2. En l'exercici de la seva autoritat, els progenitors han d'informar i escoltar els seus fills d'acord amb el que disposa l'apartat 3 de l'article 4.

3. En cas d'exercici conjunt de l'autoritat parental, es presumeix, respecte als tercers de bona fe i en relació amb els actes d'administració ordinària, que cada progenitor actua amb el consentiment de l'altre.

Article 209. *Relacions personals*

1. Els progenitors i els fills tenen dret a relacionar-se personalment, encara que els primers no tinguin l'exercici de l'autoritat parental ni la guarda, a menys que la llei o una resolució judicial estableixin una altra cosa.

2. Els fills tenen dret a relacionar-se amb els avis, els germans i altres persones pròximes. Els progenitors han de facilitar aquestes relacions i només les poden impedir si hi ha una causa justa.

3. L'autoritat judicial en cada cas pot adoptar les mesures necessàries per garantir l'efectivitat d'aquestes relacions i pot també limitar-les o suprimir-les si els progenitors o les altres persones incompleixen els seus deures o si concorre qualsevol altra causa justa.

Article 210. *Vida separada dels progenitors*

1. Els progenitors que fan vida separada, encara que no hagin estat casats ni hagin format unió estable de parella, poden adoptar acords sobre l'exercici de l'autoritat parental i el règim de relacions personals, com també sobre totes les altres mesures relatives als fills menors, d'acord amb el que disposen les normes de la secció tretzena del capítol primer del títol II. A manca d'acord, poden demanar l'establiment de mesures respecte d'aquestes matèries per mitjà del procediment de família regulat en la Llei del Codi de procediment civil.

2. Els acords de distribució o de delegació de les funcions de l'autoritat parental, si no consten en conveni regulador aprovat judicialment, s'han de formalitzar en escriptura pública i es poden revocar en tot moment mitjançant notificació notarial.

Article 211. Desacords

1. En cas de desacord entre els progenitors, qualsevol d'ells pot acudir a l'autoritat judicial a fi que, en procediment de jurisdicció voluntària, resolgui en el sentit que cregui procedent en interès del fill afectat per la decisió, després d'escoltar el parer dels progenitors, del fill si ha complert dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement, i del Ministeri Fiscal.

2. Si els desacords són reiterats i dificulten greument l'exercici de l'autoritat parental conjunta, l'autoritat judicial pot atribuir aquest exercici a un dels progenitors o distribuir-lo entre ambdós progenitors per un període no superior a dos anys.

Article 212. Funcions parentals en la família reconstituïda

1. El cònjuge o convivent en parella estable del progenitor que en cada moment té la guarda del fill té dret a intervenir en l'exercici de funcions quotidianes de l'autoritat parental i a adoptar decisions de caràcter urgent en cas de risc imminent per al menor. En cas de desacord entre el progenitor i el seu cònjuge o convivent en parella estable, preval sempre el criteri del progenitor.

2. Si mor el progenitor que exercia la guarda i l'autoritat parental respecte del fill en exclusiva, sense intervenció de l'altre progenitor, l'autoritat judicial, amb informe del Ministeri Fiscal, pot excepcionalment atribuir la guarda i l'exercici de les funcions parentals al cònjuge o convivent en parella estable del progenitor guardador, si ha estat convivint amb el fill almenys tres anys i la decisió està justificada per l'interès superior d'aquest. L'atribució s'ha de fer en procediment de jurisdicció voluntària, amb audiència de l'altre progenitor, si existeix, i del fill si ha complert dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.

3. En cas que l'autoritat judicial no consideri escaient atribuir la guarda, el fill i el cònjuge o convivent en parella estable del progenitor poden tenir dret a mantenir relacions personals d'acord amb l'establert a l'article 209.

Article 213. Deure d'informació

1. Quan l'exercici de l'autoritat parental és atribuït a un dels progenitors o distribuït entre ells, aquell que el tingui atribuït ha d'informar l'altre immediatament quan tingui lloc algun fet rellevant en relació amb el fill i el seu patrimoni i, amb caràcter general, almenys cada tres mesos.

2. Si de les informacions rebudes es pot entendre que les decisions preses per un dels progenitors són perjudicials per al fill, l'altre progenitor pot demanar a l'autoritat judicial l'adopció de les mesures de protecció que consideri escaients.

Article 214. Drets i deures dels progenitors i dels fills

1. Els progenitors i els fills s'han de respectar mútuament. Els fills, mentre es troben en autoritat parental, han d'obeir els progenitors, si bé aquests han de conferir als fills la facultat d'organitzar la seva vida d'acord amb el seu grau de maduresa.

2. Els progenitors determinen el lloc o els llocs on viuen els fills en autoritat parental, els quals no poden abandonar el domicili familiar sense el consentiment dels progenitors. Aquests poden decidir, amb motiu suficient, que els fills resideixin en un lloc diferent del domicili familiar.

Article 215. Intervenció judicial

1. Si l'exercici de l'autoritat parental es considera perjudicial per als interessos dels fills, l'autoritat judicial pot adoptar, a instàncies dels mateixos fills d'acord amb el seu grau de maduresa, dels progenitors encara que no exerceixin l'autoritat parental, dels parents dels fills fins al tercer grau i, en tot cas, del Ministeri Fiscal o del ministeri competent en matèria d'affers socials, les mesures que consideri escaients.

2. L'autoritat judicial, abans de dictar qualsevol resolució, ha d'escoltar el parer del fill, d'acord amb el que s'estableix a l'article 4.

Secció segona. La representació legal dels fills

Article 216. Àmbit

1. Els progenitors conjuntament, o el qui d'ells exerceixi l'autoritat parental, dins dels seus límits, tenen la representació legal dels fills davant de terceres persones.

2. S'exceptuen de la representació legal els actes relatius als drets de la personalitat del fill, els actes que segons l'edat i la capacitat natural pot realitzar el fill per ell mateix i els actes relatius als béns exclosos de l'administració dels progenitors.

Article 217. Contraposició d'interessos

Si en algun assumpte hi ha contraposició d'interessos entre els fills i els progenitors, quan l'autoritat parental és exercida per ambdós, el fill és representat per l'altre progenitor amb el qual no té contraposició d'interessos. Quan la contraposició es dona amb ambdós progenitors conjuntament o amb el que exerceixi l'autoritat parental, s'ha de nomenar el defensor judicial que s'estableix als articles 61 a 63.

Secció tercera. Gestió del patrimoni dels fills

Article 218. Deure d'administració patrimonial i supòsits exclosos

1. Els progenitors que exerceixen l'autoritat parental han d'administrar els béns dels fills mentre es troben sota la seva autoritat amb la diligència que esmercen en la gestió dels béns propis.

2. Queden exclosos de l'administració dels progenitors els béns i drets següents:

- a) Els adquirits pel fill per donació, herència o llegat, si el donant o el causant així ho han ordenat i han nomenat un administrador d'aquests béns.
- b) Els adquirits pel fill per títol successori, si un dels progenitors o tots dos han estat justament desheretats o exclosos de la successió per indignitat.
- c) Els que administra el mateix fill d'acord amb l'article 220.

3. En el supòsit de la lletra b) de l'apartat 2, els béns són administrats per la persona designada pel causant. Si no n'hi ha cap o la persona designada no pot assumir l'encàrrec o cessa en el seu exercici, han de ser administrats per l'altre progenitor o, si no hi és o es troba també afectat per la mateixa causa d'exclusió, per un administrador especial nomenat per l'autoritat judicial.

Article 219. Destinació dels rendiments dels béns administrats

1. En exercici de les seves facultats d'administració, els progenitors poden destinar els fruits i rendiments dels béns i drets administrats al manteniment, l'educació i la formació dels fills, i a cobrir les despeses familiars en la part que equitativament correspongui.

2. Els progenitors no tenen dret a remuneració per raó de l'administració, però sí a ser rescabats amb càrrec al patrimoni administrat, si el rescabament no es pot obtenir d'altra manera, per les despeses suportades i pels danys i perjudicis que els ha causat l'administració, si no són imputables a dol o culpa propis.

Article 220. Béns administrats pels fills

El fill major de setze anys sota autoritat parental té l'administració dels béns i drets que obtingui com a producte del seu treball i dels que els progenitors li han confiat per a l'exercici d'una professió o activitat, però necessita el complement de capacitat dels progenitors per als actes que estableix l'article 221. Els progenitors no poden revocar de forma arbitrària aquesta administració.

Article 221. Autorització judicial

1. Els progenitors, en relació amb els béns del fill, necessiten autorització judicial per als actes següents:

- a) Fer donacions o liberalitats amb càrrec al patrimoni del fill, a menys que es tracti de liberalitats emparades pel costum o pel compliment d'un deure moral.

- b) Alienar o gravar béns immobles, establiments mercantils o industrials, drets de propietat intel·lectual o industrial, valors mobiliaris, béns mobles de valor extraordinari o objectes d'art o preciosos i fer inversions en renda variable.
- c) Repudiar herències i llegats i renunciar a donacions atorgades a favor del fill.
- d) Atorgar arrendaments sobre béns immobles per un període superior a deu anys.
- e) Prendre o donar diners en préstec a nom del fill.
- f) Assumir o garantir un deute aliè.
- g) Reduir les garanties d'un crèdit a favor del fill o renunciar-hi.
- h) Continuar l'explotació d'establiments mercantils o industrials rebuts per successió o donació i constituir societats que no limiten la responsabilitat personal dels socis o adquirir-ne la condició de soci.
- i) Transigir o sotmetre a arbitratge qüestions relacionades amb els actes a què es refereixen els apartats anteriors.

2. Abans d'atorgar l'autorització, l'autoritat judicial, en procediment de jurisdicció voluntària, ha d'escoltar el Ministeri Fiscal i demanar els informes que cregui oportuns.

3. L'autorització judicial es pot donar per a una pluralitat d'actes de la mateixa naturalesa o referents al mateix negoci, encara que siguin futurs, però no amb caràcter general.

Article 222. *Autoritzacions alternatives*

L'autorització judicial a què fa referència l'article anterior es pot substituir pel consentiment manifestat en escriptura pública:

- a) Del fill, si té almenys setze anys.
- b) Dels dos parents consanguinis més pròxims del fill, un de cada línia de progenitors, i dins de cada línia amb preferència el de més edat.

Article 223. *Manca d'autorització*

1. Els actes realitzats pels progenitors sense haver obtingut l'autorització judicial poden ser anul·lats a instància del fill, dins del termini de caducitat de quatre anys a comptar del moment en què és emancipat o arriba a la majoria d'edat. Durant la minoria d'edat, també poden ser impugnats pel tutor del fill, si s'ha constituït la tutela, o per un defensor judicial designat a l'efecte. En cas de mort del fill, l'acció es transmet als seus hereus pel temps que manqui per completar el que tenia el causant.

2. Aquests actes poden quedar convalidats si obtenen l'aprovació judicial amb posterioritat a la seva realització, que pot tenir lloc a sol·licitud dels progenitors abans que s'hagi interposat l'acció de nul·litat.

Article 224. *Prohibicions*

1. Els progenitors no poden adquirir per ells mateixos o per persona interposada els béns o drets dels fills menors sota la seva autoritat parental, ni que sigui en subhasta pública. Tampoc no poden adquirir per cessió els crèdits en els quals els fills tinguin la condició de deutors.

2. Els actes realitzats en contravenció d'aquestes prohibicions poden ser anul·lats a instància de les persones a què es refereix l'article 223 i dins dels mateixos terminis.

Article 225. *Fi de l'administració*

1. Si se'ls exigeix, al final de l'administració, els progenitors han de retre comptes de la seva gestió en el termini de sis mesos des que siguin requerits a fer-ho. La rendició es fa a càrrec del patrimoni administrat i poden demanar-la el fill major d'edat, amb els suports que necessiti en cas de discapacitat, o el tutor del fill, si s'ha constituït la tutela.

2. L'acció per exigir el compliment de l'obligació de retre comptes prescriu al cap de tres anys del final de l'administració.

Secció quarta. Privació, recuperació, suspensió i extinció de l'autoritat parental

Article 226. *Privació*

1. Els progenitors poden ser privats totalment o parcialment de la seva autoritat parental per sentència ferma, dictada en el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil i fonamentada en l'incompliment greu o reiterat dels seus deures. Hi ha incompliment greu d'aquests deures si el fill menor pateix abusos sexuals o maltractaments físics o psíquics o si és víctima directa o indirecta de violència familiar.

2. Els progenitors també poden ser privats de la seva autoritat parental en un procés penal que imposi com a pena accessòria la inhabilitació per al seu exercici, en els termes que estableixi la sentència.

3. L'acció de privació de l'autoritat parental pot ser exercida pels parents del fill fins al tercer grau, pel Ministeri Fiscal i pel ministeri competent en matèria d'affers socials.

4. L'autoritat judicial, d'ofici o a instància de part, pot decretar el caràcter reservat de les actuacions, després d'escoltar el parer de les parts interessades, mitjançant resolució contra la qual no es pot interposar cap mena de recurs.

Article 227. *Recuperació*

Els progenitors que han estat privats de l'autoritat parental poden instar la seva recuperació si ha cessat la causa que n'havia determinat la privació, i l'autoritat judicial pot decretar-la en benefici dels fills. No es pot decretar la recuperació de l'autoritat parental després d'haver estat constituïda una preadopció, llevat que s'hagi ordenat prèviament la cessació de la mesura.

Article 228. *Suspensió*

L'autoritat judicial pot decretar de forma total o parcial la suspensió temporal de l'exercici de l'autoritat parental si les seves funcions no es poden exercir correctament durant un període de temps raonable, ateses les circumstàncies del cas.

Article 229. *Extinció*

L'autoritat parental s'extingeix per:

- a) La mort dels progenitors o del fill.
- b) L'adopció del fill, llevat que l'adopti el cònjuge o la parella d'un dels progenitors.
- c) L'emancipació o la majoria d'edat del fill.
- d) La declaració d'absència dels progenitors o del fill.

Capítol cinquè. Els aliments familiars

Article 230. *Contingut*

1. S'entén per *aliments* tot allò que és necessari per atendre el manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i les despeses funeràries d'una persona. En el cas d'una persona menor d'edat, els aliments s'han de prestar en el sentit més ampli possible d'acord amb el nivell de vida dels obligats i comprenen també les despeses per activitats extraescolars, i les de formació, que es poden perllongar fins i tot una vegada el que hi té dret ha arribat a la majoria d'edat, sempre que no l'hagi pogut completar per causes alienes a la seva voluntat o sigui convenient continuar-la.

2. En el cas d'una persona major d'edat, la prestació d'aliments es pot reduir amb aprovació judicial el temps necessari per adquirir una autonomia econòmica suficient, o disminuir-la en la seva quantia, per tal que es proporcioni sols allò que és indispensable per a la subsistència en els supòsits que estableix la llei.

Article 231. *Quantia*

La quantia en què cal prestar els aliments ve determinada per la proporció entre les necessitats del que té dret a reclamar-los i la capacitat econòmica del que hagi de prestar-los. Una vegada fixat el seu import, aquest podrà ser augmentat o reduït proporcionalment segons augmentin o disminueixin les necessitats del primer o els mitjans econòmics dels quals disposi el segon.

Article 232. *Característiques*

El dret a rebre aliments en el futur no es pot renunciar, ni transmetre a tercers, ni compensar-se amb els deutes que el que té dret a rebre'ls tingui amb el que els ha de prestar. No obstant això, es poden renunciar, transmetre a tercers o compensar les pensions d'aliments endarrerides.

Article 233. *Persones obligades recíprocament*

1. Estan obligats recíprocament a prestar-se aliments en tota la seva extensió:

- a) Els cònjuges i els convivents en unió estable de parella constituïda d'acord amb aquesta Llei, mentre perduri el vincle matrimonial o no consti l'extinció de la unió en el Registre d'Unions Estables de Parella.
- b) Els ascendents i els descendents, amb preferència els de grau més pròxim respecte dels de grau més remot.

2. Els ascendents i els descendents han de prestar-se únicament els aliments indispensables per a la vida quan el que els reclama es trobi en la necessitat de fer-ho com a conseqüència de la seva conducta negligent o desordenada i mentre aquesta conducta subsisteixi, a menys que es tracti d'una persona menor d'edat o proveïda de mesures de suport per raó de discapacitat.

3. Estan exemptes de l'obligació de prestar aliments les persones que tinguin reconeguda la condició de persona amb discapacitat, excepte si els seus recursos excedeixen les seves necessitats actuals i de futur.

Article 234. *Ordre de prelación dels obligats*

Quan sigui procedent la reclamació d'aliments i siguin dos o més els obligats a prestar-los, ho és en primer lloc el cònjuge o convivent de l'alimentista, en segon lloc els descendents, amb preferència els de grau més pròxim respecte dels de més remot, i en tercer lloc els ascendents també d'acord amb la proximitat de grau. Si la persona obligada preferentment no pot fer-se càrrec en tot o en part de l'obligació, esdevenen obligats en tot o en part els de grau posterior.

Article 235. *Pluralitat de persones obligades*

1. Si les persones obligades a prestar aliments són dues o més, la prestació es divideix entre elles d'acord amb la seva capacitat econòmica. Si l'obligació d'una d'elles s'extingeix o la quantia de la seva prestació es redueix, s'ha d'incrementar la prestació dels altres obligats de manera proporcional.

2. L'autoritat judicial, ja sigui provisionalment o per raó de circumstàncies especials, pot imposar la prestació íntegra dels aliments a una o diverses persones d'entre les obligades durant un temps determinat, sense perjudici del dret d'aquestes a reclamar posteriorment als altres obligats la part que els corresponia.

Article 236. *Dret a reclamar els aliments*

1. Té dret a reclamar els aliments la persona que els necessita, si escau, per mitjà dels seus representants legals, i també l'entitat pública o la persona o entitat privada que l'aculli.

2. El dret a reclamar els aliments sorgeix des del moment que els necessiti el seu titular. No obstant això, sols s'han de pagar els que es meritin a partir de la reclamació judicial o des que es provi que han estat reclamats extrajudicialment. Si la necessitat existia abans d'aquest moment, es poden incloure en la demanda els aliments corresponents als sis mesos anteriors a la reclamació judicial o extrajudicial.

3. L'autoritat judicial pot ordenar que es prestin aliments provisionals a la persona que en principi hi tingui dret mentre dura el procés.

Article 237. Pluralitat de persones amb dret a reclamar

Si més d'un alimentista tingués dret a reclamar aliments a la mateixa persona obligada a donar-los i aquesta persona no tingués capacitat econòmica per atendre tots els que hi tenen dret, cal guardar el mateix ordre que s'estableix a l'article 234, però tenen sempre preferència els fills que estan sotmesos a l'autoritat parental del que ha de prestar-los i els fills majors d'edat amb discapacitat proveïts de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat.

Article 238. Compliment

L'obligació de prestar aliments s'ha de complir amb diners i per mensualitats avançades o pagant directament les despeses que aquests aliments generin. Tanmateix, si el que ha de prestar-los justifica la impossibilitat de pagar la pensió d'aliments, l'autoritat judicial pot autoritzar-lo a complir la seva obligació acollint a casa seva l'alimentista o pot autoritzar que sigui atès amb el seu acord en un centre residencial al seu càrrec, dispensant-lo o no de pagar en aquest cas una part de la pensió o tota.

Article 239. Actualització

Quan l'obligació d'aliments es pagui mitjançant una pensió, amb independència dels supòsits en què sigui procedent modificar-la per haver canviat les circumstàncies del creditor o del deutor, aquesta pensió s'actualitza anualment d'acord amb les variacions del cost de la vida, a menys que les parts hagin pactat un altre mitjà d'actualització que, a criteri de l'autoritat judicial, no perjudiqui els interessos de l'alimentista.

Article 240. Garanties

D'ofici, a petició de les parts o del Ministeri Fiscal, l'autoritat judicial pot ordenar la constitució de garanties per tal d'assegurar el pagament de la pensió.

Article 241. Pagament per tercers

Quan els aliments siguin prestats per una persona no obligada a fer-ho o per una entitat pública o privada, el que els ha pagat pot subrogar-se en el lloc del titular del dret en les mateixes condicions que aquest, a menys que l'obligat a pagar-los provi que ho va fer amb ànim liberal o per una altra justa causa.

Article 242. Extinció

El dret d'aliments s'extingeix:

- a) Per la mort del que té dret a rebre aliments o de la persona obligada a prestar-los.
- b) Quan la situació econòmica del que té dret a rebre'ls s'hagi modificat de tal manera que aquest no requereixi cap ajut per a la seva subsistència.
- c) Quan la situació econòmica del que té l'obligació de prestar-los hagi canviat i aquest no pugui fer-ho sense desatendre les seves pròpies necessitats i les de les persones amb dret preferent d'aliments, excepte en el supòsit que el creditor sigui un fill sotmès a l'autoritat parental del deutor o proveït de mesures de suport per raó de discapacitat.
- d) En cas que el que té dret a rebre'ls hagi incorregut en una de les causes que donen lloc a desheretament, excepte que provi que ha estat perdonat.
- e) Si l'ascendent que té dret a rebre aliments del descendent ha estat privat de l'autoritat parental d'aquest o inhabilitat per al seu exercici, excepte que l'hagi recuperat.

Article 243. Subsidiarietat

Les normes recollides en aquest capítol són aplicables subsidiàriament als supòsits en els quals per llei, per pacte o per testament o codicil s'hagi reconegut un dret d'aliments.

Títol III. Normes de dret internacional privat

Capítol primer. Competència de les autoritats andorranes

Article 244. *Competència de les autoritats andorranes per celebrar el casament civil*

Les autoritats andorranes són competents per autoritzar i celebrar el casament civil si ambdós contraents o almenys un d'ells són andorrans o si ambdós contraents o almenys un d'ells tenen la residència legal, efectiva i permanent al Principat d'Andorra.

Article 245. *Competència dels tribunals andorrans en matèria matrimonial*

1. Els tribunals del Principat d'Andorra són competents per conèixer i resoldre les demandes següents:

- a) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges si el Principat d'Andorra és el país de la seva residència habitual.
- b) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges, si un dels cònjuges té la residència habitual al Principat d'Andorra i la demanda és de comú acord.
- c) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges, si la part demandada té la residència habitual al Principat d'Andorra en el moment de la interposició de la demanda.
- d) De separació i divorci dels cònjuges que han contret matrimoni canònic, si la part demandada té la residència habitual al Principat d'Andorra en el moment de la interposició de la demanda.
- e) De nul·litat, separació i divorci, si el Principat d'Andorra hagués estat el país de la darrera residència habitual comuna i un dels cònjuges encara hi resideix en el moment de la presentació de la demanda.
- f) De nul·litat, separació i divorci, si ambdós cònjuges tenen la nacionalitat andorrana en el moment de la presentació de la demanda.
- g) De nul·litat, separació i divorci, si almenys un dels cònjuges és andorrà, té la residència habitual al Principat d'Andorra en el moment de la presentació de la demanda i el matrimoni consta inscrit a Andorra.

2. Els criteris de l'apartat 1 també atribueixen la competència als tribunals del Principat d'Andorra, amb independència de la forma i el lloc de celebració del matrimoni, per resoldre les demandes següents:

- a) D'autoritat parental, si els fills menors d'edat tenen la seva residència habitual al Principat d'Andorra al moment de la presentació de la demanda.
- b) D'efectes personals i patrimonials entre cònjuges.
- c) D'aliments, sempre que la pretensió sigui accessòria a una qüestió relativa a la nul·litat, separació o dissolució del vincle matrimonial o a una qüestió relativa a l'autoritat parental.

Article 246. *Competència de les autoritats andorranes en matèria d'adopció*

Les autoritats andorranes són competents en matèria d'adopció si l'adoptand és andorrà o té la residència habitual al Principat d'Andorra o l'adoptant o almenys un dels dos adoptants és andorrà o té residència legal, efectiva i permanent a Andorra.

Capítol segon. Determinació de la llei aplicable

Article 247. *Llei personal*

1. Les institucions relatives a la persona i a la família es regeixen per la llei personal dels interessats, determinada per la seva nacionalitat.

2. Si la persona és apàtrida o no se'n pot determinar la nacionalitat, s'aplica la llei de la seva residència habitual.

Article 248. *Matrimoni*

1. La forma del matrimoni es regeix per la llei del lloc de celebració.
2. Els andorrans i els que gaudeixin de la residència legal, efectiva i permanent al Principat d'Andorra han d'inscriure el matrimoni en el Registre Civil del Principat d'Andorra d'acord amb allò previst a l'article 109 de la Llei del Registre Civil.
3. Els requisits de validesa per a la celebració del matrimoni es regulen per la llei personal de cada contraent. Si el matrimoni se celebra al Principat d'Andorra i, d'acord amb la llei personal dels contraents, manca un determinat requisit per poder contreure matrimoni, s'aplica el dret andorrà si el contraent a qui afecta aquesta mancança té la residència al Principat d'Andorra.
4. Els efectes personals i patrimonials es regeixen per la llei personal comuna dels contraents al temps de la celebració del matrimoni. Si els contraents estan subjectes a una llei personal diferent, els efectes es regeixen per la llei de la residència habitual comuna dels contraents immediatament posterior a la celebració del matrimoni i, en el seu defecte, per la llei amb la qual els contraents mantenen uns vincles més estrets al temps de la celebració del matrimoni.
5. Els cònjuges, en capítols matrimonials, poden optar com a llei aplicable als efectes patrimonials per la llei de la seva residència habitual comuna o per la llei personal de qualsevol dels cònjuges al temps de l'elecció. La modificació de la llei rectora dels efectes patrimonials no afecta els drets adquirits per tercers a l'empara del règim anterior.
6. L'existència i la validesa de l'acord d'elecció de llei previst a l'apartat anterior es determina de conformitat amb la llei que li seria aplicable si l'acord fos vàlid. Les formalitats de l'acord d'elecció de llei es regeixen per la llei de la residència habitual dels cònjuges i, si no la tenen en el mateix estat, l'acord serà vàlid si compleix els requisits formals de qualsevol de les dues lleis.
7. El canvi de la nacionalitat o de la residència habitual dels cònjuges posterior al matrimoni no determina la modificació de la llei aplicable al règim econòmic matrimonial.
8. La nul·litat del matrimoni i els seus efectes es regulen per la llei aplicable segons els apartats 3 i 4.
9. La separació i el divorci es regeixen per la llei de la residència habitual vigent en el moment de la interposició de la demanda. En el seu defecte, per la llei vigent en aquest mateix moment de la nacionalitat comuna o, si això no és possible, per la llei andorrana. Si la llei designada no permet la separació o el divorci dels cònjuges, es pot demanar la separació o el divorci, segons correspongui, d'acord amb les prescripcions del dret andorrà, si el cònjuge que el demana gaudia de la nacionalitat andorrana al temps de la celebració del matrimoni o gaudeix d'aquesta nacionalitat al temps de la presentació de la demanda.

Article 249. *Filiació*

La determinació de la filiació es regeix per la llei personal del fill vigent al temps de la seva naixença o, si d'acord amb aquesta llei no quedés determinada, per la vigent en el moment d'exercitar els seus drets.

Article 250. *Adopció*

1. La capacitat i les prohibicions per adoptar es regeixen per la llei personal de l'adoptant en el moment de constituir-se l'adopció i, en cas d'aparèixer com a adoptants dues persones subjectes a una llei personal diferent, s'aplica la llei de la residència habitual de la parella adoptant en el moment de constituir-se l'adopció. S'aplica la llei personal de l'adoptand en constituir-se l'adopció en tot el que fa referència a la seva capacitat.
2. Les formalitats de l'acte constitutiu de l'adopció es regeixen per la llei del lloc on es constitueix el vincle adoptiu.
3. Els efectes de l'adopció, com també la seva conversió i nul·litat, i les relacions entre l'adoptat i la seva família d'origen es regeixen per la llei personal de l'adoptant o per la llei de la residència dels adoptants, si estan subjectes a una llei personal diferent, al temps de constituir-se l'adopció.

Article 251. *Relacions entre els progenitors i els fills*

Les relacions entre els progenitors i els fills es regeixen per la llei personal del fill i, si aquesta Llei no es pot determinar, per la llei de la seva residència habitual.

Article 252. *Institucions de suport*

1. Les mesures de suport o anàlogues per a l'exercici de la capacitat es regulen per la llei de la residència habitual de la persona amb discapacitat i, si no és possible determinar-la, s'aplica la llei andorrana. En cas de canvi de residència, s'aplica la llei de la nova residència habitual, sens perjudici del reconeixement al Principat d'Andorra de les mesures prèviament adoptades en d'altres estats.

2. Les mesures provisionals o urgents de suport per a l'exercici de la capacitat es regulen per la llei del lloc en què es trobi la persona afectada o en què hagin de ser efectives les mesures.

3. Les formalitats i els procediments per a la constitució de les mesures a què es refereix l'apartat 1 que requereixin la intervenció d'autoritats judicials o organismes administratius andorrans es regulen, en tot cas, per la llei andorrana.

Article 253. *Aliments*

1. La prestació d'aliments entre parents es regula per la llei vigent en el lloc de la residència habitual de la persona que els reclama. Si el creditor de la prestació d'aliments no els pot obtenir d'acord amb aquesta llei, s'aplica la llei nacional comuna al creditor i al deutor de la prestació d'aliments i, si d'acord amb aquesta llei tampoc és possible l'obtenció dels aliments, s'aplica la llei andorrana.

2. En els casos de modificació de la residència habitual o de la nacionalitat comuna, s'aplica la nova llei des del moment en què es produeix la modificació.

Article 254. *Unió estable de parella*

1. La constitució i l'extinció de la unió estable de parella o institució anàloga i els seus efectes personals i patrimonials es regeixen per la llei del lloc on s'ha constituït i inscrit.

2. Els membres de la unió estable poden elegir en escriptura pública la llei que regeix els efectes personals i patrimonials de la unió estable, sempre que sigui una de les lleis següents:

- a) La llei de la seva residència habitual comuna al temps de l'elecció.
- b) La llei personal de qualsevol d'ambdós al temps de l'elecció.

3. L'existència i la validesa de l'acord d'elecció de llei previst a l'apartat 2 es determina de conformitat amb la llei que li seria aplicable si l'acord fos vàlid. Les formalitats de l'acord es regeixen per la llei de la residència habitual dels membres de la parella i, si no la tenen en el mateix estat, l'acord és vàlid si compleix els requisits formals de qualsevol de les dues lleis.

Capítol tercer. Reconeixement d'actes i resolucions estrangers**Article 255. *Adopcions constituïdes a l'estranger***

1. Les adopcions constituïdes a l'estranger són reconegudes si es compleixen els requisits següents:

- a) Que hagin estat constituïdes per autoritat estrangera competent, considerant com a tal aquella que es pronuncia sobre un supòsit que presenta vincles raonables amb l'Estat a què pertany.
- b) Que l'adopció no vulneri l'ordre públic, tenint en compte l'interès superior del menor.

2. Les regles de l'apartat 1 també s'apliquen al reconeixement de les resolucions estrangeres relatives a la conversió, l'extinció, la revisió o la nul·litat de l'adopció.

3. Les adopcions constituïdes a l'estranger per andorrans o per estrangers residents amb residència legal, efectiva i permanent al Principat d'Andorra només són reconegudes si els adoptants i l'adoptand reuneixen, al moment de l'adopció, els requisits establerts en aquesta llei. En el cas d'adopció de persones menors

d'edat, és imprescindible que, abans de la formalització de l'adopció a l'estranger, l'autoritat judicial a la qual correspongui per torn de jurisdicció de menors dicti resolució en què autoritzi els adoptants a adoptar, tenint en compte l'informe psicosocial del ministeri competent en matèria d'affers socials.

Article 256. *Filiació constituïda a l'estranger mitjançant gestació per substitució*

La filiació paterna i materna poden resultar també del reconeixement d'un títol estranger que acrediti una relació de filiació constituïda mitjançant gestació per substitució, en els termes previstos a l'article 12 de la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

Disposició addicional primera. Referències a la pàtria potestat, a les mesures paternofilials i a les unions civils

1. Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a la pàtria potestat i a les mesures paternofilials s'han d'entendre fetes, respectivament i a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, a l'autoritat parental i a les mesures en les relacions entre els progenitors i els fills menors d'edat.
2. Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a les unions civils s'han d'entendre fetes, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, als matrimonis regulats per aquesta Llei.

Disposició addicional segona. Terminologia relativa a les persones amb discapacitat

1. Les expressions contingudes en la redacció de la normativa vigent que faci esment a incapacitats o incapaços, quan estiguin vinculades a la capacitat d'obrar, s'han d'entendre referides a persones que precisen suports per a l'exercici de la capacitat jurídica, i la capacitat d'obrar s'ha d'entendre referida a la capacitat jurídica d'acord amb la regulació requerida en cada cas.
2. A partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, les disposicions normatives i les resolucions dictades per les administracions públiques han d'utilitzar els termes de persona amb discapacitat o persones amb discapacitat per tal de denominar-les.

Disposició addicional tercera. Equiparació a efectes determinats del matrimoni i de la unió estable de parella

1. Als efectes de la legislació d'arrendament de finques urbanes, de les relacions derivades de l'acció protectora de la seguretat social, dels serveis socials i sociosanitaris, de la legislació fiscal i de la legislació laboral i de la funció pública, les unions estables de parella inscrites en el Registre d'Unions Estables de Parella s'equiparen al matrimoni.
2. Respecte a la legislació d'immigració, les unions estables de parella s'equiparen al matrimoni amb les dues excepcions següents:
 - a) La persona que hagi donat dret al reagrupament familiar de la seva parella segons les especificacions de la Llei qualificada d'immigració no té dret al reagrupament familiar d'una nova parella fins que no hagin transcorregut almenys cinc anys de la inscripció anterior.
 - b) Si s'extingeix la unió estable de parella d'una persona que hagi obtingut una autorització d'immigració en el marc del reagrupament familiar de conformitat amb les disposicions de la Llei qualificada d'immigració, l'eventual nova unió estable de parella d'aquesta persona no pot donar lloc al reagrupament familiar de la nova parella fins que no hagin transcorregut almenys cinc anys de la cancel·lació registral de la unió anterior.

Disposició addicional quarta. Referències a l'adopció

Les referències a l'adopció contingudes en la Llei de relacions laborals, en la Llei de la seguretat social i en la normativa relativa a la funció pública s'han d'entendre fetes a l'adopció de persones menors d'edat.

Disposició addicional cinquena. Emissió de nous documents personals

L'emissió de nous documents personals que sigui necessària en mèrits del canvi de nom sol·licitat a l'efecte que es correspongui amb la identitat de gènere de la persona interessada o de la rectificació de la menció registral del sexe no comporta la meritació de cap taxa o preu públic.

Disposició addicional sisena. Participació en competicions esportives

La participació en competicions esportives per part de persones que hagin sol·licitat la rectificació de la menció registral del sexe es regeix per la normativa aplicable a les competicions internacionals.

Disposició transitòria primera. Institucions tutelars

1. Els tutors, els curadors i els progenitors amb la pàtria potestat prorrogada o rehabilitada que estiguin exercint els seus càrrecs abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei els conserven, però se sotmeten, pel que fa al seu exercici, a les disposicions d'aquesta Llei.

2. Les persones amb la capacitat modificada judicialment, els progenitors que tenen la potestat parental prorrogada o rehabilitada i les persones que exerceixen càrrecs tutelars o de curatela poden sol·licitar en qualsevol moment la revisió de les mesures que s'hagin establert per tal d'adaptar-les a la supressió de la modificació judicial de la capacitat i establir, si s'escau, el règim de provisió de suports que estableix aquesta Llei. La revisió de les mesures s'ha de fer en el termini màxim d'un any des de la seva sol·licitud.

3. Si no es fa la sol·licitud esmentada a l'apartat 2, la revisió l'ha de fer l'autoritat judicial, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal, en un termini màxim de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició transitòria segona. Representant de la persona absent

El càrrec de representant de la persona absent, constituït segons la normativa anterior a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, s'ha d'exercir d'acord amb les normes establertes per a la curatela.

Disposició transitòria tercera. Criteris i barems de valoració

Mentre no es procedeixi a la modificació dels criteris i barems de valoració per ajustar-los als criteris del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, s'han de tenir en compte els criteris següents:

a) Es considera persona amb discapacitat intel·lectual la que tingui reconegut un grau de menyscabament igual o superior al 33 % i es considera persona amb discapacitat física o sensorial greu la que tingui reconegut un grau de menyscabament igual o superior al 60 %, establerts d'acord amb el Reglament de regulació de la Comissió Nacional de Valoració (CONAVA) i d'establiment dels criteris i barems per al diagnòstic i la valoració de les disfuncions, les discapacitats i els handicaps del 10 de juny del 2004.

b) Es considera que una persona es troba en una situació de dependència greu quan té reconegut un GDA 3, 4 o 5, valorat d'acord amb el Decret d'aprovació del Reglament de regulació de la Comissió de Valoració Sociosanitària (COVASS) i d'establiment dels barems per a la valoració de la dependència i dels criteris d'assignació de recursos de suport de la Xarxa d'Atenció Sociosanitària.

Disposició transitòria quarta. Unions civils

1. A les unions civils existents a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, se'ls aplica la normativa dels matrimonis continguda en la dita Llei.

2. A partir de la data d'entrada en vigor d'aquesta Llei, els certificats emesos pel Registre Civil, en relació amb les unions civils existents a la referida data, han d'acompanyar-se d'un complement de certificat on consti que els seus efectes s'equiparen als dels matrimonis sota la forma de casament civil.

Disposició transitòria cinquena. Competència jurisdiccional, procediment i efectes en relació amb els matrimonis i unions civils

1. Els tribunals del Principat d'Andorra són competents per conèixer i resoldre les demandes següents:
 - a) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges que han contret matrimoni civil o unió civil al Principat d'Andorra d'acord amb la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995.
 - b) De separació i divorci de cònjuges andorrans o residents al Principat d'Andorra que han contret matrimoni en aquest país amb anterioritat a la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995.
2. Els processos de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni o la unió civil anteriors a aquesta Llei, així com l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni o l'extinció de la unió civil anteriors a aquesta Llei se substancien d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil.
3. S'apliquen als matrimonis contrets i subsistents en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei les disposicions de les seccions setena, dotzena i tretzena del Capítol primer del Títol II d'aquesta Llei, si bé en els processos matrimonials iniciats abans de la seva entrada en vigor s'aplica la normativa vigent en el moment de començar-los.
4. Els règims econòmics matrimonials dels matrimonis contrets i subsistents en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i els actes convinguts en capítols matrimonials que s'hagin atorgat d'acord amb la legislació anterior a l'entrada en vigor d'aquesta Llei produeixen efectes d'acord amb la dita legislació anterior.
5. Els efectes de la nul·litat del matrimoni, el divorci o la separació judicial decretats en aplicació de la legislació anterior a l'entrada en vigor d'aquesta Llei es mantenen i les mesures adoptades es poden modificar d'acord amb allò que preveia la normativa en virtut de la qual es van adoptar.

Disposició transitòria sisena. Efectes de les unions estables de parella

1. Les unions estables de parella constituïdes i subsistents en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei se subjecten a les regles del conveni privat que van acordar els convivents, si bé en cas d'extinció de la unió s'apliquen també les mesures que estableix o a les que remet la Secció tercera del Capítol segon del Títol II d'aquesta Llei en interès dels fills menors.
2. Els efectes de l'extinció d'una unió estable de parella decretats en aplicació de la legislació anterior a l'entrada en vigor d'aquesta Llei es mantenen i les mesures adoptades es poden modificar d'acord amb allò que preveia la normativa en virtut de la qual es van adoptar.

Disposició transitòria setena. Règim d'adopció de persones majors d'edat

Per excepció al que estableix l'apartat 2 de l'article 185, durant el termini de cinc anys comptat a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es poden adoptar persones majors d'edat que, al moment de la presentació de la demanda d'adopció, tinguin més de vint-i-cinc anys d'edat, sempre que es compleixin la resta de requisits establerts a la disposició referida.

Disposició transitòria vuitena. Garanties dels internaments

Les garanties establertes per als internaments en la Llei del Codi de procediment civil s'apliquen als internaments i a altres mesures de protecció decretades amb anterioritat a la seva entrada en vigor.

Disposició derogatòria única

1. Es deroga la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996.
2. Es deroga la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995.
3. Es deroga el Reglament del matrimoni civil, del 10 d'agost de 1995.

4. Es deroguen els capítols V a IX del Decret dels delegats permanents, del 15 de novembre de 1975, sobre els drets civils concernents a la dona casada, i els articles 6 a 11 que en formen part.
5. Es deroga la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars.
6. Es deroga la Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella.
7. Es deroguen totes les altres disposicions anteriors que s'oposin als preceptes d'aquesta Llei.

Disposició final primera. Modificació de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort

1. Se suprimeix la lletra f) i es renumeren les lletres següents de l'apartat 5 de l'exposició de motius de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queden redactades de la manera següent:

"[...]

5. En relació amb la successió testada, s'ha previst:

[...]

f) La supressió de la quarta trebel·liànica

[...]

g) La supressió de la quarta falcídia

[...]

h) La gratuïtat del càrrec de marmessor

[...]

i) La no admissió del testament mancomunat

[...]."

2. Es modifica l'article 2 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 2. Successió de la persona declarada morta

1. En cas de declaració judicial de mort, els hereus que succeeixin i els afavorits amb atribucions particulars en pacte successori estan obligats a formalitzar notarialment inventari i no podran disposar a títol gratuït dels béns i drets adquirits fins que no hagi transcorregut un termini de cinc anys des de la data de la declaració. Fins que no hagi transcorregut aquest termini els hereus no lliuraran tampoc els llegats ordenats testamentàriament.

2. Si la persona declarada judicialment morta reapareix, recobrarà els seus béns en l'estat en què es trobin, i tindrà dret a obtenir el preu dels que s'han venut, però no podrà reclamar els fruits i rendes que hagin produït durant el temps en què ha estat en vigor la declaració."

3. Es modifica l'article 5 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 5. Persones físiques

1. Tenen capacitat per succeir les persones nascudes o concebudes al temps de l'obertura de la successió i que sobrevisquin al causant, amb aplicació del que disposa la Llei qualificada de la persona i de la família pel que fa a les situacions de commoriència.

2. Les persones declarades absents poden succeir, però per acceptar l'herència en nom de l'absent cal provar que aquest era viu en el temps en què era necessària la seva existència per adquirir-la. Si això no és possible, oberta una successió a la qual estigui cridat un absent, la part d'aquest acreix als seus cohereus

o es defereix a les persones que puguin reclamar-la per dret propi o per dret de representació. Els uns i els altres, si escau, han de fer inventari dels béns i reservar-los fins a la declaració judicial de mort, amb aplicació, en aquest cas, del que estableix l'article 2."

4. Es modifica la lletra f) de l'article 7 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactada de la manera següent:

"Article 7. Indignitat successòria

Són indignes de succeir:

[...]

f) Els pares suspesos o privats de l'autoritat parental, per causa a ells imputable, respecte del fill causant de la successió.

[...]."

5. Es modifica la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 9 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactada de la manera següent:

"Article 9. Inhabilitat successòria

1. Són inhàbils per succeir:

[...]

d) El tutor i el curador o apoderat de la persona amb discapacitat amb funcions de representació i administració patrimonial, abans de l'aprovació dels comptes definitius del seu càrrec, llevat que sigui ascendent, descendent, cònjuge o germà del causant.

[...]."

6. Es modifica la numeració dels apartats de l'article 17 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 17. Herència jacent

1. Abans de l'acceptació de l'herència, els hereus cridats només poden realitzar actes de conservació, defensa i administració ordinària. Si hi ha més d'un hereu, tots estan legitimats individualment per als actes de conservació i defensa dels béns, però per als altres actes d'administració ordinària cal l'acord de la majoria. Aquests actes no impliquen l'acceptació.

2. L'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu i en defecte de marmessor o d'administrador nomenats pel causant, pot nomenar un curador perquè representi i administri l'herència.

3. Quan són diversos els cridats a l'herència, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària."

7. Es modifica l'article 23 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 23. Capacitat per acceptar i repudiar

1. Els menors d'edat accepten i repudien una herència per mitjà dels seus representants legals. Els menors emancipats la poden acceptar ells mateixos, però requereixen l'assentiment de les persones que compleixen la seva capacitat per repudiar-la.

2. Les persones amb discapacitat poden acceptar una herència o repudiar-la per ells mateixos, o bé amb l'assistència o per mitjà de representació del curador o apoderat que els presti suport, segons escaigui d'acord amb les mesures voluntàries o judicials establertes.

3. Els pares, els tutors i els curadors o apoderats de persones amb discapacitat amb funcions de representació i administració patrimonial necessiten autorització judicial per repudiar les herències deferides als menors d'edat o a les persones a qui presten suport.

4. Les persones jurídiques poden acceptar o repudiar d'acord amb el seu règim jurídic específic."

8. Es modifica l'apartat 3 de l'article 26 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 26. Interpel·lació judicial

[...]

3. Transcorregut el termini assenyalat sense que el cridat accepti o repudii, s'entén que la repudia, llevat que sigui un menor o una persona proveïda de mesures de suport per exercir la seva capacitat, cas en què s'entén acceptada a benefici d'inventari."

9. Es modifica l'apartat 2 de l'article 31 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 31. Acceptació a benefici d'inventari i benefici legal d'inventari

[...]

2. Les persones menors d'edat, estiguin o no emancipades, les posades en curatela o proveïdes d'altres mesures de suport per exercir la seva capacitat, les persones jurídiques de dret públic, les fundacions i les associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social gaudeixen dels efectes del benefici d'inventari sense necessitat de practicar-lo."

10. Es modifica el títol de la Secció cinquena del Capítol III del Títol I de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Secció cinquena. Els béns adquirits per menors d'edat o persones amb discapacitat"

11. Es modifica l'article 36 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 36. Administració dels béns adquirits per menors d'edat o persones amb discapacitat

1. El causant pot designar, en acte de darrera voluntat, la persona o persones que han d'administrar els béns de què hagi disposat per títol successori a favor de menors i de persones amb discapacitat que requereixin mesures de suport per a l'administració patrimonial.

2. A falta de persona designada, l'administració correspon als pares, tutors dels menors, o curadors o apoderats de la persona amb discapacitat, a menys que hagin estat declarats indignes o desheretats.

3. La disposició de béns de menors i persones amb discapacitat adquirits per títol successori es regeix pel que el causant disposi, sempre que resti salvada la llegítima. A falta de regulació específica, s'aplicaran les regles generals."

12. Es modifica l'article 48 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 48. Suspensió de la partició

La partició de l'herència queda suspesa:

- a) Si està cridat a l'herència un concebut, fins el part o la finalització de l'embaràs.
- b) Si hi ha interposada una demanda sobre filiació, fins que sigui dictada sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que acabi amb resolució ferma.

d) Si el causant ha expressat la voluntat de permetre la fecundació assistida després de la mort amb el seu material reproductor, fins que s'esdevingui el part o venci el termini legal per practicar-la.

e) Si està cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que quedi constituïda vàlidament o expiri el termini per la seva constitució."

13. Es modifica l'apartat 3 de l'article 56 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 56. Sanejament

[...]

3. L'acció de sanejament per evicció prescriu al cap de quatre anys de la privació del bé a l'adjudicatari per sentència ferma. L'acció de sanejament per vicis ocults només es pot exercir quan el vici aparegui dins dels sis mesos posteriors a l'adjudicació del bé i prescriu al cap de quatre anys a comptar de l'aparició del vici."

14. Es modifica l'article 70 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 70. Capacitat

Poden atorgar pactes successoris els majors d'edat amb capacitat per a comprendre l'abast de les seves disposicions i manifestar la seva voluntat al temps de l'atorgament, amb els suports que siguin necessaris. Els afavorits, als quals no els és imposada cap càrrega, poden assentir si tenen capacitat natural suficient."

15. Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 92. Modalitats

1. En pacte successori es poden convenir atribucions particulars, a favor d'un dels atorgants o de terceres persones. Els atorgants poden convenir també atribucions particulars recíproques a favor del que sobrevisqui.

[...]."

16. Es modifica l'apartat 2 de l'article 98 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 98. Identificació, judici de capacitat

[...]

2. Si el testador té alguna discapacitat sensorial, el notari estarà al que disposa la Llei."

17. Es modifica l'article 99 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 99. Intervenció de facultatius

1. Sempre que el notari ho consideri necessari, pot demanar la intervenció de dos facultatius que constatin i certifiquin, si és possible, que el testador té en el moment de testar capacitat per fer-ho.

2. En cas que el testador estigui proveït de mesures de suport per exercir la seva capacitat jurídica, pot atorgar testament notarial obert si dos facultatius acceptats pel notari constaten i certifiquen que el testador té en el moment de testar capacitat per fer-ho.

3. En ambdós casos, els facultatius han de fer constar el seu dictamen en el testament i l'han de signar amb el notari i, si escau, amb els testimonis."

18. Es modifica l'article 100 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 100. Testimonis

1. Llevat de circumstàncies especials del testador, o que aquest o el notari ho demanin, no cal la intervenció de testimonis.
 2. Són circumstàncies especials que el testador no sàpiga o no pugui signar.
 3. Els testimonis han de ser dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.
 4. No poden ser testimonis:
 - a) Les persones menors d'edat i les que no poden testar.
 - b) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoniatge.
 - c) Els afavorits pel testament.
 - d) El cònjuge, el convivent en unió estable de parella i els parents fins al quart grau de consanguinitat o segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i del notari autoritzant.
 5. Les causes d'inidoneïtat s'apliquen també als facultatius, intèrprets i experts que intervenen en el testament."
19. Es modifica l'apartat 5 de l'article 103 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 103. El testament tancat

[...]

5. No pot atorgar testament tancat qui no pot llegir."
20. Es modifica l'apartat 2 de l'article 134 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 134. Modalitats de condició

[...]

2. La condició imposada pel testador de no impugnar el testament o de no recórrer als tribunals de justícia en relació amb la seva successió es té per no formulada i no afecta en cap cas l'eficàcia del testament ni de la institució sotmesa a aquesta condició."
21. Es modifica la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 135 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactada de la manera següent:

"Article 135. Designació d'hereu pel cònjuge o convivent

[...]

2. A manca de previsió, regeixen aquestes normes:
 - a) L'elecció i la distribució, si escau, s'han de fer entre els fills esmentats i els seus descendents, amb la possibilitat d'escollir-ne un o més d'un, en parts iguals o desiguals i salvant sempre la llegítima dels altres.
- [...]."
22. Es modifica l'apartat 2 de l'article 136 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 136. Forma de l'elecció o distribució

[...]

2. L'elecció o la distribució s'ha de fer en escriptura pública amb caràcter irrevocable o en testament.
- [...]."

23. S'incorpora una nova secció tercera al capítol quart del títol III de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que s'intitula "Els hereus i legataris de confiança", amb quatre nous articles numerats i redactats de la manera següent:

"Secció tercera. Els hereus i legataris de confiança

Article 140 bis. *Institució d'hereu o legatari de confiança*

1. El testador, amb la finalitat d'atribuir béns amb una destinació encomanada confidencialment, de paraula o per escrit, pot instituir persones físiques determinades com a hereus o legataris de confiança.
2. El testador pot facultar aquestes persones perquè, en cas de mort d'alguna d'elles abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres com a mera subrogació en el càrrec.
3. Els hereus o legataris de confiança actuen per majoria i, si n'hi ha un de sol, actua per ell mateix.

Article 140 ter. *Drets i deures*

1. Els hereus de confiança han de fer inventari de l'herència en el termini de sis mesos a comptar del moment en què coneixen o poden raonablement conèixer la delació.
2. Els hereus i els legataris de confiança tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

Article 140 quater. *Revelació de la confiança*

1. El testador pot prohibir la revelació de la confiança i, encara que no hi hagi prohibició, els hereus o legataris poden mantenir-la reservada o revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites i signades pel testador.
2. La confiança revelada forma part del testament, i no es pot revocar ni alterar, però es pot aclarir. Una vegada revelada la confiança, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la consideració de marmessors universals o particulars.
3. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no revelin o compleixin la confiança, tenen la consideració d'hereus o legataris amb facultats per realitzar actes dispositius entre vius, però no poden fer propis els béns de l'herència o el llegat ni els seus subrogats, que queden completament separats dels seus béns propis.

Article 140 quinques. *Ineficàcia de les disposicions de confiança*

1. L'herència o el llegat de confiança caduquen, totalment o parcialment, si els hereus o els legataris nomenats, o els seus substituïts, moren sense haver revelat o complert la confiança, si la revelen o compleixen a favor seu i, en tot cas, quan la confiança no es pot complir per ser desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable.
2. L'herència de confiança o la part que n'hagi caducat acreix el cohereu o cohereus instituïts sense en càrrec confidencial i, si no n'hi ha, es defereix als hereus abintestats del testador, amb dret de transmissió als seus successors. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones són legatàries de part alíquota de la porció caducada.
3. La caducitat total o parcial del llegat de confiança produeix la seva absorció per l'herència."

24. Es modifica l'article 143 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 143 *Designació de substitut*

Els progenitors que exerceixen l'autoritat parental sobre el seu fill menor de catorze anys, poden substituir-lo pupil·larment en el testament que atorguin per a l'herència pròpia, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar. També poden substituir el fill concebut que al temps de néixer hagi de quedar sota la seva autoritat parental."

25. Es modifica l'article 147 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 147. *Requisits*

Els ascendents d'una persona amb discapacitat que sigui legitimària seva i que estigui proveïda de mesures voluntàries o judicials de suport de naturalesa representativa poden ordenar una substitució exemplar que compregui, a més dels béns del testador, els de la persona amb discapacitat que no hagi atorgat ni atorgui posteriorment testament o pacte successori, salvant sempre la seva llegítima."

26. Es modifica l'article 148 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 148. *Concurrencia de substitucions*

1. Preval la substitució ordenada per l'ascendent mort de grau més pròxim, i, si són del mateix grau, succeïxen en la herència de la persona amb discapacitat tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat.

2. Els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents corresponen al substituït exemplar respectivament designat."

27. Es modifica l'article 149 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 149. *Designació de substituït*

La substitució exemplar ha de ser ordenada a favor de descendents, del cònjuge o del convivent en unió estable de parella de la persona amb discapacitat, o a favor del curador o altra persona o institució que compleixi funcions de suport o tingui cura del substituït al temps de la seva mort. A manca d'aquests, pot ser ordenada a favor de parents de l'incapaç dins del quart grau per consanguinitat en línia col·lateral. Si manquen uns i altres, ho pot ser a favor de qualsevol persona."

28. Es modifica l'article 150 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 150. *Ineficàcia de la substitució*

La substitució exemplar resta sense efecte si decauen les mesures de suport de naturalesa representativa del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substituït premor al testador o a la persona amb discapacitat, o aquesta a l'ascendent."

29. Es modifica l'article 176 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 176. *Disposició de béns amb autorització del fideïcomitent o de terceres persones*

1. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per actes entre vius a títol oneros.

2. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per alienar i gravar a títol oneros tots o alguns dels béns fideïcomesos amb l'autorització d'una o més persones designades per a aquesta finalitat. Si aquestes persones moren, renuncien o queden impossibilitades per donar personalment l'autorització, el fiduciari pot disposar-ne sense autorització, llevat voluntat contrària del fideïcomitent."

30. Es modifica l'apartat 7 de l'article 200 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, amb la redacció següent:

"Article 200. *Acceptació i repudiació*

[...]

7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercitar respecte del legatari el dret que els atribueix l'article 26. Transcorregut el termini, s'entén que accepta el llegat."

31. Es renumeren els apartats de l'article 202 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 202. Compliment i riscos

1. El legatari gravat amb un subllegat solament ha de complir-lo quan percebi el seu.
2. Les despeses causades pel compliment del llegat són a càrrec del gravat. Les de formalització, si escau, són a càrrec del legatari.
3. La cosa llegada ha de lliurar-se al legatari en l'estat que es trobi en el moment de la mort del causant.
4. En els llegats amb eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, excepte si el gravat ha incorregut en culpa o mora.
5. En els llegats genèrics i en els alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment que se li notifica l'especificació i la posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des que el gravat li comunica la seva predisposició al compliment."

32. S'incorpora un nou apartat 3 a l'article 210 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 210. Llegats de diners i altres actius financers

[...]

3. En cas que el causant, després d'haver ordenat el llegat, disposi dels diners o actius llegats per substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entenen llegats per subrogació els actius adquirits posteriorment, sempre que no hagi expressat el contrari o no es dedueixi això del testament."

33. Es modifica l'article 218 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 218. Revocació dels llegats

1. El llegat s'entén revocat quan el causant aliena el bé a títol oneros o gratuït, encara que l'alienació sigui ineficaç o encara que el causant el readquireixi, llevat que el legatari demostrï que la readquisició es va fer per restablir el llegat.
2. El llegat no s'entén revocat si:
 - a) El bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que el gravat demostrï que el causant pretenia revocar el llegat.
 - b) El llegat té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística realitzada després de l'ordenació del llegat, per una altra finca de resultat, cas en el qual es considera objecte del llegat aquesta altra finca i el legatari ha de fer-se càrrec de les despeses pendents en el moment de l'obertura de la successió.
 - c) El bé és alienat a carta de gràcia, cas en el qual s'entén llegat el dret de redimir o el mateix bé alienat si el causant el readquireix en exercici d'aquest dret.

3. La revocació general de tots els llegats, llevat que el causant la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació expressa."

34. Es modifica l'article 236 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 236. Cessament

El marmessor cessa per mort, impossibilitat o pèrdua de l'aptitud personal per exercir el càrrec, excusa o remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent. També cessa en haver complert l'encàrrec i per haver transcorregut el termini que tenia per complir-lo."

35. Es modifica l'apartat 2 de l'article 248 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 248. La successió dels fills adoptius

[...]

2. L'adopció impedeix recíprocament la successió intestada entre l'adoptat i la seva família d'origen. S'excepcionen els casos en què es conserva el parentiu d'acord amb la Llei qualificada de la persona i de la família, en els quals es mantenen els drets successoris si el causant i el successor han mantingut el tracte familiar."

36. Es modifiquen les lletres c) i d) i s'afegeix una nova lletra e) a l'apartat 2 de l'article 278 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Article 278. El desheretament i les seves causes

[...]

2. Són causes de desheretament que permeten privar de la llegítima als legitimaris:

[...]

c) El maltractament greu al testador, al seu cònjuge unit en matrimoni o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents del testador.

d) La suspensió o la privació de l'autoritat parental que corresponia al progenitor legitimari sobre el fill causant o de la que corresponia al fill legitimari sobre un net del causant, en ambdós casos per causa imputable a la persona suspesa o privada de l'autoritat.

e) La ruptura manifesta i continuada de la relació familiar entre el causant i el legitimari, sempre que sigui imputable a aquest darrer."

37. Es modifica l'apartat 1 de la disposició transitòria tercera de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Tercera. Testament davant rector

1. Els testaments davant rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei caduquen si no es protocolitzen en el termini de deu anys a partir de la seva vigència, sempre que el causant hagués mort abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor, el termini de deu anys es comptarà des de la seva mort.

[...]."

38. Es modifica l'apartat 3 de la disposició transitòria sisena de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

"Disposició transitòria sisena. Heretaments

[...]

3. Els heretaments a favor dels fills dels contraents convinguts abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regeixen pel dret vigent en el moment del seu atorgament. Tanmateix, la facultat de designació d'hereu entre els fills o descendents del causant inclourà la facultat de distribuir l'herència entre ells en les parts iguals o desiguals que el causant o, en cas de mort sense haver fet la designació, el seu cònjuge estableixin, com també la facultat de fer atribucions a títol de donació o de llegat als fills o descendents que no siguin instituïts hereus. En relació amb aquests heretaments, es reconeix l'eficàcia de les modificacions de capítols matrimonials convingudes per l'atorgant supervivent i el fill o fills de l'atorgant premort, com també l'eficàcia dels actes de disposició entre vius, a títol oneros o gratuït, o per causa de mort, a títol de llegat, fetes pel dit atorgant a favor dels seus hereus o descendents.

[...]."

Disposició final segona. Modificació de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996

1. Es modifiquen les lletres d), e), f), g) i i) de l'article 2 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 2

Constitueixen l'objecte del Registre Civil els fets, els actes i les situacions jurídiques següents relacionats amb l'estat civil de les persones:

[...]

d) L'autoritat parental i altres representacions legals de persones menors d'edat.

e) L'emancipació i les curateles de complement de capacitat.

f) Les limitacions a les facultats d'administració o disposició patrimonial.

g) Les curateles, apoderaments i altres càrrecs i mesures de suport personal o patrimonial.

[...]

i) Els matrimonis, així com la seva nul·litat, dissolució o separació.

[...]."

2. Es modifica l'article 23 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 23

El Registre Civil consta de quatre seccions, que són les següents:

a) Secció Primera: de naixements. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen "Llibres de naixements", dels fets i els actes que integren l'existència i l'estat civil de les persones físiques, llevat dels assentaments que corresponguin a altres seccions.

b) Secció Segona: de matrimonis. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen "Llibres de matrimonis", dels fets i els actes relatius al matrimoni de les persones, a les seves modificacions jurídiques i a la seva dissolució, com també al seu règim econòmic.

c) Secció Tercera: de defuncions. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen "Llibres de defuncions", dels fets i les circumstàncies de la mort legalment certa de les persones físiques.

d) Secció Quarta o General: es fa càrrec, mitjançant llibres auxiliars, dels serveis comuns a la Secció Primera, a la Secció Segona, a la Secció Tercera i a les altres seccions generals del Registre Civil."

3. Es modifica la lletra f) de l'apartat 3 de l'article 48 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 48

[...]

3. El Ministeri Fiscal en els casos de la seva competència.

[...]

f) El matrimoni celebrat en perill de mort mentre no s'acreditin tots els requisits legals necessaris per a la seva validesa i eficàcia.

[...]."

4. Es modifica l'article 54 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 54

Al marge de les inscripcions de naixement s'assenten especialment les circumstàncies següents:

- a) El canvi o la rectificació de noms i cognoms, i la rectificació de la menció registral del sexe.
- b) L'establiment o la modificació de paternitat o de maternitat.
- c) El matrimoni dels pares posterior al naixement o l'adopció del fill inscrit.
- d) L'adopció, la guarda i l'acolliment de menors o altres règims de protecció d'aquests establertes legalment, així com les decisions judicials recaigudes amb relació a aquestes circumstàncies.
- e) Les alteracions en la titularitat i exercici de l'autoritat parental, les quals s'inscriuen tant al marge de la inscripció del naixement dels pares com al marge de la inscripció del naixement del fill.
- f) L'emancipació.
- g) Les declaracions de concurs, fallida i suspensió de pagaments, sempre que afectin les facultats d'administració i disposició patrimonial, com també les inhabilitacions per a l'exercici de tuteles, curateles o altres càrrecs de protecció o de suport personal o patrimonial.
- h) Les tuteles, curateles, apoderaments, facultats d'administració de patrimonis protegits i altres mesures voluntàries o judicials de protecció o de suport personal o patrimonial.
- i) Les declaracions judicials d'absència i de mort.
- j) Modificacions de la nacionalitat.
- k) El matrimoni, la nul·litat, la dissolució del vincle, la separació i la reconciliació dels cònjuges separats judicialment, com també tota altra circumstància o resolució judicial que afecti el vincle o els seus efectes.
- l) Les cancel·lacions d'assentaments del mateix foli.
- m) La defunció.
- n) En general, qualsevol fet jurídic o circumstància que modifiqui o completi els elements d'identificació, els drets, o l'estat civil de la persona registrada.

Els anteriors assentaments tenen la forma i el caràcter d'inscripcions, excepte els assenyalats amb les lletres c), k) i m) que es practiquen com a notes marginals."

5. Es modifica l'article 55 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 55

Al marge de les inscripcions de matrimoni s'inscriuen les circumstàncies següents:

La nul·litat, la dissolució del vincle, la separació i la reconciliació dels cònjuges separats judicialment i, en general, tota altra circumstància i fet jurídic que afecti el vincle o els seus efectes.

I són objecte de nota marginal:

- a) La defunció de qualsevol dels cònjuges.
- b) Els matrimonis posteriors dels cònjuges."

6. Es modifica l'article 65 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 65

El nom propi pot ser simple o compost, però en aquest darrer cas no pot contenir més de dos noms simples. Els noms propis estrangers són permesos.

El nom propi és elegit lliurement i només queda subjecte a les limitacions següents, que s'interpreten restrictivament:

- a) No es poden imposar noms que, per si sols o en combinació amb els cognoms, resultin contraris a la dignitat de la persona.
- b) Tampoc no s'admeten cognoms com a noms propis.
- c) No es pot imposar al nadó un nom que tingui un dels seus germans amb idèntics cognoms, ni tan sols en el cas de premoriència.

Les persones que adquireixin la nacionalitat andorrana poden sol·licitar, en el moment d'inscriure el seu naixement al Registre Civil, la catalanització del seu nom propi mitjançant una declaració formal davant del registrador, sense necessitat de procedir als tràmits de l'expedient registral."

7. Es modifica l'article 66 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 66

1. Els cognoms han de ser en primer lloc el patern i, seguidament, el matern. S'entén per cognom patern el primer cognom del pare, i per cognom matern el primer cognom de soltera de la mare. Tanmateix, si els pares ho sol·liciten conjuntament en el moment de la inscripció, es pot invertir l'ordre i inscriure en primer lloc el cognom matern i en segon lloc el cognom patern. Si el fill té dos pares o dues mares, ambdós poden acordar lliurement l'ordre dels cognoms. A manca d'acord, l'ordre és establert pel registrador.

Quan la filiació sigui determinada legalment tan sols respecte d'un dels progenitors, l'infant porta els dos cognoms d'aquest progenitor, i el pare o la mare poden decidir lliurement l'ordre dels cognoms.

2. En el supòsit que un o ambdós progenitors, d'acord amb la seva llei personal diferent de l'andorrana, puguin transmetre els cognoms d'una manera diferent de l'establerta anteriorment, han de designar quin dels cognoms de cadascun d'ells volen transmetre, tot indicant la forma o el gènere del cognom en els casos en què així escaigui, i l'ordre en què s'han de consignar. En aquest supòsit s'admet que els pares designin només un sol cognom.

3. Les persones majors d'edat de nacionalitat andorrana poden sol·licitar la inversió dels seus cognoms mitjançant una simple declaració davant del registrador. Aquesta inversió no té efectes fins que no és inscrita, i només es pot efectuar una vegada.

El representant legal de la persona inscrita pot sol·licitar la inversió dels cognoms quan concorri una causa justa que ha d'apreciar el registrador. Contra la decisió negativa del registrador es pot interposar un recurs davant el batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn.

4. Tanmateix, les persones majors d'edat de nacionalitat andorrana, prèvia tramitació del corresponent expedient registral, podran sol·licitar el canvi de cognoms, si es compleixen, cumulativament, els requisits següents:

- a) Que el cognom en la forma sol·licitada constitueixi una situació de fet, essent utilitzat habitualment per la persona sol·licitant.
- b) Que el cognom o cognoms que se sol·liciten unir o modificar pertanyin legítimament a la persona sol·licitant.
- c) Que els cognoms que resultin del canvi no provenguin de la mateixa línia.

Podrà formular-se oposició fonamentada únicament en cas d'incompliment dels requisits anteriors."

8. Es modifica l'apartat 2 de l'article 67 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 67

[...]

2. Quan un dels progenitors hagi estat privat, per sentència ferma, de l'autoritat parental respecte d'un fill, el representant legal del menor pot sol·licitar la supressió del cognom que pertany al progenitor privat de l'autoritat parental. En aquests casos s'atribueixen al menor els cognoms del progenitor que conservi l'autoritat parental en l'ordre que es designi.

Aquesta supressió la pot sol·licitar la mateixa persona interessada si és major d'edat o menor d'edat emancipada.

[...]."

9. Es modifica l'article 68 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 68

1. Excepte en els supòsits previstos a l'article 69 d'aquesta Llei, només es poden canviar el nom i els cognoms per resolució recaiguda en l'expedient registral, amb la intervenció del Ministeri Fiscal i l'audiència de tots els que acreditin un interès suficient en el canvi o en resultin afectats, a petició del titular del nom i els cognoms, i si hi ha causa justa. El registrador inscriu el canvi a petició d'aquest titular i amb l'aportació d'una certificació o una còpia autoritzada de la resolució ferma que així ho acordi. Contra la decisió del registrador es pot interposar un recurs davant el batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn.

2. La menció del canvi es fa per inscripció marginal en el foli de naixement i per nota marginal en els fulls de matrimoni de la persona interessada, i també en els de naixement dels seus fills.

3. Les resolucions judicials estrangeres relatives als canvis de cognoms o de nom que afectin persones no andorranes no cal que siguin sotmeses a exequàtur si consta al registrador:

- a) que la resolució és ferma,
- b) la regularitat i autenticitat formal dels documents presentats,
- c) que la competència del tribunal d'origen es fonamenta en criteris equivalents als de la legislació andorranesa o, si no és així, en criteris raonables, i
- d) que la inscripció de la resolució no és manifestament incompatible amb l'ordre públic andorrà.

4. Els cognoms són canviats d'ofici pel registrador, segons les normes legals, quan es produeixen declaracions de paternitat i maternitat, reconeixements i adopcions."

10. Es modifica l'article 69 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:

"Article 69

1. Les persones majors d'edat, amb els suports que escaiguin en cas de discapacitat, i les menors emancipades poden sol·licitar el canvi de nom davant del batlle competent manifestant que senten com a propi el gènere corresponent al nom sol·licitat. La sol·licitud es tramita en procediment de jurisdicció voluntària, amb informe previ del Ministeri Fiscal i audiència de la persona sol·licitant.

2. Poden també sol·licitar el canvi de nom, pel mateix procediment i amb informe previ del Ministeri Fiscal, els representants legals d'una persona menor d'edat acreditant complidament, amb qualsevol mitjà de prova, que aquesta sent com a propi el gènere corresponent al nom sol·licitat. No serà exigible cap prova mèdica o psicològica. Si la persona menor d'edat té més de dotze anys ha de manifestar el seu consentiment al canvi de nom. Si en té menys i té prou coneixement, ha de ser escoltada."

11. Es modifica l'article 75 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:

"Article 75

1. Es presumeix que l'infant concebut durant el matrimoni té per pare el marit de la mare. Nogensmenys, el marit pot recórrer als tribunals civils per instar una acció en impugnació de paternitat, sempre que acrediti fets de naturalesa a demostrar que no pot ser-ne el pare.

2. Si l'infant ha nascut dins els 180 dies següents a la celebració del matrimoni, el marit pot deixar sense efecte la presumpció de paternitat per mitjà d'una declaració autèntica de desconeixement de la paternitat que ha d'entrar en el Registre Civil en el termini dels sis mesos següents al naixement. Tanmateix, aquesta declaració no és eficaç si de l'expedient registral resulta que el marit ha reconegut expressament o tàcitament la seva paternitat, o coneixia l'embaràs abans de la celebració del matrimoni, o s'ha comportat com a pare des del naixement de l'infant.

3. Si la mare està casada amb una dona, s'ha d'inscriure la maternitat de la cònjuge no gestant de conformitat amb l'article 166 de la Llei qualificada de la persona i de la família. Nogensmenys, la dona no gestant pot deixar sense efecte la inscripció o, si escau, impugnar la seva maternitat en els termes previstos pel mateix precepte."

12. Es modifica l'article 78 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 78

1. La paternitat o la maternitat no matrimonial es poden determinar i inscriure en virtut de:

- a) Presumpció de paternitat, respecte de l'home convivent en unió estable de parella amb la mare gestant,
- b) Reconeixement de la filiació.
- c) Resolució dictada en expedient registral.
- d) Sentència ferma.

2. La presumpció de paternitat de l'home convivent en unió estable de parella amb la mare gestant opera si el fill neix després de la constitució de la unió, degudament inscrita en el Registre d'Unions Estables de Parella, i dins dels tres-cents dies següents a la separació de fet dels convivents o a l'extinció de la unió. S'aplica a aquesta presumpció el que disposen els articles 75 i 76 d'aquesta Llei respecte de la presumpció de paternitat matrimonial.

3. El reconeixement de la filiació s'ha de realitzar:

- a) En acta de naixement;
- b) En testament o pacte successori vàlid;
- c) En document públic;
- d) Mitjançant declaració del reconeixedor davant del registrador.

4. El reconeixement fet un cop finalitzat el termini legal per declarar el naixement, requereix, perquè sigui eficaç i inscrit al Registre Civil:

- a) El consentiment del fill, si és major d'edat o emancipat, amb el suport, si escau, del curador o persona que l'assisteix en cas de discapacitat.
- b) El consentiment de l'altre progenitor si és conegut o, si no és possible, el del representant legal del menor.

5. En cas que el fill major d'edat no pugui prestar consentiment ell mateix per raó de la seva discapacitat malgrat disposar de suports o en cas que, essent el fill menor d'edat, manqui el consentiment de l'altre

progenitor o del representant legal del fill, es requerirà per a la inscripció del reconeixement la seva aprovació pel batlle competent, en procediment de jurisdicció voluntària.

6. No és inscriptible el reconeixement fet en testament fins a la mort del reconeixedor, acreditada amb la certificació corresponent.

7. Es pot inscriure la filiació en virtut de resolució dictada en expedient registral si el fill ha gaudit de la possessió contínua d'estat o la seva filiació es pot acreditar per mitjà d'escrit o altra prova indubtable, sempre que no hi hagi oposició del Ministeri Fiscal o de part interessada degudament notificada.

8. A manca dels consentiments, de l'aprovació judicial o de la resolució mencionats en els apartats 3, 4 i 6, únicament és possible la inscripció de la paternitat o de la maternitat que quedi determinada per sentència judicial."

13. Es modifiquen l'intítulat del capítol VIII del Títol IV i l'article 89 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queden redactats de la manera següent:

"Capítol VIII. Mesures de suport per a l'exercici de la capacitat i institucions de protecció o de suport a la persona

Article 89

Les escriptures públiques autoritzades per notaris andorrans i les resolucions judicials dictades per òrgans jurisdiccionals andorrans que estableixin la provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat, i també les autoritzades per notaris o dictades per jutges o tribunals estrangers sempre que afectin persones de nacionalitat andorrana o residents a Andorra, han d'ésser inscrites al marge de la inscripció de naixement de la persona afectada."

14. Es modifica l'article 90 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 90

Quan es tracti d'autoritats nacionals, el notari que hagi autoritzat l'escriptura o el jutge o el tribunal que hagi dictat la resolució n'ha d'enviar al registrador, una vegada sigui ferma, una còpia autèntica perquè es procedeixi immediatament a la seva inscripció. L'escriptura pública o la resolució judicial han de contenir totes les dades d'identificació de la persona o les persones afectades a l'efecte, si és necessari, que es pugui procedir a una anotació del naixement que serveixi de suport per a la inscripció de les mesures de suport per a l'exercici de la capacitat."

15. Es modifica l'article 91 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 91

Si es tracta d'escriptures públiques autoritzades o resolucions dictades per autoritats o òrgans jurisdiccionals estrangers, l'apoderat, el tutor, el curador o figura anàloga està obligat a promoure la inscripció sense dilació des del moment de prendre possessió del càrrec, llevat que hi hagi convencions internacionals contràries. També poden promoure la inscripció d'aquestes escriptures i resolucions les persones que en tinguin coneixement i acreditin tenir interès legítim en la inscripció."

16. Es modifica l'article 92 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 92

En la inscripció de les mesures de suport per a l'exercici de la capacitat s'ha d'expressar l'àmbit i abast de la mesura, i si és el cas, el nomenament d'apoderat o curador amb expressió de les facultats i les limitacions que afectin el nomenament, si són diferents de les legals d'aquests càrrecs. S'hi ha de fer constar també el notari que hagi autoritzat l'escriptura o l'òrgan jurisdiccional que hagi dictat la resolució i la data respectiva."

17. Es modifica l'article 93 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat de la manera següent:

"Article 93

Al marge de la inscripció del naixement del fill i dels pares s'inscriu la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació i, si és el cas, la recuperació de l'autoritat parental, amb expressió del fet que la motiva, així com la resolució judicial i el procediment en què s'hagi acordat."

18. Es modifica l'article 94 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 94

S'ha d'inscriure al marge de la inscripció de naixement, amb expressió del fet o l'acte que la motiva, la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació i, si és el cas, la recuperació de l'autoritat parental que afecti, de forma activa o passiva, persones de nacionalitat andorrana o residents al Principat d'Andorra, així com totes aquelles que, afectant persones estrangeres no residents, siguin declarades pels òrgans jurisdiccionals andorrans."

19. Es modifica l'article 95 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat de la manera següent:

"Article 95

En el cas que el naixement dels pares o del fill, o si s'escau de tots ells, no consti inscrit al Registre Civil del Principat d'Andorra, es procedeix a anotar-ne la data, fent constar que es realitza l'assentament a l'efecte únic de servir de suport a la inscripció de la limitació o la recuperació de l'autoritat parental."

20. Es modifica l'article 96 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 96

L'òrgan jurisdiccional que declari la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació o la recuperació de l'autoritat parental està obligat a enviar una còpia autèntica de la resolució ferma al Registre Civil perquè es procedeixi immediatament a la seva inscripció. En aquesta resolució judicial han de constar les dades necessàries per procedir, quan calgui, a l'anotació del naixement de les persones afectades."

21. Es modifica l'article 97 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 97

Quan les resolucions judicials a què es refereix l'article anterior siguin dictades per un òrgan jurisdiccional estranger, la persona que exerceix l'autoritat parental o la persona afectada per aquelles resolucions estan obligades a promoure, sense dilació, la seva inscripció.

Poden promoure també la inscripció d'aquesta resolució les persones que en tinguin coneixement i que acreditin tenir interès legítim en la inscripció."

22. Es modifica l'article 98 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

"Article 98

Les tutories, les curadories, els encàrrecs i les representacions legals, i qualsevol càrrec, judicial o no, que tingui per objecte donar suport a una persona amb discapacitat per a l'exercici de la seva capacitat, s'han d'inscriure al marge de la inscripció de naixement de la persona beneficiària de la mesura de suport i de la persona a favor de la qual es discerneixi el càrrec.

Són d'aplicació a les inscripcions marginals a què es refereix aquest precepte les normes contingudes en el capítol VIII del títol IV."

23. Es modifica l'intítulat del títol V i del seu capítol I, així com l'article 100 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queden redactats de la manera següent:

“Títol V. Secció de matrimonis

Capítol I. Expedient civil de casament civil

Article 100

1. Per formalitzar l'expedient previ a la celebració del casament civil al Principat d'Andorra, ambdós contraents, almenys un d'ells amb residència habitual al Principat, han de comparèixer davant el Registre Civil del Principat d'Andorra, per formular i signar la sol·licitud corresponent, que ha de contenir la declaració circumstanciada incloent-hi les dades i documents previstos a la Llei qualificada de la persona i de la família.

2. Una vegada rebuda la declaració, el registrador n'examina la suficiència i també la procedibilitat del casament civil celebrador, tot examinant tant els requisits de validesa com els requisits de licitud, i declara que autoritza la celebració en el cas que no hi hagi cap element que el registrador en la seva funció qualificadora estimi que s'oposa a la validesa i la licitud del casament civil projectat.

3. Als efectes de determinar la concurrència dels requisits previstos a l'apartat 2 anterior, el registrador pot entrevistar-se, de manera reservada i per separat, amb cadascun dels contraents.

4. La decisió denegant l'autorització es pot recórrer en alçada en el termini de deu dies des de la seva notificació, davant la Secció Civil del Tribunal de Batlles. En aquest cas, la celebració del casament civil queda en suspens fins a la resolució del recurs.”

24. Es deixen sense contingut els articles 101, 102 i 103 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996.

25. Es modifica l'article 104 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 104

Les dispenses d'impediments les acorda el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària, a petició conjunta dels dos contraents, oït el Ministeri Fiscal. Les dispenses s'anoten amb la inscripció del matrimoni en el mateix moment d'estendre-la.”

26. Es modifica l'article 105 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 105

Un cop sigui ferma la resolució que aprovi el casament civil, es pot celebrar davant el cònsol legalment autoritzat o el notari andorrà escollit durant un termini màxim de sis mesos. Transcorregut aquest termini sense que hagi tingut lloc la prestació en forma legal del consentiment matrimonial, caduquen els efectes de la resolució.”

27. Es modifica l'article 106 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 106

No és necessària la tramitació de l'expedient civil previ per a la celebració dels matrimonis següents:

- a) El matrimoni de qui es troba en perill de mort.
- b) El matrimoni canònic que se celebra al Principat d'Andorra. No obstant això, els cònjuges hauran d'acreditar prèviament davant de l'autoritat eclesiàstica el seu estat civil mitjançant els documents oportuns.
- c) El matrimoni que als efectes d'aquest article siguin assenyalats per les normes legals.”

28. Es modifiquen l'intítulat del capítol II del títol V i l'article 107 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queden redactats de la manera següent:

“Capítol II. Inscripció dels matrimonis

Article 107

S'inscriuen al Registre Civil els casaments civils celebrats al Principat d'Andorra d'acord amb les lleis andorranes sobre el matrimoni, i els matrimonis celebrats d'acord amb la llei canònica. També s'hi inscriuen els casaments civils i canònics, i les institucions anàlogues, celebrats a l'estranger si almenys un dels cònjuges o membres de la parella és andorrà o té residència legal, efectiva i permanent al Principat d'Andorra.

Els efectes produïts per la celebració del matrimoni tenen reconeixement ple, legitimació i fe pública amb la pràctica de la seva inscripció. No obstant això, fins al moment de la inscripció al Registre Civil, el matrimoni no inscrit no pot perjudicar els drets adquirits de bona fe per tercers.”

29. Es modifica l'article 108 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 108

La inscripció dels matrimonis celebrats al Principat d'Andorra s'ha de fer de la manera següent:

- a) Per als casaments civils que se celebren al Principat d'Andorra, el cònsol o el notari autoritzant estén una acta de la celebració del casament en dos exemplars segons el model fixat pel Reglament, i la signa juntament amb els cònjuges i dos testimonis hàbils. Un exemplar de l'acta resta a la seu oficial de la persona autoritzant, a l'efecte únic d'arxiu, sense que es pugui lliurar cap certificació a partir d'aquesta acta. L'altre exemplar es tramet al Registre el mateix dia o el dia hàbil següent i, dins un altre termini igual al de la recepció, l'acta s'ha d'inscriure amb la signatura exclusiva del registrador i s'ha d'arxivar en el lligall corresponent. El registrador acusa recepció de l'acta al cònsol o notari remitent.
- b) Per als matrimonis canònics celebrats al Principat d'Andorra, el rector de la parròquia en què s'inscriu, o la persona que segons les disposicions canòniques tingui facultats per estendre l'acta sacramental, lliura la certificació literal de cada assentament practicat, que tramet al Registre Civil el mateix dia o el dia hàbil següent. D'acord amb aquest document, en un altre termini igual a comptar al de la recepció, es procedeix a fer la inscripció civil del matrimoni, amb l'acta signada exclusivament pel registrador. S'arxiva i se n'acusa recepció conforme s'assenyala a la lletra a) anterior.
- c) Per a la resta de matrimonis que tingui en compte la legislació andorrana, la inscripció es fa seguint el que disposa aquesta legislació.”

30. Es modifica l'article 109 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 109

La inscripció dels matrimonis o una institució anàloga celebrats a l'estranger, si un dels contraents almenys és andorrà o té la residència legal, efectiva i permanent a Andorra, ha de ser promoguda pel contraent andorrà o resident, i:

- a) Si el matrimoni és civil, es pot inscriure mitjançant la certificació literal legalitzada de la inscripció al Registre Civil del país on s'hagi celebrat el matrimoni;
- b) Si el matrimoni és canònic, s'ha d'inscriure la certificació literal canònica lliurada per l'òrgan canònic competent, notificada a través de l'ordinari d'Andorra;
- c) Si el matrimoni és d'una altra classe diferent del canònic o el civil o es tracta d'una institució anàloga, segons la llei del lloc de celebració, s'ha d'inscriure al Registre Civil la certificació literal legalitzada de la inscripció de la institució en qüestió al registre civil del país on s'hagi contret, sempre que hagi estat atorgada per autoritat competent estrangera que desplegui funcions equivalents a les que desenvolupen les autoritats andorranes i que no resulti manifestament incompatible amb l'ordre públic andorrà. En defecte

d'inscripció en un registre civil, per poder fer inscriure el matrimoni o institució anàloga els dos contraents s'han d'adreçar al batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn, per obtenir una resolució judicial que declari l'existència, la validesa i la licitud del matrimoni o institució anàloga i, en especial, l'absència de frau a la llei nacional i la conformitat de l'ordre públic, així com la seva eficàcia a Andorra. El Ministeri Fiscal ha de ser part en el procés esmentat.

En els tres casos la petició d'inscripció ha de ser signada pels dos contraents o els seus apoderats, els quals han de signar també la inscripció juntament amb el registrador."

31. Es modifiquen l'intítulat del capítol III del títol V i l'article 110 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queden redactats amb el text següent:

"Capítol III. Inscripció de convencions matrimonials i altres convenis que afecten el règim econòmic dels matrimonis i de resolucions judicials que afecten el matrimoni

Article 110

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic dels matrimonis efectuades per escriptura pública autoritzada per un dels notaris d'Andorra han de ser notificats per aquests notaris al Registre Civil dins els tres dies següents al dia en què s'atorguin. La comunicació només comprèn el tipus o la denominació de l'instrument, la data de l'atorgament, el número del protocol i el nom dels atorgants i del notari que l'autoritza, i se n'exclou qualsevol referència al contingut de les convencions. La menció de la comunicació s'ha d'inscriure al marge de la inscripció del matrimoni dels atorgants i de la inscripció del naixement de cadascun dels cònjuges."

32. Es modifica l'article 111 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 111

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic autoritzades fora del Principat respecte de matrimonis inscrits en el Registre Civil han de ser inscrits a diligència d'ambdós cònjuges o d'un d'ells, sense dilació, mitjançant la presentació al registrador d'un testimoni o una còpia fefaents de l'instrument públic en virtut del qual s'ha atorgat el conveni. Es procedirà a la inscripció sempre que es tracti d'instruments públics expedits en les condicions de fons i de forma exigides al país on hagi tingut lloc l'atorgament, i també que la seva inscripció no resulti manifestament incompatible amb l'ordre públic andorrà.

La inscripció conté les dades que identifiquen el títol d'inscripció i, pel que fa al contingut d'aquest títol, la seva part essencial i adequada al caràcter i la finalitat de l'assentament."

33. Es modifica l'article 112 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 112

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic dels matrimonis entre estrangers residents a Andorra, el matrimoni dels quals s'hagi celebrat fora del Principat, són inscriptibles a petició dels interessats, amb els mateixos requisits i en la forma establerta a l'article anterior."

34. Es modifica l'article 114 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 114

Les sentències dels tribunals civils o canònics, andorrans o estrangers, que afectin vàlidament matrimonis o institucions anàlogues inscriptibles o inscrits al Registre Civil del Principat d'Andorra, es porten al foli registral en què es trobi l'assentament del matrimoni o institució anàloga corresponent, o ha de practicar-se, si escau, una anotació de suport, i s'inscriu marginalment. Aquestes inscripcions exigeixen que les sentències reuneixin els requisits generals previstos per la llei per a les resolucions nacionals o estrangeres o canòniques, segons el cas."

35. Es modifica l'article 125 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 125

Practicada la inscripció de defunció, se'n fa una nota marginal de referència al marge de les inscripcions de naixement i, si és el cas, de matrimoni del difunt.

La inscripció dona fe de la mort certa d'una persona i de la data, l'hora i el lloc on ha ocorregut."

36. Es modifica l'article 139 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 139

En les certificacions en extracte del Registre de naixement dels fills adoptius, s'ha de mencionar la filiació dels pares adoptius. La filiació biològica de la persona adoptada, si és coneguda, només es pot mencionar en les certificacions de naixement en extracte si la persona adoptada així ho indica. No obstant això, en totes les certificacions que es lliuren per ser aportades als expedients de celebració de casament civil de la persona inscrita, s'ha de mencionar sempre la filiació adoptiva, i la biològica quan es conegui. Les certificacions en extracte del fet del naixement només fan fe del mateix naixement, de la seva data i del lloc i del sexe de la persona inscrita."

37. Es modifica l'article 140 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 140

En les certificacions literals es transcriu íntegrament l'assentament del punt sobre el qual se sol·licita la certificació i el text de tots els altres assentaments de qualsevol classe que integrin el foli registral.

Si les necessitats dels serveis ho aconsellen, els certificats sobre assentaments dels llibres de naixements, matrimonis i defuncions poden efectuar-se mitjançant fotocòpies de la totalitat del foli registral, certificades per diligència estesa i signada sobre les fotocòpies pel registrador. Aquestes fotocòpies així autenticades tenen el caràcter i els efectes de les certificacions literals.

El registrador titular o, si és el cas, el registrador suplent poden delegar la seva signatura per al lliurament de les certificacions literals o en extracte.

Aquesta delegació ha de recaure en un funcionari del Registre Civil i s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*."

38. Es modifica l'article 142 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 142

1. Tota persona està legitimada per demanar una certificació en extracte de les inscripcions de naixement, matrimoni i defunció, de conformitat amb el que estableix l'article 136, amb les limitacions que s'hi preveuen o les que resultin reglamentàriament.

2. Quant a les certificacions literals, no poden lliurar-se sense l'autorització del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària ni sense la petició expressa de les persones especialment legitimades, quan per la seva pròpia naturalesa hagin de donar publicitat dels aspectes i les circumstàncies següents:

- a) La filiació extramatrimonial o adoptiva.
- b) Les causes de nul·litat d'un matrimoni, o de privació o suspensió de l'autoritat parental.
- c) El lligall de criatures abortives.
- d) La rectificació de la menció registral del sexe.
- e) Qualsevol altra circumstància que es consideri que pugui vulnerar el dret a la intimitat o a l'honor.

3. Són persones especialment legitimades per sol·licitar l'expedició de les certificacions literals mencionades anteriorment les persones inscrites, els seus ascendents, descendents i hereus, els representants legals de les persones inscrites, i els batlles i tribunals.

4. En els supòsits de rectificació de la menció registral del sexe i altres en què puguin veure's afectats els interessos generals, les autoritats públiques podran tenir accés a la informació prevista a l'apartat 2 si ho justifiquen motivadament en atenció a la tutela dels dits interessos generals o, si escau, d'interessos legítims de terceres persones. Si l'òrgan sol·licitant és una autoritat pública, l'autorització per a l'accés a la referida informació serà atorgada pel registrador."

39. Es modifica l'article 146 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 146

1. En general, és competència del registrador la modificació del Registre Civil, pels tràmits de l'expedient registral, en primera instància i pels procediments establerts en aquesta Llei i en les normes reglamentàries que la desenvolupen.

2. En canvi, correspon al batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn:

a) El coneixement de les accions civils que tinguin per objecte la declaració de la nul·litat o la ineficàcia de les inscripcions que es troben en el Registre Civil i dels títols corresponents que li serveixen de base.

b) La rectificació registral de la menció del sexe de les persones.

c) La modificació d'assentaments que canviï el contingut de sentències judicials en virtut de les quals s'hagin practicat.

d) Els recursos contra les resolucions del registrador en els expedients de la seva competència en els casos assenyalats legalment.

e) La resta de matèries excepcionalment reservades per aquesta Llei.

3. Les actuacions referides a les lletres a), c) d) i e) de l'apartat 2 es tramiten mitjançant el procediment abreujat que regula la Llei del Codi de procediment civil, llevat que per raó de la matèria escaigui tramitar-les pel procediment declaratiu ordinari o un procediment especial. L'actuació referida a la lletra b) es tramita mitjançant procediment de jurisdicció voluntària."

40. Es modifica l'article 152 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:

"Article 152

1. Les persones majors d'edat i les menors emancipades poden sol·licitar la rectificació de la menció registral del seu sexe si aquesta menció no es correspon amb la identitat de gènere que senten com a pròpia i acrediten que porten dos o més anys presentant-se públicament i essent conegudes amb aquesta identitat en el seu entorn familiar, professional o social proper. L'acreditació de la identitat de gènere sentida com a pròpia no requereix que la persona s'hagi sotmès a cirurgia de reassignació sexual ni que hagi estat tractada mèdicament per acomodar les seves característiques físiques a les corresponents al sexe reclamat.

2. Les persones majors d'edat amb discapacitat han de formular la sol·licitud amb el suport que, si escau, necessitin a aquest efecte.

3. La sol·licitud de rectificació de la menció registral de sexe es tramita davant del batlle competent en procediment de jurisdicció voluntària, amb informe previ del Ministeri Fiscal i audiència de la persona interessada.

4. La resolució judicial que acordi la rectificació de la menció registral de sexe ha d'incloure el nom nou sol·licitat per la persona interessada, llevat que la persona decideixi conservar el que té.

5. La rectificació de la menció registral del sexe permet a la persona exercir tots els drets inherents a la seva nova identitat de gènere

6. La rectificació de la menció registral del sexe i el canvi de nom tenen efectes constitutius des de la seva constància en el Registre Civil i no alteraran la titularitat dels drets i obligacions adquirits ni els efectes jurídics produïts amb anterioritat.”

41. Es modifica l'article 154 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:

“Article 154

En els procediments seguits per a l'exercici de les accions a què es refereix l'article anterior intervén, a més de les parts legitimades en cada cas, el Ministeri Fiscal sempre que la resolució que recaigui pugui afectar menors d'edat o persones proveïdes de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat.

Intervén, també, el Ministeri Fiscal, com a part processal o com a informador, en tots els altres casos en què ho estableixin les lleis substantives o processals.”

Disposició final tercera. Modificació de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil

1. Es modifica l'apartat 1 de l'article 41 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 41. Intervenció de l'advocat i el procurador

1. Amb caràcter general, en tots els processos són preceptives la defensa i l'assistència tècnica prestades per un advocat. No obstant això, la intervenció de l'advocat és facultativa en els processos que se segueixen pel procediment abreujat quan la quantia del procés no sigui superior a 1.500 euros, i pel procediment de jurisdicció voluntària, llevat de l'internament d'urgència de persones i dels processos relatius a les tuteles i curateles. Aquesta intervenció també és facultativa en el procediment d'injunció si l'import del deute reclamat no és superior a 3.000 euros. Tampoc no és necessària la intervenció de l'advocat per presentar escrits que tinguin com a objecte personar-se en el procés o demanar la suspensió urgent de vistes, audiències o compareixences, si concorren motius excepcionals i justificats.

[...]”

2. Es modifica l'apartat 2 de l'article 115 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 115. Classes i determinació del procediment

[...]

2. Els procediments especials són el procediment d'injunció, el procediment de tutela sumària, el procediment d'arrendaments, el procediment laboral, el procediment de família, el procediment de provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat, el procediment per a l'internament involuntari amb finalitat terapèutica i els altres procediments que puguin establir les lleis aplicables.

[...]”

3. Es modifica l'article 291 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 291. Àmbit d'aplicació

Les normes d'aquest capítol s'apliquen als processos de persona i família, que són els relatius a:

- a) L'estat civil de la persona, la provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat i l'internament involuntari amb finalitat terapèutica.
- b) L'establiment o impugnació de la filiació, la paternitat i la maternitat.
- c) La declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni.

d) L'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni o de l'extinció d'una unió estable de parella.

e) L'establiment de mesures en les relacions entre els progenitors i els fills menors d'edat.

f) La modificació de les mesures establertes en els supòsits regulats a les lletres anteriors, amb independència que s'hagin establert o no en el marc d'un procés judicial."

4. Es modifica l'article 292 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 292. Normes aplicables

1. Els processos de persona i família se substancien d'acord amb les normes sobre el procediment abreujat que estableix el títol IV, amb aplicació de les normes d'aquest capítol.

2. En els processos de les lletres c), d) i e) de l'article anterior i en els de modificació de les mesures relatives a aquestes matèries, s'apliquen també les especialitats que preveu el capítol sisè d'aquest títol.

3. Els processos relatius a la provisió i modificació de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat i a l'internament se substancien d'acord amb les normes del capítol setè, amb aplicació de les normes d'aquest capítol. En allò que aquestes disposicions no prevegin, s'apliquen les normes del procediment de jurisdicció voluntària i, si hi ha oposició de la persona afectada o de qualsevol altra legitimada per iniciar el procediment, les del procediment abreujat que estableix el títol IV."

5. Es modifica l'article 293 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 293. Intervenció del Ministeri Fiscal

1. En els processos relatius a la provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat, la declaració de la nul·litat del matrimoni i la determinació i la impugnació de la filiació, el Ministeri Fiscal sempre n'és part.

2. En els altres processos de persona i família, el Ministeri Fiscal intervé si alguna de les parts o de les persones interessades en el procés és menor d'edat, absent, proveïda de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat o està necessitada de protecció, o si així ho estableixen les lleis aplicables."

6. Es modifica l'apartat 2 de l'article 294 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 294. Indisponibilitat de l'objecte del procés

[...]

2. En els processos de persona i família, el desistiment requereix la conformitat del Ministeri Fiscal, excepte en els processos de filiació, paternitat i maternitat, i de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni, de l'establiment de mesures derivades de l'extinció de les unions estables de parella i de la modificació d'aquestes mesures, sempre que no hi hagi persones menors d'edat, absents o proveïdes de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat o necessitades de protecció que tinguin interès en el procediment.

[...]."

7. Es modifica l'article 296 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 296. Tramitació preferent, publicitat i comunicació

1. Els processos en què alguna de les parts o persones interessades sigui menor d'edat, absent, proveïda de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat o necessitada de protecció, són de tramitació preferent.

2. En els processos esmentats a l'apartat anterior i en tots els processos de filiació, el tribunal pot decidir, d'ofici o a instància de part, després d'escoltar el parer de les parts personades, que les actuacions tinguin caràcter reservat i que el judici oral se celebri a porta tancada.

3. Les sentències o les altres resolucions judicials que es dicten en els processos de persona i família es comuniquen d'ofici al Registre Civil si així ho estableix la Llei del Registre Civil o les altres lleis aplicables."

8. Es modifica l'article 297 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 297. Àmbit del procediment de família

1. El procediment de família s'aplica als processos que tinguin per objecte la declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni; l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni, o de l'extinció d'una unió estable de parella; l'establiment de mesures en les relacions entre els progenitors i els fills menors d'edat, i també la modificació de les mesures esmentades anteriorment, amb independència que s'hagin establert o no en el marc d'un procés judicial.

2. En cas de conflicte de jurisdiccions és competent la jurisdicció civil."

9. Es modifica l'apartat 1 de l'article 298 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 298. Legitimació activa i extinció de l'acció

1. Poden instar un procés de declaració de la nul·litat del matrimoni:

- a) Els cònjuges, d'acord amb el que disposa l'article 129 de la Llei qualificada de la persona i de la família.
- b) El Ministeri Fiscal.
- c) Les altres persones que hi tinguin un interès directe i legítim. En aquest cas, el tribunal, abans d'admetre la demanda, la trasllada al Ministeri Fiscal perquè faci les al·legacions oportunes sobre si hi ha aquest interès directe i legítim, en el termini de tretze dies hàbils. El tribunal decideix mitjançant un aute si admet o no la demanda dins els tretze dies hàbils següents.

[...]."

10. Es modifiquen els apartats 1 i 4 de l'article 299 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queden redactats de la manera següent:

"Article 299. Mesures provisionals amb caràcter general

1. El cònjuge, la persona que mantingui una situació de convivència anàloga i el progenitor que pretenguin instar o hagin instat qualsevol dels processos a què fa referència l'article 297 o que hi hagin estat demandats, poden sol·licitar l'adopció de les mesures provisionals a què es refereix la Llei qualificada de la persona i de la família, mitjançant una sol·licitud que poden formular abans de presentar la demanda, conjuntament amb la demanda o la contesta, o en qualsevol moment posterior, sempre que sigui durant la tramitació del procés i abans que s'hagi dictat sentència.

[...]

4. Durant l'audiència, les parts poden fer les al·legacions i proposar els mitjans de prova que considerin oportuns, i en concret han d'aportar els documents que n'acreditin la nacionalitat i la residència i, si escau, la celebració del matrimoni i la filiació dels fills comuns, i que també en permetin valorar eventualment la capacitat econòmica i les necessitats econòmiques dels fills a càrrec.

[...]."

11. Es modifica l'apartat 1 de l'article 300 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 300. *Mesures provisionals en cas d'urgència o necessitat*

1. A instància de qualsevol dels cònjuges o de les persones que mantinguin una situació de convivència anàloga, i sempre que s'acrediti la urgència o la necessitat que concorri, el tribunal pot adoptar mitjançant un aute les mesures provisionals que consisteixen en l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar i, després d'escoltar el Ministeri Fiscal, en la guarda i custòdia i el règim de visites dels fills menors d'edat, la contribució dels cònjuges a les càrregues del matrimoni, i la pensió d'aliments i les despeses extraordinàries dels fills, sense traslladar la sol·licitud de mesures provisionals ni celebrar una audiència amb caràcter previ. Les mesures relatives a l'atribució de la guarda i custòdia, el règim de visites, la prestació d'aliments i la contribució a les despeses extraordinàries dels fills també es poden adoptar, si escau, a instància d'un progenitor respecte dels fills menors.

[...]."

12. Es modifica l'apartat 1 de l'article 303 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 303. *Conveni*

1. En cas que els cònjuges, les persones que mantinguin una situació de convivència anàloga o els progenitors vulguin instar de comú acord un procés de separació del matrimoni, d'establiment o de modificació de les mesures a què fa referència l'article 297, o de divorci si no s'ha dictat amb anterioritat una sentència de separació del matrimoni, han d'atorgar i adjuntar a la demanda un conveni que reguli les matèries que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família. Aquest conveni ha de ser aprovat en virtut de la sentència que posa fi al procés, sempre que els drets dels cònjuges o de les persones que mantenen una situació de convivència anàloga, dels progenitors, i, si escau, dels fills es mantinguin suficientment protegits.

[...]."

13. Es modifica l'article 305 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 305. *Declaracions escrites de testimonis*

En cas que el procediment de família no sigui contenciós, i sempre que no s'hi oposi el Ministeri Fiscal, si escau, el tribunal pot admetre com a prova les declaracions escrites de testimonis, sempre que aquestes declaracions estiguin datades i signades pel testimoni, i vagin acompanyades d'una còpia del passaport o del document d'identitat del testimoni."

14. Es modifica l'apartat 3 de l'article 306 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 306. *Sentència i recurs*

[...]

3. En cas que les parts hagin sol·licitat l'adopció de mesures relatives als fills menors que siguin incompatibles amb les mesures de protecció adoptades anteriorment pel batlle competent de la jurisdicció de menors, la sentència no es pronuncia en relació amb aquestes mesures, sense perjudici que resolgui les peticions restants que no siguin incompatibles amb les mesures de protecció esmentades."

15. Es modifica l'intítulat del capítol setè del Títol V de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Capítol setè. Procediment per a la provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat”

16. Es modifica l'article 307 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 307. *Objecte del procediment i legitimació*”

1. El procediment de provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat s'aplica quan, per manca o insuficiència de suports voluntaris o prestats satisfactòriament per mitjà de guarda de fet, escau establir-los judicialment a favor d'una persona major d'edat amb discapacitat. També s'aplica quan es pretén proveir mesures de suport a favor d'una persona menor d'edat, en prevenció del fet que les necessiti en arribar a la majoria d'edat.

2. Aquest procediment té per objecte la constitució i configuració del règim de curatela, i pot incloure, si així s'ha sol·licitat, el nomenament de la persona o persones que hagin d'exercir els càrrecs de curador i també, si se sol·licita, la concessió d'autorització judicial per a un internament, amb aplicació de les garanties que estableix l'article 315 d'aquesta Llei.

3. Estan legitimats per promoure aquest procediment la mateixa persona amb discapacitat, el seu cònjuge no separat legalment o de fet, la seva parella estable o de fet, els descendents, els ascendents, els germans, la persona que exerceixi la guarda de fet, el Ministeri Fiscal i el ministeri competent en matèria d'affers socials. En el cas de la provisió preventiva de suports per a una persona menor d'edat, estan legitimats el mateix menor o les persones que exerceixen l'autoritat parental o la tutela.

4. La persona a qui s'ha de prestar el suport pot comparèixer amb la seva pròpia representació i defensa, que té la consideració de defensor judicial. Si no pot o no vol designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici.”

17. Es modifica l'article 308 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 308. *Procediment sense oposició*”

1. El procediment s'inicia amb una sol·licitud de qualsevol de les persones legitimades per promoure'l, en què ha de constar la identificació i el domicili de la persona sol·licitant i de les altres legitimades per promoure el procediment i la petició que es formula amb els fets que la fonamenten. La sol·licitud ha d'anar acompanyada dels documents que acreditin la necessitat i la idoneïtat de les mesures de suport que es demanen i d'una proposta de les proves que hom consideri pertinents i necessàries.

2. Un cop admesa a tràmit la sol·licitud, el tribunal la trasllada a la persona amb discapacitat, les altres persones legitimades per promoure el procediment, el Ministeri Fiscal i, si escau, la persona o institució que hagués estat proposada per a exercir les funcions de suport pels sol·licitants o preventivament per la mateixa persona amb discapacitat i també altres que el tribunal consideri que poden tenir interès a participar en el procés, perquè facin les al·legacions oportunes i proposin proves, dins dels tretze dies hàbils següents. Un cop fetes les al·legacions o transcorregut el termini concedit, el tribunal convoca totes les persones interessades a una compareixença dins els tretze dies hàbils següents.

3. En la compareixença, el batlle s'entrevista en primer lloc amb la persona amb discapacitat, la consulta en relació amb les persones proposades per exercir les funcions de suport i es valora la possibilitat d'obtenir el suport sol·licitat en el seu entorn social o comunitari o bé per mitjà de l'atorgament de mesures de naturalesa voluntària. A continuació se celebra una vista en la qual s'han de practicar les proves proposades que hagin estat admeses i s'escolta a les persones que hagin comparegut i manifestin la seva voluntat de ser escoltades.

4. Un cop ha conclòs la vista, si és possible adoptar mesures de suport alternatives a les judicials i la persona amb discapacitat opta per fer-ho, es posa fi al procediment. Altrament, si no hi ha oposició de la persona

afectada ni de cap dels compareixents a la provisió judicial dels suports sol·licitats, el tribunal, dins dels tretze dies hàbils següents i per mitjà d'aute, constitueix el règim de suport i nomena, si escau, la persona o persones que n'exerciran els càrrecs. A aquest efecte, el tribunal s'ha d'atenir a les mesures adoptades preventivament per la persona afectada, en els termes previstos per la Llei qualificada de la persona i de la família. No es considera oposició, als efectes del que estableix aquest apartat, la relativa únicament a la designació com a curadora d'una persona concreta.

5. Si la persona amb discapacitat, el Ministeri Fiscal o qualsevol dels compareixents legitimats per sol·licitar la provisió de mesures manifesten la seva oposició als suports sol·licitats, també es posa fi al procediment i queda oberta la via contenciosa. En aquest cas, el tribunal pot adoptar provisionalment d'ofici les mesures de suport personal o patrimonial de la persona amb discapacitat que consideri necessàries i àdhuc nomenar un defensor judicial, que es mantindran fins a l'adopció de noves mesures, si escau, en el procediment contenciós. Les mesures queden sense efecte si en el termini de vint dies hàbils des que s'han pres no es presenta la demanda del procés de provisió de mesures."

18. Es modifiquen els apartats 1, 2, 6, 8 i 10 de l'article 309 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queden redactats de la manera següent:

"Article 309. Mesures provisionals

1. La persona o la institució que pretengui instar o hagi instat un procés contenciós de provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat pot sol·licitar l'adopció de les mesures provisionals oportunes o la modificació de les que hagués adoptat el tribunal prèviament en el procediment sense oposició, a l'efecte de protegir els drets i interessos de la persona afectada, abans de la presentació de la demanda, conjuntament amb la demanda o en qualsevol moment posterior, sempre que sigui durant la tramitació del procés i abans que s'hagi dictat sentència.

2. Si la sol·licitud de mesures provisionals es formula abans de la presentació de la demanda, se n'atribueix el coneixement al tribunal en el qual es va tramitar el procediment sense oposició o, altrament, al tribunal al qual correspon per torn, que també esdevenen competents per tramitar i resoldre el procés de provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat de què portin causa les mesures provisionals. Si la sol·licitud de mesures provisionals es formula conjuntament amb la demanda o en qualsevol moment posterior, és competent per tramitar-la i resoldre-la el tribunal que conegui el procés de què portin causa les mesures provisionals.

[...]

6. Les al·legacions de les parts i la decisió del tribunal no són vinculants per a les pretensions que s'exerceixin en el procés de què portin causa les mesures provisionals, ni per a la sentència que dicti el tribunal al terme d'aquest procés.

[...]

8. Les mesures provisionals que el tribunal adopti queden sense efecte si en el termini de vint dies hàbils des que s'han pres qualsevol de les parts no presenta la demanda del procés de què porten causa. També queden sense efecte quan les mesures provisionals siguin substituïdes per les mesures que estableixi la sentència que dicti el tribunal al terme d'aquest procés, o quan finalitzi per qualsevol altre motiu.

[...]

10. Durant la tramitació del procés i abans que s'hagi dictat sentència, el tribunal també pot adoptar d'ofici les mesures provisionals oportunes a l'efecte de protegir els drets i interessos de la persona que és subjecte d'aquest procés. En aquest cas, regeixen els apartats 3 a 9 anteriors, en el que siguin aplicables."

19. Es modifica l'article 310 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 310. Demanda, contesta i assenyalament del judici oral

1. El procés s'inicia amb la demanda en què s'han d'indicar les dades i les circumstàncies que permeten identificar la persona per a qui es demana la provisió de mesures, les altres persones legitimades per la Llei qualificada de la persona i de la família per instar aquesta provisió i el facultatiu tractant, amb el domicili o la residència on poden ser emplaçats.

2. A la demanda s'ha de motivar la procedència de les mesures de suport sol·licitades, designar la persona o les persones proposades per a exercir la curatela, justificant-ne la idoneïtat, i proposar les proves que es considerin oportunes. En la mesura que sigui possible, la demanda s'ha d'acompanyar també amb un certificat del facultatiu corresponent relatiu a les capacitats físiques, psíquiques i sensorials de la persona en relació amb la qual es pretén la provisió de mesures.

3. Un cop admesa la demanda i dins els cinc dies hàbils següents, el tribunal la trasllada personalment a la persona afectada perquè la contesti en el termini de tretze dies hàbils, i la informa del seu contingut i del dret a ser assistida d'un defensor judicial. Si no pot o no vol designar un defensor judicial, el tribunal li'n designa un d'ofici. El tribunal també trasllada a la demanda al Ministeri Fiscal, llevat que hagi instat el procés, perquè comparegui en el procés i la contesti en el mateix termini, i n'informa a les altres persones legitimades per instar el procés d'adopció de mesures, que poden intervenir a costa seva en el procés ja iniciat.

4. Finalitzat el tràmit d'al·legacions, el tribunal dicta un aute dins els tretze dies hàbils següents en què admet o no admet les proves proposades, d'acord amb els criteris de legalitat, utilitat, pertinència, necessitat i proporcionalitat establerts en aquesta Llei i encomana, d'ofici o a instància de part, un dictamen pericial d'un facultatiu independent. El tribunal també assenjala per a la celebració del judici oral, que ha de tenir lloc en els vint dies hàbils següents, prorrogables per vint dies hàbils més com a màxim en els casos en què sigui menester per practicar les proves admeses."

20. Es modifica l'article 311 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 311. Judici oral

1. Durant el judici oral, el tribunal ha de procedir al reconeixement judicial de la persona per a qui es demana la provisió de mesures i l'ha de consultar en relació amb la persona o les persones proposades per exercir la curatela. El tribunal també ha d'escollar la persona o les persones proposades com a curadors, les persones legitimades per a demanar la provisió de suports, si intervenen en el procés, i el facultatiu tractant de la persona afectada. El perit a qui el tribunal ha encomanat formular dictamen sobre l'estat de la persona també l'ha de ratificar durant el judici oral, i n'ha d'exposar el contingut i les conclusions.

2. Excepcionalment, el tribunal pot prescindir de consultar la persona per a qui es demana la provisió de mesures, si del certificat del facultatiu corresponent o del dictamen pericial que consta en les actuacions es desprèn que no està absolutament en disposició de manifestar el seu parer, malgrat se li posin a l'abast tots els suports necessaris a aquest efecte. La mateixa excepció es pot aplicar als tràmits previstos a l'apartat 3 de l'article 309 i a l'apartat 1 d'aquest article. En cap cas, però, es pot excloure el deure d'efectuar el reconeixement judicial de la persona afectada."

21. Es modifica l'article 312 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 312. Sentència i recurs

1. El tribunal dicta la sentència dins els tretze dies hàbils següents al dia en què finalitza el judici oral. Si escau proveir mesures de suport, la sentència ha de constituir la curatela i determinar-ne l'extensió i els límits, i ha de designar la persona o les persones titulars dels càrrecs. Si així s'hagués sol·licitat, la sentència també es pronuncia sobre la procedència o no de l'internament de la persona proveïda de les mesures de suport, amb aplicació, en cas que s'autoritzi la mesura, del règim de control establert a l'article 316.

2. Contra la sentència es pot interposar un recurs d'apel·lació, en el termini establert per l'article 334.

3. En execució de la sentència, el tribunal dona possessió del càrrec de curador a la persona o les persones que han estat nomenades o als nous titulars en cas de cessament dels anteriors, d'acord amb les normes de la Llei qualificada de la persona i de la família."

22. Es modifica l'article 313 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 313. Modificació o revocació del règim i les mesures de suport

Les persones i els òrgans i institucions legitimats per demanar la provisió de mesures de suport i la persona o les persones que exerceixen les funcions de suport poden sol·licitar la revocació del règim de suport o la modificació de les mesures proveïdes a fi d'ampliar-ne o reduir-ne l'extensió i els límits, sens perjudici de la seva revisió d'ofici quan escaigui, en els termes que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família."

23. Es modifica l'article 314 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 314. Procés de revocació del règim o de modificació de les mesures de suport

El procés de revocació del règim o de modificació de les mesures de suport es regeix per les normes dels articles 308 a 312, en tot allò que siguin aplicables."

24. Es modifica la ubicació del capítol vuitè del Títol V de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, passant a ubicar-se davant de l'article 315, així com el seu intitulat que queda redactat de la manera següent:

"Capítol vuitè. Procediment per a l'internament involuntari amb finalitat terapèutica"

25. Es modifica l'article 315 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 315. Internament involuntari amb finalitats terapèutiques

1. L'internament involuntari amb finalitats terapèutiques d'una persona amb discapacitat o que pateix un trastorn psíquic en una institució adequada en règim tancat exigeix sempre l'autorització judicial prèvia motivada.

2. Poden promoure la demanda d'internament i proposar també la institució en la qual es practicarà l'internament les persones que estan legitimades per instar la provisió de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat de la persona afectada, d'acord amb l'apartat 3 de l'article 307.

3. Abans d'autoritzar l'internament, el tribunal ha de procedir al reconeixement judicial de la persona concernida, escoltar el parer d'aquesta persona, del seu advocat i del Ministeri Fiscal i obtenir el dictamen d'un facultatiu designat pel mateix batlle. També pot practicar qualsevol prova que consideri rellevant i escoltar el parer de les persones que consideri convenient.

4. Un cop practicades les proves i en el termini màxim de setanta-dues hores, el tribunal dicta un aute en què autoritza o no l'internament, contra el qual es pot interposar recurs d'apel·lació a un sol efecte. L'aute pot autoritzar que l'internament es pugui fer en establiments ubicats en un altre país degudament acreditats pel ministeri competent en matèria de salut, amb les garanties pertinents per a la seva atenció i d'acord amb els convenis bilaterals acordats a aquest efecte.

5. Si raons d'urgència mèdica fan necessària l'adopció immediata de l'internament, el director de la institució o la persona en qui s'hagi delegat aquesta funció n'ha d'informar el batlle que actua en funcions de guàrdia el més aviat possible i, en qualsevol cas, dins el termini de vint-i-quatre hores, i ha d'adjuntar un certificat en el qual expliciti els motius de la urgència, les característiques del trastorn i la necessitat de l'internament. En aquest cas, el batlle, amb l'observança dels requisits que estableix l'apartat 3, ha de ratificar o denegar l'internament dins el termini de vint-i-quatre hores des que n'ha tingut coneixement. Si no ha pogut fer el reconeixement dins d'aquest termini com a conseqüència de l'estat greu en què es troba la persona, ha de dictar l'aute dins de les vint-i-quatre hores següents al moment en què el dit reconeixement ha pogut

tenir lloc i, com a màxim, dins de les setanta-dues hores a comptar des que va tenir coneixement de l'internament. En aquest cas, el batlle ha d'exposar en l'acte les raons que han impedit dictar la decisió de ratificació o de denegació de l'internament dins el termini de vint-i-quatre hores.

6. En tots els procediments relatius a l'internament, tant ordinaris com per raó d'urgència, la persona afectada ha de ser defensada i assistida per un advocat, sense perjudici de la intervenció necessària del Ministeri Fiscal. Si no pot o no vol designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici."

26. Es modifica l'article 316 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 316. Control de l'internament

1. El batlle que ha decretat l'internament pot sol·licitar d'ofici, en qualsevol moment, informació sobre la situació personal de la persona internada. En tot cas, l'acte que decreta l'internament imposa als metges que l'atenen l'obligació de remetre al batlle, com a mínim cada tres mesos, un informe sobre la necessitat de mantenir l'internament o no. Sobre la base d'aquest informe, el batlle, després de procedir al reconeixement de la persona internada, d'escoltar el parer del seu advocat i del Ministeri Fiscal i d'obtenir el dictamen emès per un metge que hagi designat, ha de decretar mitjançant un acte si cal continuar o revocar l'internament.

2. La persona que presta funcions de suport a la persona amb discapacitat pot demanar informació sobre la situació d'aquesta sempre que vulgui, i també pot demanar al batlle que revoqui l'internament, d'ofici o a instància de la persona internada.

3. Sense perjudici del que disposen els apartats anteriors, si els metges que atenen la persona internada consideren que no cal perllongar l'internament, han de proposar al batlle que el revoqui, resolent-lo en el termini màxim de vint-i-quatre hores.

4. En qualsevol cas, l'ús de mitjans de contenció física de la persona internada només està permès amb l'aprovació prèvia del metge que l'atén i després d'haver efectuat una avaluació individual d'aquesta persona. En el cas que no sigui possible, aquest ús s'ha de posar en coneixement del metge que l'atén, de forma immediata i a l'efecte d'aprovació. La durada de la contenció ha de ser limitada en el temps i per prolongar-la eventualment més enllà de dues hores es requereix una nova avaluació mèdica. En tots els casos, s'ha de fer constar per escrit i s'ha de posar en coneixement del batlle l'hora de l'inici i del final de la mesura adoptada, les circumstàncies que hi han donat lloc, la identitat del metge que l'ha aprovat i del personal que l'ha executat i, si escau, la constatació de les lesions causades eventualment a la persona internada, al metge o al personal que hi ha intervingut."

27. Es modifica l'article 317 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 317. Internament de persones menors d'edat

1. L'internament de persones menors d'edat es fa sempre en una institució adequada a les seves característiques, després d'escoltar el parer dels qui exerceixen l'autoritat parental o la tutela, amb l'informe previ del ministeri competent en matèria d'affers socials i amb l'autorització prèvia motivada del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors.

2. Poden promoure la demanda d'internament d'una persona menor d'edat en una institució adequada el progenitor o progenitors que exerceixen l'autoritat parental o la persona que exerceix la tutela. La persona menor d'edat, si hi està en desacord, ha de ser defensada i assistida per un advocat, sense perjudici de la intervenció necessària del Ministeri Fiscal. Si no vol o no pot designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici.

3. L'internament d'urgència de persones menors d'edat es fa de conformitat amb allò que preveu l'apartat 5 de l'article 315, amb les especificitats que es preveuen en aquest article i de conformitat amb la legislació relativa als drets dels infants i els adolescents."

28. Es modifica l'article 318 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 318. Internament voluntari

1. L'ingrés voluntari d'una persona major d'edat o emancipada en una institució escaient a la seva situació que es faci en règim de limitació de la seva llibertat exigeix el seu consentiment per escrit, que pot ser revocat per ella mateixa en qualsevol moment.

2. Si la persona que ha ingressat voluntàriament a la institució esmentada a l'apartat anterior presenta després indicis de trobar-se en una situació de no poder decidir lliurement la continuació de l'internament, aquest internament sols es pot perllongar si s'obté l'autorització judicial motivada, amb aplicació dels requisits que estableix l'apartat 3 de l'article 315."

29. S'addiciona un nou capítol novè del Títol V, davant l'article 319, de la Llei 22/2021, de 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, amb l'intítulat següent:

"Capítol novè. Altres procediments especials"

30. Es modifica l'apartat 1 de l'article 334 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 334. Interposició i admissió del recurs d'apel·lació

1. L'apel·lant interposa el recurs d'apel·lació contra les sentències definitives mitjançant un escrit degudament fonamentat davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, al qual ha d'adjuntar una còpia de la sentència objecte de recurs on consti la data en què s'ha notificat. El recurs d'apel·lació s'interposa dins els vint dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la sentència objecte de recurs, llevat dels processos que se substancien per procediments especials en aquest cas s'interposa dins els tretze dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la sentència objecte de recurs i dels procediments relatius a l'internament d'urgència de persones regulat a l'apartat 5 de l'article 315, cas en el qual el recurs d'apel·lació s'ha d'interposar dins els cinc dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la resolució objecte de recurs.

[...]."

31. Es modifica l'apartat 1 de l'article 431 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 431. Objecte de la jurisdicció voluntària

1. El tribunal és competent per conèixer i resoldre mitjançant el procediment de jurisdicció voluntària les matèries o qüestions següents:

a) Les adopcions, preadopcions, acolliments i altres mesures d'assistència educativa, i les delegacions de l'autoritat parental, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables. Aquestes matèries o qüestions corresponen, no obstant això, a la jurisdicció de menors en cas de referir-se a persones menors d'edat no emancipades.

b) La dispensa dels impediments per contreure matrimoni, d'acord amb la Llei qualificada de la persona i de la família, la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.

c) La constitució de les tuteles de menors i el nomenament del tutor o tutors, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família.

d) La provisió judicial de suports per a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat, si no hi ha oposició de persona legitimada, i el nomenament de curador o curadors, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i el capítol setè del títol V d'aquesta Llei.

e) La constitució de les altres curateles previstes per la Llei qualificada de la persona i de la família o per altres lleis i el nomenament dels curadors, com també el nomenament de defensor judicial o l'atribució de funcions tutelars o representatives al guardador de fet.

- f) Els actes i negocis jurídics en relació amb les persones posades en tutela o curatela que requereixen autorització judicial, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables.
- g) L'internament d'urgència de persones, d'acord amb el que estableix aquesta Llei i les altres que siguin aplicables.
- h) Les declaracions d'absència i de mort, d'acord amb les lleis aplicables.
- i) El recurs contra la decisió negativa del registrador en relació amb la inscripció de la declaració d'absència o de l'emancipació, d'acord amb la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.
- j) La fixació de la contribució dels cònjuges a la cobertura de les despeses familiars, i l'autorització a un cònjuge per realitzar actes adreçats a satisfer necessitats extraordinàries de la família o per realitzar actes de disposició de l'habitatge familiar, si manca el consentiment de l'altre cònjuge.
- k) L'adopció de decisions en interès dels fills menors en els supòsits de desacord dels pares en cas d'exercici conjunt de l'autoritat parental.
- l) L'autorització per lliurar certificacions literals de les inscripcions del Registre Civil en els casos que estableix la Llei del Registre Civil.
- m) L'aprovació del reconeixement de la paternitat no matrimonial del fill proveït de mesures de suport per a l'exercici de la capacitat, d'acord amb la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.
- n) Les emancipacions, d'acord amb les lleis aplicables.
- o) El canvi de nom i la rectificació de la menció registral del sexe per adequar-los a la identitat de gènere de la persona.
- p) La delimitació i fitació de béns immobles, amb la presentació prèvia d'un dictamen pericial, d'acord amb les lleis aplicables.
- q) L'alliberament de càrregues i gravàmens, d'acord amb les lleis aplicables.
- r) Les consignacions i els dipòsits judicials, d'acord amb les lleis aplicables.
- s) La pèrdua, la sostracció o la destrucció de pagarés, xecs o lletres de canvi, d'acord amb les lleis aplicables.
- t) Les convocatòries judicials de les juntes generals d'accionistes, d'acord amb el que estableix la Llei de societats anònimes i de responsabilitat limitada i les altres lleis aplicables.
- u) Les convocatòries judicials de les juntes generals de socis d'acord amb el que estableix la Llei de societats anònimes i de responsabilitat limitada i les altres lleis aplicables.
- v) El nomenament, la remoció, la revocació del nomenament o la recusació d'àrbitres, d'acord amb el que estableix la Llei d'arbitratge del Principat d'Andorra i les altres lleis aplicables.
- w) L'assistència judicial en la pràctica de proves en el marc d'un procediment arbitral, d'acord amb el que estableix la Llei d'arbitratge del Principat d'Andorra i les altres lleis aplicables.
- x) Les sol·licituds del benefici de la defensa i l'assistència tècnica lletrades gratuïtes al marge d'un procés ja instat, d'acord amb el que estableixen la Llei qualificada de la Justícia, la Llei transitòria de procediments judicials i les normes reglamentàries corresponents.

[...].”

Disposició final quarta. Modificació de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida

1. Es modifica l'article 9 de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida, que queda redactat amb el text següent:

“Article 9. Filiació dels fills nascuts mitjançant les tècniques de reproducció assistida

1. La filiació dels nascuts amb les tècniques de reproducció assistida es regula per la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres disposicions relatives a aquesta matèria, amb les especificacions establertes en els articles següents.

2. En cap cas la inscripció del naixement en el Registre Civil no pot reflectir dades de les quals es pugui inferir el caràcter de la generació."

2. Es modifica l'article 10 de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida, que queda redactat amb el text següent:

"Article 10. Determinació legal de la filiació

1. Ni la mare gestant ni el seu cònjuge o parella, una vegada han donat el seu consentiment formal, previ i exprés a una determinada fecundació amb gàmetes propis o amb la contribució d'un donant o de donants, no podran impugnar la filiació matrimonial o extramatrimonial del fill nascut com a conseqüència de tal fecundació.

2. La revelació de la identitat del donant en els supòsits en què es procedeixi de conformitat amb l'article 7.5 d'aquesta Llei no implicarà en cap cas la determinació legal de la filiació."

3. Es modifica l'article 11 de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida, que queda redactat amb el text següent:

"Article 11. Premoriència del cònjuge o parella

1. No es pot determinar legalment la filiació ni reconèixer cap efecte o relació jurídica entre el fill nascut per l'aplicació de les tècniques que regula aquesta Llei i el cònjuge o parella difunts de la mare gestant si el material reproductor d'aquests no es troba en l'úter de la dona a la data de la mort.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, el cònjuge o parella pot donar el seu consentiment, en el document referit a l'article 8.3, en escriptura pública, en testament o document de voluntats anticipades, perquè el seu material reproductor pugui ser utilitzat en els vint-i-quatre mesos següents a la seva defunció per fecundar la seva cònjuge o parella. La dita generació produeix els efectes legals que deriven de la filiació matrimonial o extramatrimonial, segons escaigui. El consentiment per aplicar les tècniques en aquestes circumstàncies es pot revocar en qualsevol moment anterior a la realització de les tècniques.

3. Es presumeix atorgat el consentiment al qual es refereix l'apartat anterior quan el supervivent hagi estat sotmès a un procés de reproducció assistida ja iniciat per la transferència d'embrions constituïts amb anterioritat a la defunció de la seva parella i aquesta última no hagi expressat posteriorment i per escrit la seva negativa a la transferència d'aquells embrions. En aquests casos la transferència embrionària ha de tenir lloc en un termini màxim de vint-i-quatre mesos d'ençà del moment de la defunció."

Disposició final cinquena. Modificació de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000

Es modifica l'article 9 de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000, i que queda redactat amb el text següent:

"Article 9

1. Queden subjectes a la taxa judicial totes les actuacions processals que es materialitzen en qualsevol classe de procediment en virtut dels escrits següents:

- a) Oposició a la sol·licitud de diligències preliminars.
- b) Oposició a la sol·licitud de mesures d'assegurament de la prova.
- c) Oposició a la prova anticipada.
- d) Sol·licitud de mesures cautelars i oposició a les mesures cautelars.
- e) Demanda i reconvenió.
- f) Petició inicial en el procediment d'injunció.
- g) Sol·licitud de mesures provisionals regulades a la Llei qualificada de la persona i de la família.

- h) Recurs d'apel·lació i recurs d'adhesió.
- i) Impugnació dels acords del secretari judicial, del saig o del notari.
- j) Demanda de revisió.
- k) Sol·licitud d'execució de les costes processals i impugnació de la taxació de les costes processals.
- l) Oposició a les mesures d'assegurament de les sentències condemnatòries.
- m) Oposició a l'execució forçosa.
- n) Impugnació dels actes d'execució del saig i de les actuacions o diligències del notari.
- o) Oposició a la petició de liquidació.
- p) Sol·licitud de jurisdicció voluntària, sempre que hi intervingui l'autoritat judicial.
- q) Actes de subhasta judicial.

2. També queden subjectes a la taxa judicial les peticions de certificat de qualsevol tipus, llevat dels d'assistència a actes judicials, de legalització de documents i d'obtenció de còpies simples en paper o en qualsevol altre format o suport. Les administracions públiques estan exemptes de la taxa judicial per la petició de certificat de qualsevol tipus.

3. Els escrits que tenen com a objecte complementar, precisar, aclarir o insistir en relació amb les actuacions processals esmentades a l'apartat 1 anterior no queden subjectes a la taxa judicial."

Disposició final sisena. Llibres del Registre Civil

A l'entrada en vigor d'aquesta Llei, quedarà tancat el llibre del Registre Civil relatiu a matrimonis i unions civils i s'obrirà un llibre relatiu a matrimonis que contingui matrimonis canònics i casaments civils, que seguirà la numeració correlativa que li correspongui.

Disposició final setena. Modificació de normes reglamentàries

1. S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, aprovi les modificacions escaients del Reglament del Registre Civil, del Reglament d'adopció i del Reglament sobre la constatació registral de les unions estables de parella, a fi d'adaptar les seves disposicions a aquesta Llei.

2. Mentre no es produeixin aquestes modificacions, les disposicions reglamentàries referides continuen vigents en allò que no contradigui aquesta Llei i s'han d'interpretar, en tot cas, d'acord amb els nous principis legals.

Disposició final vuitena. Desenvolupament reglamentari

El Govern ha d'aprovar les normes reglamentàries necessàries per al desenvolupament d'aquesta Llei en el termini màxim de sis mesos des de la seva entrada en vigor.

Disposició final novena. Tractats internacionals i convenis de col·laboració i adaptació de la normativa relativa a la verificació de la capacitat

1. En el termini d'un any des de la publicació d'aquesta Llei el Govern ha de promoure la signatura de tractats i convenis, especialment amb els estats més propers, per garantir el reconeixement de les resolucions judicials de les autoritats de la residència habitual de la persona interessada en els internaments forçosos que calgui efectuar en un altre Estat.

2. En el termini d'un any des de la publicació d'aquesta Llei, el Govern ha de promoure l'adaptació dels procediments de verificació de la capacitat establerts a la normativa vigent.

Disposició final desena. Estudi relatiu als documents personals

S'encomana al Govern que en el termini màxim d'un any a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, elabori un estudi relatiu a la possibilitat d'introduir en el passaport i altra documentació personal emesa al

territori nacional, així com en relació amb les inscripcions registrals, un tercer marcador relatiu a la identificació del gènere, de conformitat amb les recomanacions contingudes a la Resolució 2048 (2015), adoptada per l'Assemblea parlamentària del Consell d'Europa el 22 d'abril del 2015.

Disposició final onzena. Textos consolidats

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, presenti els Projectes de consolidació de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, de la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida i de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000, que incloguin les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Disposició final dotzena. Entrada en vigor

1. Aquesta Llei entrarà en vigor al cap de sis mesos de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

2. No obstant el que estableix l'apartat anterior, les disposicions següents entraran en vigor l'endemà de la publicació d'aquesta Llei al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*:

a) Els articles 132 i 136 d'aquesta Llei.

b) Les disposicions addicionals cinquena i sisena d'aquesta Llei.

c) L'apartat 2 de la disposició derogatòria única, només pel que fa a la derogació dels articles 22 a 24, 39 i 43 de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995.

d) L'apartat 3 de la disposició derogatòria única, només pel que fa a la derogació de l'article 3 del Reglament del matrimoni civil, del 10 d'agost de 1995.

e) La disposició final primera.

f) L'apartat 4 i l'apartat 23 de la disposició final segona, que modifiquen els articles 54 i 100 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, únicament pel que respecta, respectivament, a la modificació de la lletra a) de l'article 54 i a la supressió de les proclames.

g) Els apartats 6, 9, 10, 24, 38, 40 i 41 de la disposició final segona, que modifiquen els articles 65, 68 i 69, deixen sense contingut els articles 101, 102 i 103, i modifiquen els articles 142, 152, i 154 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996.

Casa de la Vall, 21 de juliol del 2022

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Emmanuel Macron
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra